

PARAPHRASE

VAN DE BRIEVEN AAN DE

GALATIËRS EN
THESSALONICENSEN 1 EN 2

T. WEVER N.V. — FRANEKER.

TER INLEIDING.

§ 1. Hier ziet U nu die menschen aan het werk, over wie ik in § 3 van de inleiding mijner paraphrase op Romeinen schreef. De zoogenaamde Judaïsten. Christenen van den zwaren vleeschelijken godsdienst-uit-de-wet ten dage van Paulus. Hier ziet U nu hun geloofondermijnd werk. En hier leest U ook hoe zulke menschen door ons moeten worden wederstaan.

Paulus had den Galatiërs het Evangelie gebracht. Deze Galatiërs waren toen heidenen, woonachtig ergens in Klein-Azië. Arme, blinde heidenen.

Maar Paulus verkondigde hun, dat ook heidenen door het geloof in Gods Evangeliebelofte kinderen worden van Abraham en van God. Net als Izaäk. Die was uit de belofte geboren. Zoo worden ook Christenen geboren uit de Belofte, uit het Evangelie, uit het Woord, hetwelk de heilige Geest heden alom predikt.

Toen Paulus vertrokken was, zijn de Judaïsten echter gekomen met hùn „Evangelie”. Naarstig informeerden zij bij de Galatische Christenen: „wat zegt gij daar? Gij kinderen van Abraham en van God? Maar dat gaat zoo gemakkelijk niet”. En toen zijn ze voor den dag gekomen met hun conditiënleer en hebben zij gepoogd hun barricade van godsdienstige vereischten ook tusschen Christus en de arme Christen-Galatiërs op te werpen.

Ze zullen wel een ernstigen indruk op de Galatiërs hebben gemaakt. Dié Christenen namen het nog eens nauw. Diè gingen niet over één nachtje ijs.

In ieder geval heeft hun aanvankelijk succes Paulus zeer ontroerd. Want Paulus zag reeds in het verschiet dit schrikbeeld: pasbevrijde Galatiërs wèèr gebukt onder een slavenjuk! Hernieuwd heidendom! Dienstbaren inplaats van vrijen! 't Geloof verloochend! De genade veracht en Christus van geen nut!

Toen is deze brief aan de Galatiërs geboren. Een scherpe brief, een felle.

Maar misschien moeizaam geschreven met gekneusde vingers, onlangs bij een marteling om Christus' wil opgedaan; 6 : 11, 17.

Een brief toch ook weer ingegeven door de teerste liefde; 4 : 19. Door liefde als die eener moeder.

§ 2. Ik merkte op, dat de apostel de Galatiërs ook kinderen der belofte

noemt, 4 : 28, evenals Izaäk. Evenééns wijst hij voor hun eerste Christelijke begin naar den heiligen Geest gelijk ook Izaäk „naar den Geest” geboren werd, Gal. 3 : 2, 3, 4; 4 : 29. Terwijl hij tenslotte liefde, vreugde, vrede, geduld enz., kortom het van ganscher harte vervullen van het gebod Gods, noemt: nieuw schepsel en vrucht des Geestes; 5 : 6, 14, 22; 6 : 2, 15.

Kan ik U soms met het volgende overzicht dienen?

Geest van Christus	a)
$\underbrace{\hspace{10em}}$	
het zaad = het Woord	b)
$\underbrace{\hspace{10em}}$	
vrucht des Geestes	c)

Bij a). De Schrift leert ons, dat het de heilige Geest is, die op aarde Gods Evangeliewoord brengt.

Zulks deed Hij reeds onder de oude bedeeling. Evengoed als de apostelen des N.T. spraken de profeten des O. T. uit den heiligen Geest; 1 Joh. 4 : 1; 1 Petr. 1 : 11. Nimmer lezen we, dat men in het eene geval te doen had met alleen maar het Woord en dan vermocht dat Woord niets, maar in het andere geval met Woord + Geest en dan vermocht dat Woord wèl iets. Neen, maar dat Woord was altijd Gods Woord, daarbuiten was geen dageraad, Jes. 8 : 20, wie zich tegen dat Woord verzette, zondigde tegen den heiligen Geest, Jes. 63 : 10 (zie kantt. St. V.), Hand. 7 : 51, 1 Cor. 10 de eerste verzen, ja in het ergste geval, wanneer men n.m.l. eigen getuigenis willens en wetens staande hield tegen het Woord van God en van Christus = het getuigenis des heiligen Geestes, lasterde men tegen den Geest, Matth. 12 : 31, 32.

Onder de nieuwe bedeeling evenwel predikt de heilige Geest het Goddelijke Woord over het breede veld der gansche aarde met hare volkeren. Was de prediking van het Woord door den Geest voorheen slechts gelijk een plaatselijke regenbui geweest, immers beperkt tot Israël, Ps. 147 : 19, Rom. 3 : 2, sinds Pinksteren wordt het een plasregen, Hand. 2 : 17, die heil brengt over de gansche aarde. Want op Christus' bevel gaat thans de prediking der apostelen allerwegen uit. Maar: als Woord des Geestes, Joh. 16, Luc. 21 : 15, Matth. 10 : 20.

Bij b). Nimmer mocht en mag men dus dit Woord van den heiligen Geest losmaken. Dit Woord is Goddelijk en niet menschelijk van oorsprong. Gal. 1 : 11. Het is een kracht Gods tot zaligheid, Rom. 1 : 16; 1 Cor. 1 : 18, maar evenzeer vreeselijk voor de ongehoorzamen, 2 Cor.

2 : 16; 1 Petr. 2 : 7; Rom. 11 : 9; Luc. 2 : 34; Gal. 3 : 4. Het Woord Gods is levend en vol kracht, Hebr. 4 : 12, het is het zwaard des Geestes, Ef. 6 : 17, het is een goed zaad, Luc. 8 : 11, een middel, waardoor God de harten wederbaart, zie kantt. St. V. op 1 Cor. 1 : 18; 1 Petr. 1 : 23; 1 Joh. 3 : 9; Joh. 3 : 3, 5; Jac. 1 : 18 en Ps. 110 : 3.

Bij c). Alwaar de Geest des Heeren door dit Woord de harten bekeert, Ps. 19 : 8; 2 Tim. 3 : 15, ze wederbaart, vernieuwt, hervormt, om-munt, typeert, naar het beeld van Christus, Rom. 6 : 17, mag men spreken

òf — meer naar a) — van vrucht des Geestes,

òf — meer naar b) — van vrucht des Woords,

òf — naar a) en b) tegelijk — van vrucht des Geestes en des Woords (Gal. 5 : 22, Luc. 8 : 15).

Zoo gewaagt Paulus b.v. in Gal. 3 : 2—5 veel van den Geest, waarmede de Galaten zijn begonnen. Dàn denk ik vooral aan a). En zoo spreekt hij in 5 : 22 b.v. van vrucht des Geestes als hij spreekt van de wet Gods zooals die wèl, ja zooals die pàs vervuld wordt; zie c). Dit geloof, in liefde het gebod vervullende, is vrucht uit Christus' Geest.

Echter legt Paulus gelijken nadruk op het Woord Gods, op het Evangelie, op de Belofte. Daar mag men niet aan raken, hetzij meer direct, Gal. 2, hetzij meer langs een omweg n.m.l. via aanranding van Paulus' apostelambt, Gal. 1. Evenmin zwijgt hij later van de Evangeliebelofte, die levend maakt, Gal. 3 en 4. En tenslotte zal men nu ook zien, dat Gal. 6 : 6 niet in „het vermanend gedeelte” van den brief uit de lucht komt vallen als een aansporing om predikanten van een goed tractement te voorzien, maar dat het een onmisbaar deel van dezen brief uitmaakt, wortelend in zijn diepsten grond: Paulus' zorg voor het alleenzaligmakende Evangélie. O zorgt toch, dat het Wóórd gepredikt wordt, het Goddelijke Wóórd. Want door dit Wóórd is het, dat Gods Geest harten en levens vernieuwt. Welnu dan, waar dit Woord in vergetelheid raakt of op welke manier ook voor ons „op non-actief” zou komen te staan, wat blijft daar dan nog over? Zal daar dan nog dageraad zijn? Vervulling der wet door nieuw schepsel? Zonder deze kan niemand het koninkrijk Gods ingaan, Joh. 3 : 3, 5. Die anders meent zal buiten blijven. Openb. 22 : 15. Daarom: predikt en hoort het Wóórd!

DEEL I.

IK GEEN APOSTEL?

1 : 1 Maar, kerken van Galatië, wat hoor ik nu? Laat gij u nu mijn Evangelie afhandig maken? En moet daarvoor de leugen dienst doen, dat die Paulus eigenlijk geen echte apostel zou zijn? Hij zou niet dat gezag hebben, dat de andere apostelen bezitten en daarom ook zijn prediking niet? Zijn Evangelie zou eigenlijk het volle niet zijn, het volledige. Er zou nog iets „bij” behooren?

Ik geen apostolisch gezag? Hier dan, leest dan dezen brief. Die is van mij, Paulus, APOSTEL! Dat wil zeggen afgezant, uitgezondene van Christus. Van geen mensen. Zelfs is bij mijn uitzending geen sterveling te pàs gekomen, b.v. als tusschenpersoon. Ik ben rechtstreeks, ik ben onmiddellijk uitgezonden door Jezus Christus Zelf. En ook die heeft dat nog weer niet op eigen gezag gedaan. Want Hij op Zijn beurt heeft mij nog weer uitgezonden op last van God, Zijn Vader. Achter Hèm staat nog weer het hoogste gezag van Gød. Want Gød heeft Hem uit de dooden opgewekt en toen met de hoogste bevoegdheden bekleed in hemel en op aarde. Van gezag gesproken. Of ik dan met gezag ben uitgezonden.

- 2 Weet verder ook wel, gij kerken van Galatië, dat ik dezen brief aan u schrijf met medeweten en met volledige instemming van de broeders hier. Meent dus niet, dat ik met „dat zonderlinge Evangelie” van mij maar allèen zou staan. Dat iedereen er anders over denken zou dan Paulus. Laat ik u zeggen, dat heel de broederkring hier volkomen achter
- 3 mij staat en dat men eendrachtig met mij bidt, ach, dat God, die toch ook ùw Vader is, want Hij riep u door mij tot Zijn kinderen, en dat toch ook Jezus Christus, onze Hooge Heer en Gebieder, Hun gunstrijk aangezicht maar

niet geheel van u af mogen wenden en Hun vrede niet van u nemen.

- 4 Verdiend hebt ge het wel niet. Waarom immers gehoor gegeven aan die verleiders met hun Leugenevangelie! Alsof Jezus Christus niet alles was en genoeg. Alsof er nog iets „bij” zou moeten van een mensch. En dat terwijl Jezus Christus om der wille van onze zonden gegeven heeft..... Zich Zelf. Hoort ge wel goed wat ik zeg? Voor onze zonden gaf Jezus Christus Zich Zelf. De som, waarmee Hij ons los kocht, was Hij Zelf. Noem mij eens iets, wat dàar nu nog aan toegevoegd zou kunnen worden.

En dan, waartoe deed Hij dat? Waartoe gaf Hij Zich Zelf voor ons over? Om ons uit deze zondige wereld te verlossen. Mij. Maar ook u. Gij waart heidenen, midden in de goddelooze wereld, die als een levensgevaarlijke draaikolk u zonder pardon zou meegezogen hebben naar het wis verderf. Maar Christus kwam om u uit dien maalstroom nog bijtijds te redden en om u weer te doen léven; om u te doen dienen God en Zijn Woord, als kinderen van den Vader.

En nu, nu zoudt ge weer terug willen naar dat slechte verleden? Zoudt ge weer heidenen willen worden, slaven der zonde? Terwijl het Gods wil geweest is, dat gij geen heidenen meer, maar Zijn kinderen zoudt zijn, die Hem als hun Vader aanroepen?

- 5 In plaats van Hem voor deze genade te danken! In plaats van Hem den lof te geven, dien Hij daarvoor verdient! En dien Hij ook ontvangen zal, hetzij met, hetzij zonder u, weest daar maar van verzekerd!

- 6 Ik sta eenvoudig verbaasd.

Nu had Christus u toch geroepen door Zijn Evangelie-woord en u uit het rijk van 't heidensch duister overgezet in dat van Zijn genade en licht. Welk een dankbaarheid had u daarvoor veeleer betaamd en welk een trouw!

Maar zie, nauwelijks zijn daar zulke dwaalgeesten tot u gekomen met een ander zoogenaamd Evangelie of in weinig tijds geeft ge u gewonnen en laat ge u wèer verplaatsen, laat ge u weer terugzetten, blijkbaar.

Ge laat u overhalen naar een Evangelie, dat niet eens een Evangelie is. Het is het èchte niet.

- 7 Er zijn er geen twee. Dat andere is geen Evangelie. Dat is een Leugenevangelie, dat tot niets anders dient dan tot een middel in de hand van uw dwaalleerpredikers om het Evangelie van Christus, dat ik u bracht, te verknoeien, te verdraaien en te verderven.
- 8 Maar ik verbied u, dat gij hun gehoor geeft. Er is maar èèn Evangelie en al kwam ik het nu zèlf nog eens anders brengen, ja al zou er een engel uit den hemel komen, die u anders evangeliepredikte dan ik 't heb gedaan — hij zij vervloekt.
- 9 Kras gesproken? Maar ik weet goed wat ik schrijf. 't Is geen onbedacht woord, wat me daar ontglipt. Vroeger heb ik het u ook al eens gezegd.
Maar ik wensch het nogmaals te herhalen.
Ik zeg dan, dat, wanneer iemand u durft evangelieprediken in strijd met wat ge van mij toen gehoord hebt, ik hem vervloek.
- 10 En nu willen ze nog beweren, dat ik zoo'n oogendienaar ben¹⁾. Dat het mij om den bijval van menschen zou te doen zijn. Wanneer ik bij Christenen uit de Joden ben zou ik tot hèn zeggen: „U hebt gelijk, zonder strikte en stipte gehoorzaamheid aan onze Joodsche Wetsbepalingen en -regels er „bij” zal het heusch niet gaan”. Maar kom ik morgen bij Christenen van heidenschen bloede, dan zou ik bij hèn weer zoeken in den pas te geraken door het hun zoo licht en gemakkelijk mogelijk voor te stellen. Door te zeggen: „geloof maar in, vertrouw maar op Jezus Christus, onze volkomen gerechtigheid bij God. Dat is alles. Dat is genoeg.”
Nu, wat zegt ge er zelf van, nu ge dezen brief van mij aan u leest? Hang ik nu heusch de huik naar den wind? Ben ik nu werkelijk zoo'n oogendienaar? Ik dacht, dat ik u zoeven anders nog al geducht de waarheid zei. Ik ontzie geen menschen. Dat doe ik nooit. Weet ge waarom niet? Waarom ik daar juist heelemaal nièt op uit ben om menschen te behagen? Omdat er maar één is, dien ik behagen wil. En die ééne is God. Mijn leven staat thans in den dienst alleen

1) 5 : 11.

van Gød. Maar oogendienst en menschengunst — nu, als 't me dààr om te doen was geweest, had ik maar nooit slaaf
11 van Christus moeten geworden zijn. Want, broeders, gij weet dat zelf ook best, maar ik breng het u nogeens onder het oog: dat Evangelie, zooals ik dat bracht, strookt juist heelemaal niet met onzen trotschen menschelijken aard en natuur. 't Vrààgt niets, maar schènkt alles en dat gaat nu juist dwars tegen onzen hoogmoed in.

Dus, wie bij mènschen in het gevlei wil komen, bediènt zich niet van dat waarachtig Evangelie gelijk ik het overal breng. Mijn Evangelie staat den mensch immers juist niet aan.

12 Wat dan ook klopt met zijn bõvenmenschelijken oorsprong. Ik ontving het ook van geen mensch. Zelfs ben ik ook niet bij iemand in de leer geweest, om er wat nader in te worden onderwezen. Niets van dat alles, niets.

Jezus Christus heeft Zich in al Zijn heerlijkheid aan mij geopenbaard. Ik weet nu, dat Dezelfde, die eens smadelijk gekruisigd werd, thans tot de hemelen toe verhoogd is. Dat Hij, de gekruisigde Christus, geen ander is dan de Zoon van God.¹⁾ Dat heeft Jezus Christus mij Zelf door Zijn verschijning getoond. En aan dié ontzaglijke gebeurtenis in mijn leven dank ik dit eenigware Evangelie.

13 Trouwens, ga zelf maar na. Hoe zou er anders ook zùlk een geweldige keer in mijn leven gekomen kunnen zijn.

Ik was vòòr dien tijd nogal een gemakkelijk voorwerp om tot Christus te bekeeren. Dat zou nogal gemakkelijk zijn gevallen voor iemand: om míj, míj, woedenden vijand en vervolger, te temmen en tot Christus te bekeeren niet alleen, maar zelfs van mij een prédiker van het Evangélie te maken. Neen, dat was gewoonweg ondenkbaar.

Ieder weet, wat voor een Jood ik was. Ik was maar geen meeloper met de massa. Dié laat zich gemakkelijk ompraten. Maar met mij wàs niet praten. Ik was ongenaakbaar voor ieder, die den Christus beleed. Ik ging als een heftige vervolger vooraan, aan de spits. Al mijn tijd en al m'n krachten gaf ik er aan om de gemeente uit te roeien. O, ik denk er nog aan met diepe smart. Ik heb de gemeente vervolgd

¹⁾ 1 : 16, 2 : 20.

van..... Gød. Die arme Christenen, die ik in gevangenis-
sen wierp en mee ombracht, dat was de gemeente van Gød!

- 14 Er was geen tweede zooals ik, die zòd voor het Jodendom
stond. Menigen studiemakker in onze Pharizeesche partij,
dien ik verre achter mij liet in mijn ijver voor de leer der
vaderen. Want ik zag die voorvaderlijke leer door de predi-
king der Christenen aangerand. Dus trad ik als vurig ver-
dediger op van wat ik meende, dat het Woord was van God.
Maar het was helaas een dolle ijver bij mij, verstrikt als ik
zat in het pharizeesche denken, niet voor Gods Woord,
maar voor menselijke overlevering, waardoor ten onzent
allengs Gods Woord verdrongen was.

En zoo was ik dan een verblinde woesteling.

Zeg zelf: lag het voor de hand, dat zoo'n fanatieke
vijand zich nu eens op een goeden dag rustig zou komen
aannelden om zich als een gedweeë leerling in het Evan-
gelie te laten onderwijzen?

- 15 Neen God greep in.

Eigenlijk heeft Zijn hand mij reeds van jongsaf hier-
heen geleid. Hij heeft mij, om met een woord uit Jeremia
te spreken, reeds van kindsbeen af tot dit apostelschap be-
stemd en voorbereid. Hoe kwam mij naderhand het onder-
wijs, dat ik als Pharizeesch leerling ontving, uitnemend te
stade.

Daarna echter is Zijn ontferming over mij, dwaze ijveraar
als ik was vòd de leer van menschen tēgen de leer van
God, wel zeer groot geweest. Hij riep mij tot het apostel-
schap. Het heeft Hem behaagd mijn verblinde oogen te
openen. Hij liet mij zien, dat die arme Jezus, die gekruisigd
was en dien ik zoo vurig en zoo fel vervolgde in Zijn be-
lijders, geen andere was dan de Zoon van God, die daar op
eenmaal vòd mij stond en die Zich daar in ontzaglijke
heerlijkheid aan mij vertoonde. Ontzettende herinnering!

- Kunt ge begrijpen, dat die verschijning mij tot in hart
en nieren ontroerd heeft en mij totaal van levensrichting
16 heeft veranderd en dat ik meteen, met dezelfde voortvarend-
heid van vroeger, nū de taak aangreep, welke Gods Zoon
mij bij die verschijning beval: namelijk dat ik onder alle
volkeren Zijn Evangelie moest gaan prediken?

Moest ik toen overleg plegen met mēnschen? Had Gød

mij niet geroepen en gezonden? Wat had dan een nietig mensch mij af te raden of aan te raden!

- 17 Evenmin ben ik toen naar Jeruzalem gegaan om aan hen, die eer dan ik apostelen waren, te vragen wat zij er van dachten. Waar Christus Zelf gesproken had, had ik niemand iets te vragen. Dus ben ik naar Arabië¹⁾ vertrokken en hiervan terug, keerde ik weer naar Damascus.

Alles zonder advies van iemand. Alles dus zonder een van de andere apostelen te spreken.

- 18 Na verloop van drie jaar ben ik pas gegaan naar Jeruzalem en heb ik Petrus bezocht. Ofschoon dat bezoek slechts veertien dagen heeft geduurd. Met andere woorden, dat is niet bepaald gedurende zóó langen tijd geweest, dat men achteraf zeggen kan: „in dien tijd heeft Paulus bij Petrus zijn opleiding tot apostel genoten”.

- 19 En dat is toen de eenige apostel geweest, dien ik bij die gelegenheid zag.

Wel heb ik toen ook nog een ontmoeting gehad met Jacobus, den broer van Jezus onzen Heer. Echter ook slechts tijdens datzelfde korte oponthoud te Jeruzalem. Met andere woorden, ook al weer tekort om bij Jacobus „in de leer” te zijn geweest.

- 20 Zie hier de feiten.

Wat blijft er dus over van den laster, dien men onder u rondstrooit?

Ik begrijp het wel. Men zegt dan: „och, laat dat Evangelie, dat ge van Paulus gehoord hebt, maar varen. Die is eigenlijk geen apostel, ziet u, zooals de andere. Hij is eigenlijk maar de leerling van dezen of genen geweest. Alleen wil hij graag zelfstandig staan. Hij voëlt zich wat. En daarom trekt hij nu met een Evangelie-op-zijn-eigen-hand de wereld door.”

Ik doorzie hem wel, dien listigen laster. Want als men

¹⁾ Wat Paulus daar gedaan heeft wordt niet vermeld. Hij zal de eerste jaren veel tijd noodig hebben gehad voor Schriftonderzoek. Voorheen had hij haar steeds door den bril der Pharizeesche school gelezen. Nu was dat deksel wel van zijn hart genomen, 2 Cor. 3 : 15, en was de zaak van Christus, den Gekruisigde, voor hem in gansch ander licht komen te staan „hoewel hij in het rechte bezien daarvan allengs helderder geworden zal zijn”. Paulus zal allengs meer „door de wet voor de wet gestorven zijn”; zie 2 : 19.

dàt nu èerst maar bereikt heeft, dat eerst mijn apostelschap voor onecht is verklaard, dan volgt de rest vanzelf. Dan laat zich mijn Evangelie straks heel gemakkelijk ter zijde schuiven.

Maar ziet ge thans de feiten? De jaartallen?

Ziet ge nu hoe daarin zelfs geen plaats overblijft voor een zekere periode, waarin ik dan bij iemand in de leer zou zijn geweest?

Die laster past dus al niet eens in het raam van de feiten zooals ik ze u hier opsom. En God weet, dat ze waarlijk zoo zijn en dat ik u niet bedrieg.

21 Ik zal nog even verder gaan.

Misschien zou iemand nu nog willen aanvoeren: „ja, dat kan nu wel zoo zijn, dat tijdens dat verblijf van u toen te Jeruzalem er geen andere apostel aanwezig was. Ze waren de stad uit. Uitgeweken naar het Judaesche platteland. Maar nu hebt ge misschien wel dààr, ergens in Judaéa, bij iemand zeker onderwijs in het Evangelie ontvangen.”

Welnu, als iemand zoo spreken zou, zou dit al evenmin kloppen met de feiten, want laat ik u zeggen, dat ik toen meteen buitenslands gegaan ben, den kant van Syrië en Cilicië uit. Zoodat ik maar zeggen wil: ik heb bij die ge-
 22 legenheid het Judaesche land zelfs niet gezien.¹⁾ Vandaar, dat ik voor de Christengemeenten in Judaéa van aangezicht
 23 volslagen onbekend was! Al wat men daar van mij afwist bleef beperkt tot hetgeen men bij geruchte had vernomen: „diezelfde Paulus, die ons eertijds te vuur en te zwaard vervolgde, is nu een aanhanger, ja een prediker van dezelfde
 24 belijdenis, welke hij weleer met alle macht zocht uit te roeien”. En om die groote verandering in mijn leven hebben diè Christenen toen Gods grooten naam verhèèrljkt. Want ze begrepen wel: dat had God alleen kunnen doen.

Maar nu wordt dit ontzaglijke gebeuren in mijn leven door sommige leugensprekers daar thans bij ù eenvoudig geloochend met de lasterlijke bewering, dat mijn Evangelie maar iets uit de tweede hand zou zijn. „Zet het maar gerust aan den kant”.

Wordt dààrdoor Gods naam nu òòk wel groot gemaakt?

¹⁾ Vermoedelijk is Paulus dus overzee gereisd.

DEEL II.

DE ANDERE APOSTELN HET NIET MET MIJ EENS?

2 : 1 En nù: wat de àndere apostelen van mijn Evangelie zeggen.

Goed. Uw Joodsche dwaalleeraars zijn van meening, dat mijn Evangelie hoogst onvoldoende is, lichtvaardig. Daar zou men niet genoeg aan hebben. Daar zou nog iets „bij” moeten. Het zou den heidenen wat zwaarder gemaakt moeten worden dan ik meen, dat moet. De heidenen moeten ook eerst Jòden worden. Zij moeten zich eerst onderwerpen aan al die Joodsche wetsbepalingen van uw dwaalleeraars. Dat moet persè eerst. Als een heiden niet eerst aan hun godsdienstige condities voldoet — besnijdenis, spijswetten, sabbath, enz. — zou Christus hem van geen nut zijn. Eerst moeten in den mensch zelf zekere godsdienstige vereischten aanwezig zijn. En dàn is het werk van Christus pas van nut. En nu zouden de àndere apostelen niet aan mijn, maar aan hùn zijde staan.

Maar of het waar is? Luister naar de volgende geschiedenis.

Een andere reis naar Jeruzalem heb ik gemaakt ruim veertien jaar daarna. Ik was in gezelschap van Barnabas. Die alom beminde en geachte Barnabas was het in dezen volkomen met mij eens. En ook had ik Titus meegenomen, Ge zult vragen: „waarom Titus bepaald”? Omdat Titus, zooals men weet, van puur heidensche ouders geboortig is en hij dus wel een bijzonder geschikt persoon was om de apostelen te Jeruzalem nu eens aan hem, bij wijze van spreken aan den lijve, te laten demonstreeren of zij het Evangelie zooals ik het predikte nu voldoende achtten, dan wel of zij gelijk gaven aan zulke leeringen als er thans tenuwnt worden verspreid alsof er namelijk nog iets van

's mēnschen kant ter zaligheid zou worden vereischt.

- 2 Om misverstand te voorkomen dien ik even in het voorbijgaan op te merken, dat ik naar die vergadering te Jeruzalem niet ben getogen om een bewijs van goed- of afkeuring van de andere apostelen te vragen. Dat heeft een apostel, en dat ben ik, niet van noode. Ik heb vooraf den Heere om Zijn wil in dezen gevraagd en die openbaarde mij, dat ik deze reis moest aanvaarden.

Bij die gelegenheid heb ik dan den broeders te Jeruzalem het Evangelie voorgelegd zooals ik dat onder de heidenen predikte en zooals ik dat tot den huidigen dag nòg doe. Ja, zelfs heb ik deze quaestie aan de orde gesteld in een bijzondere vergadering van de leidende figuren onder ons. Ik zei tot hen: „laat mij nu uw meening eens hooren. Zijt gij soms ook van oordeel, dat al dat noeste arbeiden van mij eigenlijk maar van nul en geene waarde is? Staat gij soms ook de opvatting van de Joodsche dwaalgeesten voor, die den heidenen nog allerlei Joodsch-godsdiensstige regelen en voorschriften opleggen alvorens deze voor God rechtvaardig zouden zijn of heb ik gelijk, die predik: „geloofd in den Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden. Vertrouwt u toe aan Hem, die onze volledige gerechtigheid bij God en alzoo de eenige grond en fundament onzer zaligheid is”.

- 3 En wat was het antwoord?

Ik kan het heel kort zeggen. Het resultaat onzer samenspreking was aanwijsbaar en tastbaar in den persoon van Titus.

Moest Titus volgens hen besneden worden? Geen sprake van.

Vonden ze dan soms, nu ja, dat het wel niet noodig was om principieele redenen, maar dat het om practische redenen toch wel wenschelijk was?

Omdat Titus immers mijn medearbeider was? Overal waar ik kwam, kwam hij ook en dan zou het soms opspraak kunnen verwekken bij Christenen uit de Joden?

Niets en nogeens niets daarvan.

Titus, de Griek, de van afkomst rasechte heiden — men deed de pertinente uitspraak, dat zoo'n Christen uit de heidenen zich niet moest laten dwingen zich te laten besnijden. Dat hij voor die hatelijke pressie van zekere zijde

uitgeoeffend absoluut niet wijken moest.

Ziedaar, zòd luidde het oordeel „van gezaghebbende zijde” te Jeruzalem.

- 4 Niet dat Titus en ik om die uitspraak vroegen voor onszelf. Wij voor onszelf hadden daar geen behoefte aan. Wij wisten opperbest ons standpunt en daarvan zouden we voor niemand zijn afgestapt. Maar we verzochten de andere apostelen om deze uitspraak, teneinde die eventueel den valschen broeders voor te kunnen leggen. Want die meenden er zich immers op te kunnen beroepen, dat de andere apostelen het met hun gevoelen eens zouden zijn. Welnu, dat wapen hebben we hun toen eens definitief uit de handen willen slaan. Zouden ze straks weer eens zeggen, dat de andere apostelen het dan toch maar eens waren met hen, zoo zouden we hun aldus den mond kunnen stoppen: „Gij liegt. Wij hebben de quaestie zelf aan de apostelen te Jeruzalem voorgelegd en die gaven ons gelijk”. Oneerlijke binnensluipers dat ze zijn! Zulke menschen behooren niet bij ons. Ze hebben zich maar bij ons gevoegd om van ons, van u en van ons, Joden te maken,¹⁾ inplaats van Christenen.

- Ze zijn geen oprechte broeders, maar valsche broeders. Ze brengen geen ècht Evangelie, maar een valsch Evangelie. Ze zijn verraderlijke verspieders, die ons leelijk van onze vrijheid²⁾ zouden afhelfen en ons weer tot slavernij zouden
5 brengen. Maar we zijn geen stap voor hen opzij gegaan. Voor zulke menschen, die toch eigenlijk door hun eigenwilligen godsdienst en hun eigenbedachte voorwaardenleer het Evangelie van Gods genade in Christus naar het hart steken, moet men geen duimbreed wijken. Mochten wij gedoogen, dat gij, Christenen, van het eenigware en alleenzaligmakende Evangelie werd beroofd en weer tot slaven gemaakt? Welbeschouwd hebben wij toen reeds voor uw vrijheid gewaakt. En nu zoudt gij dit Evangelie zelf verlaten?

- 6 Dus hier hebt ge de meening van de andere apostelen. We waren het met elkaar volkomen eens.

¹⁾ 6 : 12, 13.

²⁾ Over die vrijheid zal de apostel nog veel spreken, zie b.v. 3 : 24, 4 : 7, 5 : 1 enz.

Niet alleen erkenden wij elkaar als met gelijk apostolisch gezag bekleed. Ofschoon ook dit. Want al waren zij nu eerder apostel dan ik, dàt maakt hij Gods niets uit. Dat zou b.v. in het geheel geen reden geweest zijn, om, als we het eens nièt met elkaar eens zouden zijn geweest, te zeggen, dat hùn meening alleen gezaghebbend was, de mijne nièt. Omdat ik een „jongere” apostel was dan zij. Dat zou hoogst partijdig geweest zijn.

Neen, wij erkenden elkaar als met gelijk gezag door God bekleed.

Doch dat niet alleen. Het bleek ook, dat er niet in het minst verschil van gevoelen tusschen hen en mij bestond. Wij bleken juist van geheel dezelfde opvatting te zijn. Zij waren ook van meening, dat het Evangelie zooals ik het predikte het juiste en voldoende was. Zij vermochten niet in te zien, wat daaraan nog zou ontbreken.

- 7 Geen sprake van oneenigheid. Integendeel. Bij die gelegenheid is onze eensgezindheid nog weer eens temeer gebleken en bevestigd.

Want de broeders zagen wel, dat God mij meer verwaardigd had om het Evangelie aan de heidenen te prediken gelijk Hij Pétrus meer de prediking onder de Joden had toebetrouwd.

- 8 Zij begrepen wel, dat de machtige vrucht van Petrus' prediking en wonderen onder de Joden niet anders dan door denzelfden God kon zijn bewerkt, die mij bekwaamde om hiermee tot de heidenen te gaan.
- 9 En toen zij dan ook vernamen tot hoe grooten zegen op mijn arbeid de barmhartige God mij verwaardigd had, hebben Jacobus, Petrus en Johannes — nu, dat zijn nu toch wel in ieders schatting steunpilaren van 's Heeren gemeente — aan Barnabas en mij met handdruk verzekerd, dat zij ons wenschten te eeren als medeärbeiders in een en dezelfde Evangelieprediking en dat een ieder gerust in eigen richting voortwerken zou zonder te behoeven vreezen, dat hij zich daarmee feitelijk plaatste buiten den broederkring. Wij zouden meer tot de heidenen, zij meer tot de Joden gaan.
- 10 Hebben zij dus èèn aanmerking op ons gemaakt? Hebben ze gemeend ook maar èèn aanvulling te moeten geven?

Hebben ze mijn Evangelie van èen conditie voorzien? Geen sprake, geen sprake van.

Dan — ja toch, èen voorwaarde hebben wij elkaar gesteld. We zouden toch niet vergeten de arme Christenen te Jeruzalem. Nu, ik durf gerust zeggen, dat ik me van diè taak naar behooren heb gekweten. Diè voorwaarde heb ik vervuld. Ik heb heel wat geld voor hen gecollecteerd, zooals u zelf hebt ondervonden.

11 Zoo heb ik mij dan altoos van de volledige instemming met mijn Evangelie bij de andere Apostelen verzekerd mogen weten. Hoewel, gesteld eens het onmogelijke geval, dat de àndere apostelen mij met verloop van tijd tòch nog alleen zouden hebben laten staan en aan zulke dwalingen als thans bij u ingang hebben gevonden gelijk gegeven zouden hebben, dan was ik toch nòg niet opzij gegaan. Dàt kan u de volgende geschiedenis leeren van een ontmoeting, welke Petrus en ik eens te Antiochië hebben gehad. Toen heb ik Petrus n.l. eens vierkant de waarheid moeten zeggen, helaas. Maar ik moest. Hij had door zijn gevaarlijke, slappe gedrag die geduchte afstraffing verdiend.

12 In de kerk van Antiochië waren de verhoudingen tusschen Christenen van Joodsche en Christenen van heidensche afkomst aanvankelijk uitstekend. In onzen onderlingen omgang met elkaar maakten we totaal geen onderscheid. Bijvoorbeeld: Christenen van Joodsche geboorte aten en dronken met Christenen van heidenschen bloede heel gewoon in elkaars woning mee. Dat zou een Jood ànders beslist niet doen. Maar wij stoorden ons niet aan Joodsche reinheids-, en spijs- en drankverboden en leefden recht gelukkig. Vrij! En toen Petrus te Antiochië kwam, deed Petrus gewoon met ons mee. Het kwam geen oogenblik bij hem op, dat die Christenen van heidensche afkomst, die geen Joodsche godsdienstregels naleefden, ook maar iets minder zouden zijn dan hij. Tenminste zoo was het in den eersten tijd.

Maar toen er een paar Christenen arriveerden uit de gemeente, waar Jacobus de leiding heeft, uit Jeruzalem, nam hij ineens een heel àndere houding aan. Want die Joodsche Christenen uit Jeruzalem leefden nog geheel naar de zeden en gewoonten van hun volk. Iets wat het goed recht van die

menschen was. Als nationaal gebruik.

Mits men er maar geen grond of voorwaarde tot zaligheid van maakt. Alsof men daar meer of minder voor God om zou zijn. En dāt deed nu Petrus, helaas.

Want hij kreeg last van menschenvrees. Hij was bang, dat hij door zijn vrije levenswijze die Joden uit Jeruzalem eens kwetsen mocht en hun achting zou verspelen. Met dien gevolge, dat Petrus zich meer en meer terugtrok en geen deel meer nam aan maaltijden, waaraan ook zulke „onbesnedenen” als onze broeders van heidensche afkomst aanzaten. Natuurlijk niet, omdat hij van beginsel veranderd was en het Evangelie van Gods loutere genade èn voor heiden èn voor Jood voortaan verwierp. Maar puur uit slapheid, uit menschenvrees. Wat zouden die Jeruzalemsche Christenen
13 er immers wel niet van zeggen. Dus beslist niet, omdat hij in zijn hart een andere overtuiging toegedaan was. Het leek maar zoo. Hij nam maar de houding aan alsof. Hij huichelde eigenlijk slechts. Ofschoon dat verschrikkelijk gevaarlijk was.

Want hier bleef het niet bij.

Toen de Joodsche Christenen te Antiochië, die tevoren met hun mede-Christenen zonder bezwaar hadden meegetafeld, zagen wat Pètrus daar plotseling deed, volgden zij zijn treurige voorbeeld na.

Ja het is zòè ver gekomen, dat zelfs Barnabas het roer omwierp. Voorhèèn altijd mijn medeërbeider in de prediking aan de heidenen en voorhèèn altijd mijn inzicht volkomen deelen, liet nù zelfs onze trouwe Barnabas door dat onoprechte gedrag, door dat droef gehuichel van Petrus, zich brengen op het verkeerde pad.

14 Met innige droefheid sloeg ik dezen gang van zaken gade en tenslotte, hoezeer het mij ook aan het hart ging, heb ik gemeend niet langer te mogen zwijgen. Want ik zag in, dat zij door dit glad verkeerde gedrag feitelijk het eenige en waarachtige Evangelie der genade Gods in gevaar brachten. Zoodat ik toen tot Petrus in aller tegenwoordigheid het volgende heb gesproken:

„Petrus, vanwaar op eenmaal die groote verandering? Nog maar zeer onlangs waart gij klaarblijkelijk een gansch àndere meening toegedaan. Toen hebt ge met ons allen mee-

gedaan en hebt ge daardoor uitgesproken, dat gij, ofschoon zelf Jood, allerminst bezwaar hebt die Joodsche godsdienstregelen inzake spijs en drank, reiniging, besnijdenis, enz. geheel en al los te laten en heel gewoon met onze medechristenen van heidenschen bloede mee te doen. Dat deed gij toèn blijkbaar zonder eenig bezwaar.

Maar zie, nu keert ge plotseling om, gij houdt u van die Christenen beslist afzijdig en spreekt daardoor dus zekere minachting over die arme menschen uit. Alsof zoo'n Christen uit de heidenen eigenlijk geen volwaardig Christen zou zijn en niet in volledige Christelijke gemeenschap met u leven kan en dus ook niet rechtvaardig voor God kan zijn zooals gij, tenzij hij eerst aan u gelijk wordt, dus tenzij hij eerst ook Jood wordt, tenzij hij zich eerst ook besnijden laat en naar alle Joodsche wetten leeft. Pas dàn zou hij met u op èèn lijn kunnen staan.

Zoo legt gij den heidenen nu een godsdienstig juk op. Zoo dwingt gij hen nu eerst zekere godsdienstigheid te be-trachten alvorens door u te worden erkend als uws gelijken voor God en de menschen.

15 Petrus, zie toch hoe ontzettend gevaarlijk gij handelt!

Wat hebben wij zèlf gedaan? Wat deden wij, gij en ik? Beiden waren wij geboren Joden van afkomst en we hebben daarin metterdaad van God een bijzonder voorrecht ontvangen. Dàt zal niemand loochenen. Terwijl de heidenen immers den Heere niet kenden en de heidenen maar voortleefden in hun zonden, betrouwde God aan het Israëlitische volk Zijn woorden toe, Zijn heilige wet, Zijn geboden, opdat wij niet in de zonden, maar in het spoor der gehòórzaamheid zouden gaan aan de hand van Gods wet.

Geloof dus vrij, dat ik de laatste zal zijn, die Gods wèt verachten zou!¹⁾

16 En toch, zonder daarmee Gods gebod overboord te werpen, zijn wij beiden tot dit inzicht geraakt, dat we er toch met de stipte naleving van al die geboden en wetten beslist niet kwamen. Wij hebben geleerd te verstaan, dat nièt op

¹⁾ Later zal Paulus nog nader zijn groote waardeering voor de wet uitspreken in Gal. 3 en 4. Het woord wet heeft bij Paulus verschillende beteekenis: b.v. de tien geboden, maar ook breeder: de schaduwachtige bedeeeling voor Israël, ja het gansche Woord Gods of Oude Testament; zie § 6 inleiding op Romeinen.

grond van wetsoverweging iemand voor God gerechtvaardigd wordt, maar alleen in den weg van gelooven in Christus Jèzus.

Welnu, wat hebben wij toen op grond van die overweging immers zèlf gedaan?

Hebben wij toen niet zelf ons vertrouwen op onze vlijtige wetsoverweging volledig òpgezegd en hebben wij toen niet zèlf ons algeheele vertrouwen enkel en alleen op Christus Jèzus gesteld? Spraken we daarmee niet uit, dat we al onze gerechtigheid voor God stelden in Christus, aan Wien wij ons geloovig overgaven, en dat wij geen kruimeltje gerechtigheid meer verwachtten, zooals voordien, uit onze naleving van de eischen der wèt?

Omdat we nu van dèze waarheid uitgingen: „op grond van wetsoverwerking zal geen sterveling gerechtvaardigd worden”?

17 Maar ziet gij dan wel, wat gij thans eigenlijk doet?

Wij hebben dus van ons vertrouwen op die Joodsche godsdienstigheid geheel en al afgezien. Wij achten nù alleen Christus onze gerechtigheid. Wij zoeken nù alles alleen in Hem. En daarom hebben wij de naleving van die Joodsche godsdienstregels ook nooit den heidenen opgelegd. Wat hadden die menschen eraan! Ja, wij hebben die zèlf òòk wel nagelaten. Heel gerust heb ik dat gedaan en gewoon met Christenen uit de heidenen meegeleefd.

Maar dat hebt gij òòk gedaan, Petrus. Toen gij kort geleden hier te Antiochië kwaamt, hebt gij b.v. ook de Joodsche eischen inzake omgang met onbesnedenen rustig laten varen.

Ga nu toch eens na. Wat hebt gij dan de wet verschrikkelijk veracht en verwaarloosd vanaf uw tegenwoordig standpunt gerekend.

Gij hebt immers uw geloofsvertrouwen geheel van de wet afgetrokken niet alleen.

Maar gij hebt haar zelfs ook wel geheel en al nàgelaten. Ieder onzer heeft dat hier onlangs van u gezien.

Maar ziet ge nu wel goed, wat gij doet?

Ge kunt nu wel op een oogenblik radicaal tot het verleden terugkeeren, maar dan zult ge toch zoo eerlijk moeten zijn om tenminste te belijden, dat gij, vanaf uw eigen

standpunt van thans gerekend, zeer zwaar gezondigd hebt. Erken dan tenminste, dat ge Gods wet groot onrecht hebt aangedaan door op haar niet meer te vertrouwen tot zaligheid. Ja erken dan vooral, dat ge haar grootelijks hebt geschonden door haar hier in Antiochië een tijd lang totaal aan den kant te zetten.

Ja, dan zult ge nog verder moeten.

Want hòè zijt ge immers tot deze groote verachting van de wet gekòmen?

Ge zult moeten antwoorden: „door Christus”, niet waar? Doordat ge voortaan inplaats van op uw ijverige naleving van de wèt, zijt gaan vertrouwen op Christus.

Welnu, maar durf dan ook dèze vreeselijke consequentie aan, dat Christus een handlanger is van de zonde. Dat Christus er de schuld van draagt, dat gij in zoo groote zonde gevallen zijt.

18 Foei toch! Het is te zot om er nog langer over te spreken. Toch zoudt gij die gevolgtrekking eigenlijk voor uw rekening moeten nemen, Petrus. Want als ik vandaag weer opbouw, wat ik gisteren heb afgebroken, verklaar ik daarmee, dat ik het gisteren mis heb gehad. In uw geval moet ge dus belijden, dat Christus u tot een misdadiger heeft gemaakt. Dat Christus dat boos verleden van u, toen gij hier onlangs zoo'n schandelijke wetsovertreder zijt geweest, op Zijn geweten heeft.

Maar geen woord daar meer over.

19 Want ik voor mij moet u dan zeggen, Petrus, dat ik met de wet heel anders gevaren ben. Want ik heb juist uit de wet, uit de Schrift zelve, geleerd, dat ik in stipte gebòdsbetrachting geen gerechtigheid zoeken moet om voor God te kunnen staan. Juist door onderzoek van Gods Woord heb ik hoe langer hoe meer geleerd, dat door onderhouding van geboden en regelen, door beleving van welke eischen ook, geen mensch voor God rechtvaardig wordt.

Juist door lezing van Gods Woord heb ik almeer verstaan: diè weg loopt dood. Door gebòdsonderhouding komt men er niet.¹⁾

¹⁾ Nader in 3 : 10, 22. Zie ook noot op 2 : 15. De verschillende beteekenissen van het woord wet maken de woordspeling mogelijk: want ik ben door de Wet (= Gods Woord) voor de Wet (= gebod) gestorven.

Wat maar gelukkig is. Want anders zou ik nog voor mezelf leven. Wie al zijn streven er op richt om toch maar door naleving van regel zus en conditie zoo voor zichzelf gerechtigheid te bemachtigen, leeft immers egoïstisch. Als hij er maar komt. En als hij straks zijn doel bereikt heeft, zoo meent hij tenminste, is hij bovendien nog hoogmoedig ook. Zoo iemand leeft dus welbeschouwd voor zichzelf en niet voor God. Tot zijn eigen eer en niet tot Gods eer.

Maar dat is bij mij uit. Want het kruis van Christus heeft een kras gegeven door heel mijn verleden als Pharizeesche eigengerechtigheidszoeker. Ik moest het immers wel loslaten. Want dat verdraagt zich onmogelijk met elkaar: gelooven in Jezus Christus, Die door Zijn kruis onze volkomen Gerechtigheid werd — en vooral voor zichzelf zorgen, dat men toch vooral waardigheid en gerechtigheid genoeg bezitten zal. Dàt kàn niet samengaan.

Het kruis van Christus maakt alle eigenwillige godsdienstigheid eenvoudig belachelijk! Het kruis van Christus is de doodsteek geweest voor mijn vroegere egoïsme, voor mijn verkapt zelfdienst. Want dat was het in den grond der zaak.

Wat zou ik nog toe te voegen hebben aan die gerechtigheid, welke Gods Zoon verwierf door Zijn kruis? Ik had al mijn eigen zoogenaamde vroomheid maar op te geven — de Pharizeesche Paulus ging er aan — en ik had mij maar op de eenige en volkomene gerechtigheid van dien Christus over te geven.

20 En zoo ben ik dan nu geen godsdienstige egoïst meer, zoals vroeger. Toèn leefde ik voor mijzelf. Toèn stond ik zelf in het centrum van mijn leven. Als ik het maar had. Als ik er maar kwam met genoeg verworven gerechtigheid. Maar thans is dat alles zoo geheel en al anders. Nù sta ik niet zelf meer in het middelpunt van alles. Nù staat Christus daar en nu behoort mijn leven Hèm toe. Want nù zal zoolang ik nog hier op aarde mag verkeereren al mijn hoop en al mijn vertrouwen en al mijn verwachting zijn alleen van Christus, van Christus alleen, o bedenk het toch, van Hem, die daar is de Zoon van God! O zie toch, Petrus, hoe aangrijpend! De Zoon van Gød, diè, diè heeft mij Zijn liefde geschonken. En wèlk een liefde! Hij gaf Zich voor mij over

aan dat ellendige, vervloekte kruis! Opdat Hij mij met Zijn gerechtigheid bedekte.

- 21 En nu zou ik dààr nog een beetje „bij” willen doen? Bij die kruisgerechtigheid van Jezus Christus, Gods Zoon? Nu zou ik Gods genade zòò grof beleedigen? Gods werk `t onderste boven werpen? Want, Petrus, dàt is het toch eigenlijk in den grond der zaak. Want àls we nu toch zèlf iets konden doen bij God, àls we nu toch onszèlf òòk wel rechtvaardig voor God konden maken door èigen betrachting der Wet, nu dàn moet ik toch werkelijk zeggen: waar is dàn al dat bittere leed van Christus voor noodig geweest? Waarom is Hem dat dan niet bespaard? Als het dan tòch ten diepste overbodig was, waartoe dàn die afschuwelijke kruisdood van Christus, den Zone Gods!”

- 3 : 1 Ziet, domme Galatiërs, en nu hebt gij de zonde van Petrus begaan. Gij zijt evenmin wakker geweest als hij. Waarom toch niet opgelet! Wie wist u toch zoo in slaap te wiegen! Te bedwelmen met zijn schijnbaar ernstig gepraat.

En ik heb het ù toch òòk zoo duidelijk gepredikt, dat Christus gekruisigd is. Gekruisigd! Gehangen aan het hout der vervloeking.

Ik heb het u toch zoo klaar getoond. Wie, die het niet heeft kunnen weten?

Ik heb het a.h.w. in het openbaar bij u aangeplakt. Zooals de overheid pleegt te doen, wanneer zij haar proclamaties bekend maakt. Dan zorgt zij er voor, dat iedereen het met eigen oogen kan lezen. Niemand kan straks zeggen: „ik heb het niet geweten”.

Zoo heb ik onder u van Christus aan het kruis gesproken. Geen kind, dat het niet kon hooren en begrijpen.

Ziet, dat had u genoeg moeten zijn. Alleen reeds met de herinnering aan Christus' kruis hadt gij den aanval àf moeten slaan.

Als één man hadt gij tot uw verleiders moeten zeggen: „Gaat heen. Gij liegt. Zou dat ontzaglijke offer van onuitsprekelijke waarde door Jezus Christus aan het kruis gebracht soms nog niet genoeg zijn en de aanvulling vereischen van bedriegelijke godsdienstigheid?”

DEEL III.

GIJ ZONDER MEER GEEN ERFGENAMEN DER BELOFTE?

2 Eén ding moet gij mij toch eens zeggen. Hoe is dat toen ook weer in z'n werk gegaan, toen gij Christenen werdt? Denkt eens goed na. Geeft u daar eens rekenschap van.

De Geest van Christus is toen met Zijn Evangeliewoord ook tot u gekomen om u te maken tot kinderen van den Vader.¹⁾ Maar wat was de reden eigenlijk, waarom gij dien Geest ontvingt?

Was het soms, omdat God zag, dat gij toch zoo keurig die Joodsche wetsregelen hield? Welneen. Daar wist ge toen immers nog niemendal van. Gij waart immers, toen ik met het Evangelie bij u kwam, nog totaal onwetende heidenen. Of ging het niet zoo in z'n werk: ik bracht u het Evangelie van Gods genade in Christus en gij hadt maar te luisteren en te gelooven? Zeg mij, is het zoo niet toegegaan?

3 Maar wat doet ge nu?

Dat ge toch niet wijzer zijt!

Nu zijt ge begonnen met den Géést, met Gods allesvermogenden Geest. Maar nu wilt ge vóórtgaan en uw zaligheid volmáken met behulp van 't vleesch, van 't zwakke, onmachtige, aan de zonde onderworpen vléésch?²⁾

Ja want dat noem ik waarlijk gerechtigheid zoeken in het vleesch, wanneer men zich laat aanpraten, dat onze zaligheid afhankelijk is van zulke dingen als besnijdenis — iets aan ons vleesch — of van zulke geboden als spijs- en reinigingswetten — ook weer aangelegenheden van ons lichaam.

¹⁾ 1 : 4, 4 : 6, 21—31; vergelijk 1 Petrus 1 : 12, 23, inleiding § 2.

²⁾ Voor „vleesch” zie inleiding op Romeinen, o.a. § 10.

Een echt vleeschelijken godsdienst noem ik dat.

4 Ach, en dàt terwijl God u zoo'n groot voorrecht had verleend. Is dat nu alles voor niets geweest? Past maar op! God schenkt nooit iets voor niets! Wee ons zoo wij Zijn genade en goedwilligheid verachten. Na zooveel voorrechten zouden ons gericht en verdoemenis maar des te zwaarder zijn.

5 Dus dat is m'n eerste vraag. God heeft u den Geest gezonden. Den Geest, die het Evangelie verkondigt en die door dat Woord onze harten wederbaart, zoodat wij weer Gods wil doen.

Nu was dit mijn vraag maar: wat was de réden, waarom God u dien Geest toezond? Was dat, omdat gij 't u zoo waardig gemaakt hadt? Omdat gij immers ook zoo nauwkeurig de Joodsche godsdienstregels hieldt? Welneen. Gij wist van hun bestaan niet af.

Of is het niet aldus toegegaan: God zond u den Geest. De Geest predikte u het Evangeliewoord. En naar dat Evangeliewoord had gij maar te luisteren. En gij had u maar aan die Evangeliebelofte over te geven in vertrouwen. Is het zóó niet gegaan?

6 Dus net als met Abraham!

Merkwaardig. Hoe durven ze nog beweren, dat gij de rechte kinderen Abrahams niet zijt? Nu durven de dwaalleeraars u nog den naam van Abrahams kinderen betwisten. „Want”, zeggen zij, „dat gaat maar zoo gemakkelijk niet als Paùlus beweert. Dat zijt gij maar niet enkel door te vertrouwen op Gods genadebelofte, op het Evangelie. Daar moet eerst iets aan voorafgaan”. En dan eischen zij, dat gij u eerst zult onderwerpen aan hun zwaren Joodschen godsdienst-uitde-wet.

Maar wat lezen we in Genesis? Over Abraham zelf?

Let wel, dan heeft Abraham nog niet eens de besnijdenis ontvangen. Dan is hij nog even onbesneden als gij waart toen Gods Geest ù het Evangelie bracht. Maar dan staat er, dat Abraham God op Diens Woord geloofde, en dat God dezen Abraham, die in zichzelf geen gerechtigheid bezat om voor God te bestaan, voor rechtvaardig geacht heeft door het geloof aan Zijn belofte.

- 7 Ziet ge dat? Wat zijt gij, Galatiërs, dus juist echte kinderen Abrahams geworden! Want dat worden we niet door te voldoen aan allerlei condities, zooals uw verleiders willen.
- 8 Neen, maar dat zijn zij, die gelöoven. Die het alles verwachten van den belovenden God. Vandaar dan ook, dat we in de Schrift een uitspraak Gods uit de dagen van Abraham lezen, welke reeds betrekking had op onzen tegenwoordigen tijd. Want juist omdat God de heidenen voor rechtvaardig houdt op dezelfde manier als Abraham — namelijk niet omdat Abraham zoo'n voortreffelijke inachtnemer was van zekere wetsregels, maar slechts uit geloof in wat God toezegde — juist daarom kon God reeds in Abrahams tijd ook de uitspraak doen: „aan uw zegen, Abraham, zullen straks alle volkeren deel ontvangen. Alle. Niet slechts het Joodsche volk, omdat dit Mijn wet zoo nauwkeurig zou waarnemen. Maar alle volkeren, ook diè, welke van het bestaan van Joodsche wetsregelen niets afweten.”
- 9 Zoodat ik maar zeggen wil: het Evangelie is nooit anders geweest dan zooals ik het zeg. Geloofst God eenvoudig op Zijn Woord. Dan bevindt ge u in geen kwaad gezelschap. Zoo heeft ook Abraham gedaan. De zegen Abrahams is voor hen, die evenals Abraham, onvoorwaardelijk Zich op Gods genadebelofte overgeven.
- 10 Trouwens, wat toont men dan ook weinig begrip van Gods wet ¹⁾ zelf te hebben, wanneer men waarlijk meent in haar zich een weg voorgeschreven te vinden, die leidt tot zaligheid. Zelf leert zij ons het tegendeel. Al die predikers van waardigheid voor God uit godsdienst-naar-de-wet moesten toch verstaan, dat zij de menschen leiden op een weg, die dood loopt. In de wet zèlf staat namelijk geschreven: „vervloekt is een ieder, die niet al de woorden van dit wetboek te allen dage houdt”. Nu, wijs mij eens den man, die daartoe werkelijk in staat is. Zou die ergens te vinden zijn? Iemand, die zonder eenig mankeeren de wet houdt?
- 11 Neen, de wet zèlf spreekt anders. De wet zèlf kent zoo iemand niet, dien zij rechtvaardig verklaart op grond van volkomen wetsbetrachting. Mij dunkt, dat moest toch voor

¹⁾ Voor het woord „wet”, zie noot op 2 : 15.

ieder, die zich op de Schrift durft beroepen, duidelijk zijn. De Schrift zegt: „de rechtvaardige (let wel: de rechtvaardige) zal uit Gòdsvertrouwen leven”. Welnu, stel u voor, dat er zoo iemand was, die in ieder opzicht de wet zou hebben gehouden. Maar dan zou zoo'n stipt rechtvaardige — want dat zou hij dan zijn — het toch niet van Gòdsvertrouwen behoeven te hebben; van gelòòf. Welneen, hij zou met zijn rechtmatige aanspraken mogen komen. Want de wet verklaart: „aan hem, die volkomen zal hebben vericht al hetgeen Ik beveel, zal als zijn verdiende loon worden uitgekeerd het leven”. Maar waar is die man? Die man, die nooit struikelt? Er is niemand, die nooit zondigt.

En zoo liggen wij dan naar het eigen zeggen der wet allen juist onder haar vloek. Allen onder den vloek. Dat is dus wat anders dan zègen. Dat is dus wat anders dan pas via gehoorzaamheid aan de wet deel verwerven aan Abrahams zegen.

13 Neen, dien zegen ontvangt men aldus.

Christus is gekomen en Hij heeft ons uit de heerschappij van dien vloek losgekocht door Zelf een vloek te worden. Want ge moet nooit vergeten, dat Zijn dood een zoendood was¹⁾.

Hij stierf den dood eens vervloekten; de Schrift zegt immers, dat iemand, die aan het kruishout hing, vervloekt was.

14 Maar doordat Christus als onze plaatsvervanger zulk een vloek werd, schoot er voor ons niets over te doen. Hij laadde onze vervloeking op Zich. Hij werd een vloek in onze plaats en dientengevolge kon Zijn zegen — die zegen, welke reeds in oude dagen aan Abraham voorzegd was — ons zòò maar, zonder iets van onze zijde, ten deel vallen. Dank zij dat vloekdragen van Jezus Christus. Daar hebben wij nu maar op te rusten. Wij kunnen nu dien zegen Abrahams, n.m.l. den Geest van Christus, Zijn zaligmakende Evangeliebelofte met heel haar rijken inhoud²⁾, ontvangen zonder er iets voor behoeven te doen. Wij hebben slechts, evenals inder tijd Abraham, God op Zijn Woord te gelooven. Wij hebben slechts van harte op Gods Evangeliebelofte te vertrouwen.

²⁾ 2 : 20, 3 : 1, 4 : 5.

²⁾ Zie vs. 2—5.

- 15 Och, broeders, men geeft u een geheel verkeerden kijk op Gods wet. Laat u toch niet de genadebelofte Gods afhandig maken door een totaal verkeerde voorstelling inzake Gods wet. De wet is niet gekomen in de plaats van de belofte. Nooit kan Gods wèt Gods belöfte verdringen.

Laat ik u dit mogen duidelijk maken met gebruikmaking van een beeld. Ik neem als beeld een testament. Natuurlijk is het maar een beeld, begrijpt dat goed. Want in eigenlijken zin kan men vanzelf bij God niet van een testament spreken. Omdat bij God immers nooit sprake is van sterven. Toch kunnen we uit den gewonen gang van zaken bij mēnschelijke testamēnten veel leeren voor de zaak, waarover wij het thans hebben, namelijk de Gōddelijke belöfte aan Abraham.

Het gaat immers bij een testament aldus toe.

Iemand laat voor zich een testament opmaken. In dat testament doet hij aan zijn erfgenamen die en die toezeggingen, die en die belöften.

Na verloop van tijd komt de man te overlijden. Wat gebeurt er dan?

Nu gaan terstond die testamentaire toezeggingen in vervulling, nietwaar? Terstōnd. Zonder meer. Tenminste, iedereen zou het zeer onbehoorlijk vinden, als zoo'n testament dan, achteraf, van onwaarde werd verklaard. Of wanneer men achteraf zelfs ook maar een clause, een voorwaarde, aan zoo'n testament zou toevoegen, in dezen zin, dat men van de erfgenamen zou eischen eerst aan die of die conditie te voldoen alvorens het hun toegezegde erfgoed te kunnen verkrijgen. Dat zou men dan oneerlijk vinden. Dat zou men dan testamentsverkrachtiging noemen.

- 16 Welnu, laten we nù eens letten op de toezeggingen, op de belöften, welke God deed aan Abraham en diens zaad. Let nauwkeurig op hetgeen God zeide. De Heere sprak niet van zadēn, maar van zàäd. God gebruikte niet het meervoud, maar het enkelvoud. De Heere sprak bij 't schenken van die belöfte niet van Abrahams zadēn, kinderen, nakomelingen. De Heere sprak niet van Abrahams afstammelingen. Dät zouden uw dwaalleeraars willen. Dat God gezegd zou hebben, dat, om deel te hebben aan Abrahams erfenis, het noodzakelijk zou zijn om op de een of andere manier

te behooren tot het volk, hetwelk uit hem voortgesproten is. Zij laten het voorkomen alsof men alleen deel zou kunnen hebben aan Abrahams erfgoed als men tot het Joodsche volk behoort. Eerst zoudt gij Jood moeten worden.

Doch de Heere sprak niet van nakomelingen, maar van nakomeling. Zaad. En met dat woord doelde God op Christus. En zoo op allen, die in den Christus zijn, hetzij Jood of niet-Jood.¹⁾

Met andere woorden: reeds terstond, reeds toen Hij de belofte gaf, bond God haar aan geen enkele voorwaarde, b.v. dat men Jood zou moeten zijn; dat men tot Abrahams nakomelingen zou moeten behooren; dat men eerst Jood zou moeten zijn en de Joodsche godsdiensteischen vervullen.

De belofte was van den aanvang af met geen enkele conditie belast.

- 17 Welnu, nu wil ik dit maar zeggen: wat God de Heere dirèct, bij het schènken van de belofte, niet heeft gedaan, heeft God evenmin achteraf, later, eeuwen later, vier honderd dertig jaar later, op den Sinaï gedaan, toen Hij op Sinaï Zijn wet gaf. God heeft evenmin door Zijn testament-van-vier-honderd-dertig-jaar-terug een streep gehaald door middel van Sinaï's wet. Wat God eenmaal aan Abraham vermaakt had, heeft Hij door Sinaï's schaduwdienst, door de wet, niet herroepen. Stel u voor. Dat zou immers verkrachting van het testament, dat zou verkrachting van de verbondsbelofte geweest zijn. Want als het van
18 toèn af zòò geworden zou zijn, — maar het is niet zoo — dat men pas deel ontving aan de erfating Gods voor Abraham, mits men zich dit vooraf waardig had gemaakt door stipte beleving van Horeb's wet, dan zou God Zijn eigen testament geroyeerd hebben. Want u zult me toch toegeven, dat men kwalijk spreken kan van een „verdiende erfenis”; van een „geschenk als loon”. Loon ontvangt men niet uit genade en een geschenk ontvangt men niet naar recht. Dat kan onmogelijk samengaan.

Maar zoo is het ook niet gegaan.

De waarheid in dezen is, dat God aan Abraham de erfbelofte geschonken heeft zonder dat Abraham daarop eenige

¹⁾ 3 : 29.

aanspraak kon doen gelden. Goedgunstig. Cadeau.

Zoo is de belofte reeds terstond aan Abraham gegeven.

En zooals het toen wàs, zoo is het sindsdien ook geblèven. Daar heeft de wet hoegenaamd niets aan veranderd, achteraf.

- 19 Dus de wet is door God niet gegeven — een paar eeuwen na Abraham — om de belofte opzij te zetten. Als een andere weg ten leven.

De wet een weg ten leven? Dàt was zij zèker niet.

Maar weet ge wat wel?

Leest de latere geschiedenis van Israël maar eens. Die geschiedenis leert ons, dat de wet des Heeren juist telkens Israëls ongehòorzaamheid en òngeloof heeft aan het licht gebracht. Ja, die wet des Heeren is door Israël tot vermeerdering van z'n misdaden misbruikt.

Eerst hebben zij immers, in plaats van zich door Gods schaduwdienst te laten leiden en onderwerpen en door die wet op den beloofden Christus te zien en op Hem te hopen, telkens die wet smadelijk veronachtzaamd.¹⁾

Daarna, toen ze die wet dan wèl zouden houden, zoo meenden zij, deden ze dit in werkelijkheid echter zòò, dat zij haar toch feitelijk weer verloochenden. Want toen²⁾ ging men meenen uit de ernstige beleving van die wet zich een gerechtigheid op te kunnen bouwen. Met dien gevolge, dat men tenslotte, toen de beloofde Christus kwàm, nota bene met een zoogenaamd beroep op het Woord (op de wet), den Beloofde, de Verbondsbelofte Zelf, verworpen heeft.

De geschiedenis van Israël en zijn wet is dus veeleer èèn aaneenschakeling geweest van zondigen tegen de belofte.

Verder:

Verliest ook niet uit het oog op hoe geheel andere wijze de wèt gegeven is dan de belòfte.

Eèrstens heeft God bij het inzetten van de wet gebruik gemaakt van engelen.

Vervolgens heeft God door middel van deze engelen de

¹⁾ Onder de richteren en koningen.

²⁾ Toen het wettische Jodendom ontstond.

wet weer ter hand gesteld aan een middelaar.¹⁾

En pas die tusschenpersoon sprak voor God tot de andere partij, namenlijk tot het volk.

Eenerzijds was daar dus God, die de wet verordende, anderzijds het volk, dat nu deze geboden zou hebben te doen. En tusschen die beide werd door den bemiddelaar gehandeld.

20 Hoeveel heerlijker kwam dan Gods genade uit bij de schenking van de belofte, de verbondsbefofte aan Abraham. Dàar kwam geen enkele bemiddelaar aan te pas. Dàar was immers geen sprake van twee partijen tusschen wie werd onderhandeld. God was eenvoudig de souvereine Schenker van het testament. God beloofde Abraham alles vrijmachtig. En voor Abraham restte niets dan hartelijk vertrouwend te gelooven wat hem werd beloofd.

21 Wat denkt ge nu: zou nu dèze wèt iets ten nadeele van Gods genàdebefofte vermogen? Zou deze wet nu soms de befofte zijn komen verdringen? Welneen toch immers.

O, zeker, veronderstel eens — want het is niet zoo — dat God een wet gegeven had, die in staat was den mensch levend te maken, zoodat de mensch inderdaad door wetsbetrachting zich zelf rechtvaardig kon maken voor God, o zeker, dan zou werkelijk de wet de befofte concurrentie hebben aangedaan. Dan was de verbondsbefofte niet de èènige weg meer geweest. Want dan zou er een weg tot gerechtigheid ook via de wet geloopt hebben.

22 Maar is dat nu ook zoo? De Schrift²⁾ leert ons wel anders. Zij velt juist een vònnis over ons. De oude schaduwendienst met zijn offers, bloedstortingen, wasschingen enz. sprak ons van onze zonden en vervloeking. De Schrift beschuldigde ons er van, dat wij door en door, in alle opzichten, onder de macht der zonde verkeerden, zoodat de Wet veel eer moest optreden als politieagent. Zij arresteerde ons. Zij sloot ons op. En dat deed zij met de heilzame bedoeling om ons vanuit onze gevangenis te doen uitzien naar Christus. Zij heeft ons daardoor willen leeren zuchten van-

1) Dit was Mozes, wiens persoon hier overigens geheel buiten beschouwing blijft. Door het woord „middelaar” hier vooral niet denken aan Christus!

2) Veelal is voor Paulus: wet = schaduwendienst = O.T. = Schrift; zie inleiding Romeinen § 6.

uit ons arrestantenlokaal naar dien dag, dien blijden dag, waarop het nog eens pas duidelijk zou blijken — duidelijker dan ooit in de bedeeeling der schaduwen — dat de beloofde verlossing geschonken wordt aan hen, die gelooven, gelòoven. Die zich immers toevertrouwen aan Jezus Christus.

Wij mogen die dagen thans beleven.

- 23 Zòò helder en klaar is het vroeger toch nooit gezien, dat ons niets rest dan gelooven. Want thans is die Jezus Christus gekòmen en men heeft Zijn werk gezien: Hij droeg aan het kruis voor òns in de plààts den vloek.¹⁾ Geweldig! Wat rest ons anders dan daarin eenvoudig aanbeddend te rusten? Indien dòit dan is het nù — na Christus' kruis — duidelijk geworden, dat er voor ons niets overgebleven is te doen. Wij hebben maar in Hem te gelooven. Dit is de gouden eeuw voor het geloof! Nooit is het heerlijker gebleken, dat het alles louter genade is, waarvan God spreekt in Zijn Verbondsbelofte. Christus' kruis — wat laat het anders voor ons over dan ootmoedig te gelooven?

Maar vroeger werd dit uitteraard zòò duidelijk niet ingezien als nu. Uitteraard. En toen heeft dan ook de wet der schaduwen dienst moeten doen om ons oog naar deze heerlijke dagen, welke wij thans beleven, heen te richten. Toen deed de wet dienst als cipier. Toen heeft zij ons opgesloten om ons te leeren uitzien naar deze (tegenwoordige) gouden eeuw voor het geloof, die immers zòu aanbreken en waarin het dān zònneklaar zou blijken, — wat overigens altijd al zoo geweest is — dat God van ons niets eischt. Wij hebben maar in Jezus Christus te gelooven.

- 24 Intusschen zult gij allengs zeker wel begrepen hebben, welke de ware taak van de wet dan wèl is. Waartoe de wet dan wèl gegeven is.²⁾

De wet heeft dienst gedaan als paedagoogos.

U weet wel, sommige families houden er een slaaf op na, die de speciale opdracht heeft het oog te houden op den zoon van zijn heer. Hij moet den jongen bijv. naar school brengen, toezien op diens gedrag langs den weg daarheen,

¹⁾ 3 : 13.

²⁾ 3 : 19.

enz. En de jongen is vanzelf dien slaaf gehoorzaamheid verschuldigd. Zoo'n slaaf noemt men een knapenbegeleider, een paedagoogos.¹⁾

Zulk een paedagoogos is voor ons nu de wet geweest. Zij had de taak ons heen te leiden naar dezen tegenwoordigen tijd, waarin Christus is verschenen, en waarin wij thans — na alles wat Christus voor ons in de plaats heeft gedaan — beter dan ooit verstaan zouden, dat wij gerechtvaardigd worden enkel en alleen uit vertrouwen.

- 25 Thans hebben we echter, gelijk vanzelf spreekt, zoo'n paedagoogos niet meer noodig en zijn wij aan onzen paedagoogos geen gehoorzaamheid meer verschuldigd. De wet heeft die taak vervuld. De gouden eeuw des geloofs is ge-
- 26 komen. We behoeven nu niet meer door middel van een paedagoogos tot Christus te worden gebracht. Men hoeft nu niet meer door middel van de wet der schaduwen naar Christus te worden geleid. Bijv., gij Galatiërs, gij hoeft nu niet meer eerst Joden te worden en eerst als Joden de wet der schaduwen waar te nemen om dan zò pas tot Christus te komen en Christenen te worden.

- Het geldt thans voor allen, voor Jood en voor niet-Jood: kinderen Gods zijt ge door te gelooven in Christus Jezus.
- 27 Want allen, die in Christus gedoopt zijn, dragen een en dezelfde kleeding: de uniform van Christus. Verschil van afkomst maakt niets uit — van Joodsche afkomst of niet —
- 28 zoomin als verschil in stand of sexe. Die gewone verschillen onder ons, menschen, spelen in dezen geen rol. In Christus Jezus gerekend maakt het niets uit of we b.v. slaaf zijn of vrij, of we man dan wel vrouw zijn. In Hem zijt gij allen als èen mensch; de een is niet meer noch minder dan de ander.

- 29 Maar dan volgt ook deze conclusie: Galatiërs, gij behoort Christus toe. Maar dan zijt gij ook zaad van Abraham. Immers dank zij Christus.²⁾ En als kinderen van Abraham komt dan ook aan u uit kracht van

¹⁾ De Apostel bezigt dus voor de wet een weinig vereerend woord — een slaventitel, hetgeen hem echter zeer past in dit verband, waarin hij belofte en wet vergelijkt en bij welke vergelijking de wet de mindere blijkt; zie ook 4 : 25.

²⁾ 3 : 16.

testament de erfenis Abrahams rechtmatig toe. Zondermeer. Niemand die daar dan nog een conditie, een „ja-maar-eerst” aan toe mag voegen. Het zou schending van erfrecht zijn. Testamentverkrachting.¹⁾

4 : 1 Zoals ge ziet geef ik dus wel toe, dat die tijd er gewèèst is, waarin we stonden onder de wet. Maar die is er nù niet meer. We zijn nù onder de voorgdij van de wet vandaan.

Ik heb de belòfte een testamènt genoemd.

Welnu, de wèt heeft slechts dienst gedaan als vòògd.

U weet hoe dat gaat, wanneer een nog minderjarig kind z'n vader verliest. Neem aan, dat de jongen erfgenaam is van een belangrijke nalatenschap. Straks is hij bepaald een rijk man. Toch merkt hij daar weinig van zoolang hij nog onmondig kind is. Hij mist gedurende al dien tijd het recht

2 om over z'n eigen bezittingen vrijelijk te beschikken. Want die zijn gesteld onder het beheer van voorgden en rentmeesters. De jongen heeft niets te zeggen. Evengoed als de slaven van zijn vader is hij zijn voorgden gehoorzaamheid verschuldigd. Totdat de termijn, door zijn overleden vader tevoren testamentair bepaald, verstreken is.

3 Ziedaar, zoo is het onder de oude bedeeing òns nu òòk gegaan. Toen waren wij ook nog onmondig. We leefden toen nog maar in een primitief tijdperk. De wet gaf ons slechts voorbereidend onderwijs. Van al datgene wat we nu zoo klaar als het daglicht weten, kregen we toen nog maar het a, b, c te leeren. En onder al die regelen en inzettingen van onzen voorgd: de Wet, hadden we maar een zeer gebonden en onvrij leven. Net als die vaderlooze knaap, die tijdens z'n minderjarigheid weinig meer in te brengen had dan zijns vaders slaven. Zoo ging 't ons ook.

4 Totdat de termijn van onzen Vader in den hemel verstreken was. Toèn heeft God Zijn Zoon naar ons uitgezonden om ons vrij te maken. Want die Zoon van God is evenals wij geworden. Evenals ieder menschenkind is Hij van een vrouw geboren. En als zoo'n echt mensch gelijk wij ook zijn, heeft die Zoon van God Zich ook aan de wet onderworpen. Tot-

¹⁾ 3 : 15.

dat Hij zelfs als een door de wet gevloekte stierf¹⁾ en Hij alzo den vloek, die op òns geladen lag, op Zich nam en
5 ons zodoende loskocht uit de macht der wet. Want inderdaad, die wet hād recht ons gevangen te houden; als slaven te kerkeren. Wij hadden haar vloek verdiend.²⁾ Maar Christus kwam en Hij kocht ons van de slavenmarkt.³⁾ Hij kocht ons los uit de heerschappij der wet en ziet daar: zoo werden wij vrije zonen. De wet moest wijken. Haar recht op ons verviel. We werden ontvoegd. En we kregen de vrije beschikking over ons rechtmatige vaderlijke erfdeel.

6 Dus, Galatiers, nu laat gij u vooral niet weer onder zulk een voogdij brengen, waaronder wij in vroeger dagen hebben verkeerd. Ook gij zijt thans vrije zonen. Dat bewijst immers het feit, dat God den Geest van Christus, Zijn Zoon, ook gezonden heeft naar u toe⁴⁾, gelijk naar zooveel andere heidenen. Die Geest heeft ook in uwe harten het Evangeliezaad gestrooid, de aloude belofte Gods aan Abraham⁵⁾, en Hij doet ook u thans in blijde verrukking tot God het „Onze Vader” zeggen in de Arameesche, de Joodsche taal of in de taal van het volk, waaruit we anders zijn voortgekomen. Dat maakt geen verschil⁶⁾.

7 Het zal duidelijk zijn tot welke slotsom we komen.

Jij, Galatier, bent dus geen slaaf meer, maar je bent zoon. Verstaan⁷⁾? Want wie „Vader” mag zeggen — en dat moogt ge — is zoon. Maar zijt ge zoon, dan zijt ge ook rechtmatig erfgenaam. Dan mag ook niemand u de rechtmatige erfenis betwisten. Want wie, wiè heeft u tot zoon en erfgenaam verklaard? Niemand minder dan God! nietwaar? God, door Zijn Geest en Woord. Welnu, laat dan ook geen sterveling zich tusschen u en die erfenis pogen in te dringen. Al wat menschen er aan toevoegen is verkrachting van Gods testament.

1) 3 : 13.

2) 3 : 10.

3) Hetzelfde woord in 3 : 13.

4) 3 : 2—5.

5) 3 : 6 en 8.

6) 3 : 26—28.

7) De Apostel bezigt nu, zeer op den man af, het enkelvoud.

DEEL IV.

WORDT WEER ALS VROEGER!

8 Daarom vind ik het zoo treurig wat ik thans over u hoor. Gij schijnt uw oude slavenjuk weer te willen opzoeken.

Eens is er een tijd geweest! dat gij even weinig van God afwist als alle andere heidenen. Toen hebt gij, in plaats van den eenigen echten God, allerlei dingen vereerd, die gij wel voor goden hièldt, maar die het in werkelijkheid niet waren. Toen hebt gij die zoogenaamde goden als slaven geënd.

9 Maar wat doet ge nù? Nu hebt ge den eenigen echten God leeren kennen. Of liever: onze God kende ù. Hij wenschte met u te doen te hebben. Hij ontfermde Zich over u en nam u als de Zijnen aan. Maar hoe kunt ge dan nù weer den terugweg naar uw vroegere primitieve heidendom inslaan? Ge doet een enormen stap terug. Ge laat u overhalen om terug te keeren van het rijke, levendmakende Evangeliewoord naar dien armen Joodschen wettenbundel, die op zich zelf nooit iets tot zaligheid vermocht heeft.¹⁾ Wilt ge nu persé weer onder uw oude juk van dienstbaarheid terug? Want, bedenkt het wel, dààr komt het weer op neer. In feite beteekent heel dat stipte waarnemen van al die regelen en eischen der wet, teneinde zodoende rechtvaardig te zijn voor God, niets anders dan een droeve weer-
10 keer naar uw voormalig heidendom. Pijnlijk nauwkeurig neemt ge waar: heilige dagen,²⁾ heilige maanden,³⁾ heilige feesten,⁴⁾ heilige jaren.⁵⁾ Wat een godsdienstplichten alle-

1) 3 : 21.

2) Vermoedelijk sabbathdagen.

3) Vermoedelijk nieuwe-maan dagen en de feesten der 7e maand.

4) Paschen, Pinksteren en Loofhuttenfeest.

5) Sabbath- en Jubeljaar.

11 maal. Ge maakt me er werkelijk bang mee. Ik vrees, dat ik beter gedaan had als ik maar de moeite gespaard had en u heidenen had gelâten.

12 Ze willen Joden van u maken. Eerst waart ge heidenen. Nu willen uw Joodsche verleiders Joden van u maken.

Dan zou 't u juist andersom gaan dan mij.

Ik was eerst een Jood en verbeelde mij toen, dat al mijn heil gelegen was in Joodsche wetsbetrachting.

Maar nu ben ik een „heiden” geworden.¹⁾ 'k Heb al m'n verdiensten uit de Joodsche godsdienstigheid overboord geworpen en al m'n steunen op die eigenwillige vroomheid heb ik opgegeven en nù, nù stel ik evenals u, heidenen, die van geen besnijdenis en spijs- en reinigingswetten enz. iets afweet, àl mijn hoop en àl mijn zaligheid in Christus alleen. En zoo ben ik dan geworden gelijk gij éértijds waart: een arme, in mijzelf nietsbezittende „heiden”.

Komt broeders, de beurt is nu aan u. Ik ben eerst aan ù gelijk geworden. Wordt gij nu gelijk aan mij. Ach, wordt toch weer wat gij eertijds waart. Laat varen dat vertrouwen op die wettische godsdienstigheid en wordt toch weer als eerst..... heidenen, die niets van zichzelf maar alles van God verwachtten. Zóó waart ge bij onze eerste ontmoeting. Broeders, keert derwaarts weer! Ik bid en smEEK het u. Want wat ge nù doet is zoo ontzettend, ontzettend gevaarlijk.

Neen, laten ze nu niet lasteren: „och kom, Paulus is wat jaloersch. Hij kan 't niet velen, dat anderen hem verdringen van zijn plaats bij u. Hij voelt zich zeker achteruit gezet. En dààrom zoo'n scherpe brief en dààrom zoo'n heftige toon”.

13 Ge weet heel goed: daar is 't niet om. Daar is vanaf den beginne onze verhouding niet naar geweest. Weet ge 't nog, onze eerste kennismaking? Wat zijt ge toen lief voor mij geweest. Ik was ziek. En door die ziekte is 't eigenlijk gekomen, dat ik ten uwent het Evangelie bracht, dien aller-

14 eersten keer. Als m'n ziekte u toen eens had afgestooten? Als ge u toen eens van mij had afgewend, verachtelijk

¹⁾ Zooals Abraham ook een „heiden” was, toen hij, ofschoon onbekend met eenigen Joodschen godsdienstregel, Gods belofte gaarne aannam en het werd hem tot gerechtigheid gerekend 3 : 6.

spuwend op den grond, zooals men dat wel meer doet, wanneer men een zieke ziet, omdat men denkt dat zoo'n zieke onder invloed staat van een of anderen boozen geest? Het zou heel gewoon geweest zijn. Ik zou het u niet bijzonder kwalijk genomen mogen hebben.

Maar daar hebt ge u toen niet toe laten verleiden. O neen, gij hebt me ontvangen alsof ik een goède geest was, een engel. Wat zeg ik? Gij naamt mij op alsof ik Christus Jezus Zelf was. En gij vindt het heerlijk dit aan mij te mogen doen. Gij hebt er u gelukkig om gevoeld.

15 Maar waar is dat gevoel van geluk nù gebleven? Vindt gij het nù ineens niet zoo aangenaam meer met mij te doen te hebben? Vanwaar nu ineens die ingrijpende verandering? Want dat zal ik u m'n leven lang moeten nageven: toèn zoudt gij alles voor mij hebben overgehad. Gelijk men dan wel zegt: ge zoudt u voor mij hebben uitgekleet.

16 En nù zijt ge ineens boos op mij? Waarom? Omdat ik u niets dan de waarheid zeg? Moet ge mij daar nu om haten?

17 Ik weet het wel. Gij wordt opgestoot. Het is alles de schuld van die verraders. Diè doen òòk terdege voor u hun best, maar niet tot zoo'n erg best doel. Zij doen het om bij u de beste man te zijn. Ge zult van hen zeggen: „wat zijn zij vriendelijk. Wat nemen ze 't ernstig en wat zeggen zij ons ernstig de waarheid. Zij hebben het wel best met ons voor”. Maar dît zou straks het eind zijn van hun beste zorg voor u: dat gij buiten de gemeenschap kwaamt te staan van ons, Apostelen, en van Gods Woord en dus van den Geest van Christus en van God.

18 Ik vind het heel best, dat ik eertijds bij u de beste mocht zijn en dat gij 't beste mij toegestopt hebt. Maar dan wil ik nù nòg de beste zijn, al ben ik dan nù niet bij u en al bereik ik u nù slechts per brief. Ontvangt dan dezen brièf òòk met liefde.¹⁾

19 Ach kinderen! Zijt gij dan niet mìn kinderen? Ben ik dan uw moeder niet? Heb ik u niet als Christenen het licht des levens doen aanschouwen? Ik bracht u ter wereld! En dat doe ik wèèr! Wèèr baar ik u, wèèr worstel ik om

¹⁾ Paulus hekelt in vs. 17 en 18 de opdringerige ernstigdoenerij van de Joodsche indringers door woordspeling. Vandaar telkens dat woordje „best”.

uw leven! Wèèr maak ik de smarten eener vrouw voor u door om weer Christenen van u te maken.¹⁾ Om weer menschen van u te maken, die het beeld van Christus vertoonen. Die in hart en leven de gelijkenis van Christus hebben.

20 Och, kon ik nu maar bij u zijn. Nù moet ik 't maar per brief afdoen. Maar dàn zoudt ge me hooren sprèken. Wat zoù ik spreken! Hoe zou ik m'n stem doen klinken! Nu eens hard, dan weer zacht! Nu eens boos, dan weer liefelijk. Wel vertoornd, maar toch vol van meedoogen! M'n kinderen! Ach, ik weet waarlijk niet hoe ik met u aan moet om u van dit ontzettend gevaar te redden!

¹⁾ Want ze schenen wel Joden te zijn geworden.

DEEL V.

WIJ STRIJDEN DEN OUDEN STRIJD.

21 Ofschoon ik er nu ook weer niet zoo verwonderd over ben, dat die aanval op u gedaan is. Het is waarlijk niets nieuws. Ik zie er weer den ouden regel door bevestigd, waarvan de Schrift ons herhaaldelijk spreekt.

22 Want nu wilt gij, Galatiërs, u persé weer onder het juk der wet begeven, nietwaar? Maar zegt mij eens, hebt gij die wet eigenlijk wel ooit eens goed hooren lezen? ¹⁾ Alvoens gij u weer buigt onder wetstyrannie moet ge dan toch eerst eens luisteren naar de volgende geschiedenis, welke de wet ons zelf verhaalt. Ge zult er heel veel uit kunnen leeren voor onzen tegenwoordigen tijd.

Uw Joodsche verlei ders meenen immers u het recht van 't kindschap Abrahams te mogen betwisten als gij alleen maar gelooft in mijn Evangeliebelofte. In de boodschap van den Geest. „Neen” zeggen zij, „dat is de goede manier niet. Dat moet op een andere manier. Dan moet ge eerst ondergaan wat zij òòk hebben ondergaan. Dan moet ge eerst Joden worden. U aan de besnijdenis onderwerpen. En meer van die vleeschaangelegenheden. Onderwerping aan hun vleeschelijken godsdienst — dàt is volgens hen de goede manier. ²⁾

Komaan laten we dan eens lezen de volgende geschiedenis, welke ons verhaald wordt door uw eigen wet, waaronder gij immers zoo gaarne wenscht te buigen. Die geschiedenis spreekt ons juist ook over twee manieren om kinderen van Abraham te worden; een goede en een kwade manier.

We lezen n.l., dat Abraham twee zonen kreeg, tusschen wie bepaald een groot verschil bestond. Ik bedoel Ismaël en Izaäk.

¹⁾ Zie noot 2 op pag. 35.

²⁾ 3 : 2—5.

Dit verschil kwam reeds hierin uit, dat Abraham den eerstgenoemden zoon, Ismaël, gewon bij Hagar, de dienstmaagd, doch Izaäk den tweeden zoon, bij Sara, geen slavin, maar Abrahams vrijgeboren huisvrouw.

23 Dit was echter nog niet alles.

Het verschil tusschen deze twee zonen, deze twee Abrahamskinderen, bestond voornamelijk hierin, dat de eerste zoon, Ismaël, de zoon der dienstmaagd, werd verwekt in den vlèeschelijken weg. Abraham was toèn nog niet door ouderdom verstorven, maar bezat nog de kracht om vader te worden. Omdat men evenwel overwoog, dat over niet zooveel jaren deze kracht om een kind te verwekken wel eens zou kunnen zijn vergaan, is Abraham hiertoe overgegaan. Op voorstel van Sara, die hem tot dit doel Hagar, haar dienstmaagd, gaf. Dus op grond van vleeschelijke overwegingen. Op grond van vleeschelijk tellen en berekenen. „Het mocht anders eens te laat zijn”.

Zie hier de verkeerde manier.

Maar nu de tweede zoon; Izaäk.

Izaäk daarentegen, de zoon van Sara, Abrahams vrije huisvrouw, diè is op gansch àndere wijze Abrahamskind geworden. Want toèn was Abraham verstorven. Toèn was in hem de kracht tot het verwekken van kroost niet meer aanwezig. Tòch is Izaäk geboren als een kind van Abraham, ja indien iemand dan wel hij. Maar waardòòr is dit geschied? Waardòòr heeft die verwekking van Izaäk plaats gehad? Thàns moet het antwoord luiden: door het Woord, hetwelk God er immers op had gegeven. God hàd het beloofd. Dus zòù het gebeuren.

Ziehier dan de goede manier.

Izaäk is Abrahamskind geworden enkel en alleen dank zij de verbondsbelofte. Toèn immers gèèn vleeschelijke overleg meer. Toèn gèèn tellen en narekenen meer. Toen niet meer een ongeloovig nagaan of de behoorlijke vereischten er wel voor aanwezig waren. Toen niets meer uit of van den mènsch, maar alles alleen uit Gòd, uit Zijn eensgegeven verbondsbelofte.

Dit is de eenig goede manier.

24 Ziet ge thans hoe leerzaam deze geschiedenis is voor onze dagen? Daar is ze trouwens ook voor beschreven. De

Schrift bedoelt met dit verhaal ons niet alleen in te lichten over zekere feiten in de wordingsgeschiedenis van het Joodsche volk, doch beoogt nog iets anders. Zij wil daardoor nog in dezen tijd voor ons tot leering zijn, opdat wij, door haar onderwezen, de geesten van toen en nu zouden onderkennen en beproeven. Want wij voeren den ouden strijd. In hetgeen er heden ten dage plaats heeft, wil de Schrift ons dezelfde eeuwenoude tegenstelling doen opmerken, welke er reeds heerschte in Abrahams huisgezin.

In onze dagen wordt wederom de vraag gesteld: „wàt maakt ons waarlijk tot kinderen Abrahams? Voldoening aan allerlei dits en dats? Wanneer zijn de Galatiërs Abrahamskinderen? Pas dàn, wanneer daartoe bij hen verschillende vereischten zijn nagerekend en geteld? Na zulk een redenéering?

Die manier is de vlèeschelijke manier, zoo zagen we.

Of maakt de belòfte, het Wóórd, ons tot kinderen Abrahams? Zijn wij kinderen Abrahams, gelijk Izaäk, uit kracht van de verbondsbelofte, van het Evangeliewoord, waarmee Gods Geest uit genade, o Galatiërs, ook kwam tot ù?

Dàt is de gòede manier, zoo hebben we gezien.

Want tot dit doel is deze geschiedenis ons ook beschreven. Opdat zij onze oogen openen zou voor dezelfde tegenstelling in onzen tijd als toenmaals in Abrahams tent. In ònze dagen kunt ge immers weer zien dezelfde tegenstelling van die twee vrouwen, elk met haar kind.

Lijkt die eerste vrouw, Hagar, die slavín, niet sprekend op het tegenwoordige Jodendom? Zie het gebukt gaan onder z'n zware wet.¹⁾ Zie hoe het zich afslooft in eigenwilligen godsdienst-uit-de-wet.

Eerst heeft het van dat verbond, van die goede en heilige inzettingen, welke de Heere op Sinaï afgekondigd heeft, door eigenwillige uitlegging en eigengemaakte toevoeging een juk van slaafsche dienstbaarheid vervaardigd. En ziet het daaronder nu gekromd gaan. Allereerst zèlf gekromd gaan. Maar dat niet alleen. Ieder, die zich bij dit

¹⁾ Namelijk onder de eigenwillige verdrààing van Gods wet, van Gods Woord. Want de waarheid is: Gods geboden zijn niet zwaar; 1 Joh. 5 : 3.

Jodendom voegt, geraakt òòk in slaafsche banden.

Dit Jodendom gelijkt precies Hagar. Zelf was zij slavin en dus ook elk kind, dat zij voortbracht. Zoo maakt ook dit dweepend Jodendom, dweepend met Sinai's verbond, elkeen die het aanhangt mee tot een slaaf. Weest er toch voor ge-
25 waarschuwd. Want door het verbond van Sinai kòmen we er niet. Sinai's wet was niet als Abrahams belofte, die immers lèvend maakt, gelijk ik u reeds gezegd heb.¹⁾ Toen Israël bij Sinai kwam, wàs het er nog niet. Sinai wàs nog het beloofde land niet. Sinai lag er nog ver buiten, heelemaal daarginds in Arabië. Het was nog maar een halteplaats daarhèn. Het verbond, dat God op Sinai ingezet heeft, heeft slechts dienst moeten doen om naar de belofte, naar het land der belofte des verbonds met Abraham, heen te leiden.

Sinai's verbond was aan Abrahams verbond dus ondergeschikt, gelijk Hagar de ondergeschikte van Sara was.

Maar zie nu toch dat Jodendom onzer dagen eens aan. Kom nu tegenwoordig eens te Jeruzalem. 't Is Hagar gelijk. Gods belofte heeft het verworpen; Gods verbond met Abraham heeft het verworpen; want het heeft zijn Messias verworpen, het Zaad van Abraham. En in eigenwillige godsdienstigheid-uit-de-wèt — uit het verbond van Sinai, maar dat heeft afgedaan — gaat Jeruzalem met zijn inwoners daar thans gelijk een slavin met haar kinderen al zuchtend voort, gekromd onder het zelfgemaakte juk.

26 Neen, dàn Jeruzalem hierboven. Want Christus is daar, hierboven. Hij is verheerlijkt. Zijn gerechtigheid is volkomen. Door hem zijn wij algeheel vrij. Hij liet ons niets te zuchten en te zwoegen over. Hij deed genoeg. Hij is genoeg. Hij, onze daar tronende Koning. Dààr is de hoofdstad van òns. Dààr hooren wij toe. Dus geen Hagars-, maar Sara's kinderen zijn wij.

Gij ook, Galatiërs!

Gij zijt kinderen van Sara. Gij werd kinderen van Abraham op de eenig goede manier. Namelijk uit kracht van Gods belofte.

27 Aan ù is namelijk in vervulling gegaan die belofte

¹⁾ Men leze over de tegenstelling „belofte en wet” 3 : 15—4 : 7.

Gods, waarvan we bij Jesaja lezen, dat God er Zijn gemeente in de ballingschap mee vertroost heeft. Wat maakte zij toen een naren tijd door. Zij zag haar toekomst donker in. Haar gelederen sterk gedund en van God blijkbaar vergeten en verlaten. Hoe klaagde zij!

Maar aldus heeft toen voor haar de profetie geluid: „Wat klaagt gij daar gemeente? Hoe houdt gij uzelf voor een kinderlooze vrouw? Wat meent ge? Dat ge uitsterven zult? Omdat God, uw Man, u zou hebben verstooten? En een verstootene is, zoo klaagt ge, een onvruchtbare, een verstorvene gelijk? Maar Ik zeg u: ween toch niet. Spring liever op van groote blijdschap en breek uit in luid gejubel, gij die dacht, dat u geen moedersmart zou worden vergund. Ik voorzeg u, dat juist het tegendeel van wat gij vreest u eenmaal zal geschieden. Want de kinderen van u, gemeente Gods van de dagen der ballingschap, zullen juist vèèl, vèèl talrijker zijn dan die van het Israëel daarvòòr.”

Zooals ge ziet, is het dus vanouds beloofd, dat de gemeente der nieuwe bedeeeling veel talrijker zijn zou dan die van de oude bedeeeling.

En heden zien wij het voor onze oogen gebeuren, dat God die oude belofte aan de gemeente der ballingschap vervult in den toevloed der heidenen onzer dagen.

Ook gij, Galatiërs, met andere heidenen samen, zijt thans kinderen geworden van die ballingschapsgemeente, die toén wel een verstorvene scheen.

28 En zoo zijt dan ook gij uit de belòfte geboren. Echt net als Izaäk. Juist op de goede manier. Niet om eenige waardigheid van u werdt gij kinderen Abrahams. Bijvoorbeeld dank zij uw secure naleving van allerlei Joodsche geboden. Gij wist van hun bestaan niet af.

Gij zijt verwekt gelijk eenmaal Izaäk. God vervulde eenvoudig Zijn belofte, door Hem eens gedaan aan de gemeente der ballingschap.

Door de belofte, door het Evangelie, door het Woord, heeft Gods Geest u levend gemaakt.¹⁾

29 Hiermee is echter de les van de geschiedenis der twee-

¹⁾ Men houde nog altijd het verband in het oog met 3 : 2 enz.

erlei Abrahams kinderen nog niet uitgeput. Er valt nog meer uit te leeren.

Wat toen verder geschied is, herhaalt zich heden weer. Tòen heeft Ismaël, het vleeschelijk gewonnen Abrahams-kind, meermalen den draak gestoken met het andere kind Abrahams, met Izaak, die door Gods Gèèst, krachtens de belöfte, verwekt was. Tòen openbaarde zich reeds diezelfde vijandschap, welke gij heden òòk ondervindt. Want het is diezelfde geest van vijandigheid tegen Gods verbondsbelofte, die thans mijn Evangelieprediking ook weer overal tegenstaat. Overal, bijvoorbeeld nu weer in Galatië. Wederom is er een felle strijd tusschen hèn, die meenen, dat men pas recht heeft op het kindschap Abrahams, mits vooraf secuur aan 't getal hunner godsdienstige eischen is voldaan — èn òns, die het alles alleen van God en van Zijn Geest en van Zijn Woord, Zijn Evangeliebelofte, Zijn verbond aan Abraham, verwachten. Een oude strijd! Conflict tusschen godsdienst-uit-het-vleesch en godsdienst-uit-den-Geest.

30 Maar leert dan uit deze geschiedenis tèvens, hoe men met deze tegenstanders van Gods belofte handelen moet.

We lezen, dat Sara het wel gezien had, hoe Ismaël den kleinen Izaak telkens bespottelijk trachtte te maken. En Sara doorzag dien spot. Zij zag er den doodelijken haat in van het vlèeschelijk Abrahamszaad tegen het Gèèstelijke kroost. Waarom zij tot Abraham sprak: „die dienstmaagd met haar zoon moet gij ons huis uit sturen. Want slavenskinderen hebben geen deel aan de erfenis mèt de kinderen eener vrije moeder”. En de Heere gaf Sara gelijk. Abraham heeft hen weg moeten zenden.

Ziet daar, dat is ook uw plicht. Zulke vijanden moet ge wègsturen.

31 Broeders, gij zult mij thans hebben verstaan.

Gij zult nu uit de wet zelf hebben geleerd, hoe weinig een hernieuwd juk bij u past. Want gij zijt geen slavinnenkinderen. Gij zijt kinderen Abrahams geworden nièt in den weg van vleeschelijke godsdienstigheid, maar van Gods verbondsbelofte. Gij zijt juist daardoor van slavernij bevrijd!

5 : 1 Eèns gingt ge gebogen onder den last van uw heidendom.

Toèn waart ge slaven en toèn drukte u een juk. Maar Christus is tot u gekomen. Door Zijn Geest. En die Geest schonk u Zijn Evangeliewoord. En dat heeft u vrijgemaakt.

En nu zoudt ge weer een nieuw juk op u laden?

Ge zijt gewaarschuwd. Staat pal! Geen duimbreed meer wijken! Jammer, dat ge reeds éénigszins aan de verleiding gehoor gegeven hebt. Maar nog is het niet te laat. Ge hebt u tenminste nog nièt laten besnijden.

Schudt dan onmiddellijk die boeien af en verruult nooit weer uw van God geschonken vrijheid tegen hernieuwde slavernij.

DEEL VI.

CHRISTUS ALLEEN EN DAN ALLES, OF CHRISTUS + NOG
WAT, MAAR DAN NIETS.

5 : 2 Mocht het evenwel tòch gebeuren, dat gij u nog vèrder verleiden laat en dat deze leugenleer zoodanig veld wint onder u, dat men zich zelfs laat besnijden en dus compleet een Jood van zich laat maken, let op, dan heb ik u bijtijds voor uw verderf gewaarschuwd.

Dan spreekt ge daarmee uit, dat de verlossing niet volkòmen uit Christus is, doch slechts gedèeltelijk. Er zou nog iets „bij” moeten van of uit of aan ù. En dan dàt bij elkaar gevoegd — iets aan ù èn iets van Christus — dàn is Christus u ook wel van nut. Zònder dat beduidt Hij echter niets. Zoo redeneert men dan.

Welnu, maar dan zeg ik u, ik Paulus, op gezag van den Heere Christus sprekende en schrijvende, dat Christus u dan van totaal gèèn nut zal zijn. Omdat het dan tusschen u en Hem niet gedèeltelijk uit is, maar volkòmen. Omdat gij Hem complèet verloochend hebt.

3 Ik zal het u nòg eens zeggen, want ge moet niet denken, dat dit maar de opwelling bij mij is van een oogenblik. Neen, ik acht deze dwaling te allen tijde voor de gemeenten levensgevaarlijk.

Ik zeg dan ten tweeden male tot iedereen, die niet op Gods verbondsbeloofte vertrouwt, maar op dit Besnijdenis-evangelie, op dit Evangelie met z'n godsdienstigheid van den mensch opgeteld bij en samengevoegd met de gerechtigheid van Christus, — al is hij ik weet niet wie; al gaat hij voor nòg zoo'n man van gezag en aanzien door — dat die man niets minder dan Gods vervloeking over zich haalt. Want laat die man wel weten, dat hij dan volledig voor eigen rekening komt. Dat hij dàn zèlf de wet Gods zal hebben te vervullen. Omdat Christus dit, volgens hem, eigenlijk nog niet heelemaal deed. En wat zal daar dan van

terecht komen? God is rechtvaardig! Vervloekt is een iegelijk, die Gods eisch niet volkomen vervult! ¹⁾)

- 4 O bedenkt dat toch, gij die daar van een mènsch iets verlangt. Weet dan, dat die twee zich niet laten samenvoegen: iets van Christus + iets van ons. Zij sluiten juist elkaar volkomen uit. Wie zich aan het eerste vastklampt, moet onverbiddelijk het tweede loslaten. En andersom. Want als men verwachting koestert van den mènsch en dus den mènsch verheerlijkt, wordt God niet grootgemaakt en Zijn genade niet geëerd, maar verkleind en dus veracht en laat men Christus, die den ganschen vloek der wet droeg, minachtend los en keert Hem den rug toe en is als een rank, die van haar wijnstok valt. Het is eenvoudig de weg naar den dood, ver weg van Christus. Daarom waarschuwen we u daarvoor.

- 5 Want wij verwachten totaal niets van een mensch en eischen niets in of aan hem. Wat goeds zou er kunnen zijn bij een mensch, bij zondig, verdorven vlèesch? ²⁾) Neen! wij verheerlijken Gods Géést, die ons door Zijn belofte tot kinderen kwam maken. Aan Hém geven we alle eer.

Volgens òns is en blijft het gelóóven, wij verbéelden ons niet, dat wij Gode en den menschen iets van ons zouden kunnen voorleggen en vertoonen, op grond waarvan wij ons wel kinderen Abrahams zouden mogen noemen. Dan is het geen gelóóven meer. Dan is het geen gerechtigheid meer, die gelóófd wordt, maar die wordt aangetoond en gezien. Alsof men zou mogen zeggen: „omdat die en die zoo en zoo godsdienstig is, daarom is hij wel Abrahams kind en rechtvaardig voor God”.

Zulk een gerechtigheid zou een tastbare gerechtigheid zijn.

Maar ònze gerechtigheid — en zij is de eenige ware — is alleenlijk Jezus Christus. Hij is die gerechtigheid, waarop zich richt onze hóóp. Dus geen zaak om te tasten, om te laten zien en te laten beoordeelen. Op die gerechtigheid van òns wordt door ons alleen maar gehóópt. Vast en zeker gehóopt. Al ònze verwachting is niet van iets aan of in ons

¹⁾ 3 : 10.

²⁾ Voor „vleesch” zie inleiding Romeinen § 10.

6 zelve, maar van Jezus Christus, onze gerechtigheid. Hij is alleen en uitsluitend onze gerechtigheid. Wat we zijn, zijn we louter in Hem. Wat zou dan de een nog op den ander vóór kunnen hebben? Als Christus alles is en wij totaal niets? Zou het dan nog een streepje vóór kunnen beteekenen, wanneer men wèl besneden is of een streepje achter als men op gèèn besnijdenis zich kan beroemen?

Het eenige wat ons allen betaamt, en waarin wij dus allen gelijk zijn, is dit: gelooven; vertrouwen; zich algeheel verlaten op de belofte Gods; zich totaal overgeven aan de genade Gods; zich geheel en al laten zinken op Jezus Christus, die de eenige grond en fundament onzer zaligheid is.

En dan zal dat geloof zich betoonen in de werken.

Dàn zal dat vertrouwen krachtig veroorzaken, dat wij vol lust en vol liefde zijn om naar Gods wil in alle goede werken te leven. ¹⁾

7 En nu waart gij in deze renbaan, welke het leven der Christenen derhalve is, zoo fiks en flink op gang. Wie durfde toch de laagheid te hebben om voor uw voeten den weg op te breken om u zoodoende tot struikelen te brengen!

Men tracht u te overreden mijn eenig-ware Evangelie ongehoorzaam te zijn. Maar ik zeg u: weest liever dien 8 slechten overreders ongehoorzaam! Dat pogen van hen is niet overeenkomstig mijn Evangelie, maar, strijdt er mee als water met vuur. En door mijn Evangelie was het Christus die riep. Welnu, dan is hùn geroep uit den duivel.

9 Ge moet met die leugen geen gemeenschap onderhouden. Luistert er toch niet langer naar. Maakt er toch korte metten mee. Roei uit dat onkruid met wortel en tak. Al blijft er nòg maar zoo'n klein klontje zuurdeeg zitten, het zal de gemeenten nog eens totaal verzuren.

10 Ik voor mij, ik ben er vast van overtuigd, dat gij tenslotte van geen andere gedachten zult kunnen zijn dan ik.

¹⁾ Hij werkt dit breeder uit in 5:13 enz. sprekende over de vrucht uit Christus uit het geloof. Daar is het de plaats om te meten, namelijk met Gods maatstaf, 6:15, 16. In dezen korten zin — en dat in dit verband — doet de apostel echter reeds gevoelen, dat hij niet gehouden wil worden voor iemand, die het niet ernstig neemt met de wet Gods.

We hebben toch samen één Heer? Nu, waar dàt het geval is, daar moet men op den duur wel van één hart en gedachten blijken.

Maar wee dengene, die van al deze verwarring de oorzaak is, doordat hij gepoogd heeft u af te trekken van het Evangelie der louteren genade om uw vertrouwen te zetten op een Evangelie-naar-den-mensch. Hij zij, die hij zij, maar hij zal z'n rechtvaardig vonnis niet ontloopen.¹⁾

- II O ja, en dan nog die lasterpraat.²⁾ Ik zou een windvaan zijn. Zoo nu en dan, wanneer het mij beter uitkomt, zou ik toch òòk wel prediken, dat men zich wel degelijk nog laten besnijden moet.³⁾ Allemaal om u toch maar over te halen tot Besnijdenischristendom. Nu moet zelfs Paulus daar nog dienst voor doen.

Broeders, hoe vindt u dat nu? Ik denk, dat u die menschen toch wel niet erg gelooft, anders had u hun allang gevraagd: „maar waar maakt ge u dan eigenlijk zoo druk om tegen Paulus?“. Waarom werken die Joodsche dwaalleeraars mij dan overal zoo geducht tegen en doen zij allerwegen hun best om mijn werk maar af te breken? Wat redèn hebben ze daar dan eigenlijk nog voor? Want stel, dat hun verdachtmaking waar was, en dat ik toch zelf ook nog wel een Besnijdenisevangelie predikte en de menschen er op wees, dat er ook iets van ònzen kant komen moet — was dan eigenlijk niet de steen des aanstoots weggenomen? Want het gaat maar hierom: is die eens gekruisigde Christus voor ons de eenige en volle gerechtigheid bij God en mogen wij ons op Hem zoomaar, zonder meer, verlaten — òf kan en mag en moet er nog iets van onzentwege bij? In 't laatste geval: als ik dus ook eigenlijk leer, dat Christus' kruis toch nog niet de gansche oude wetsbedeeling heeft opgeheven en

¹⁾ 1 : 8, 9.

²⁾ 1 : 10.

³⁾ Die laster kan zich hebben vastgehecht aan het feit, dat Paulus eens Timotheus (geen heiden, maar Jood van geboorte) heeft laten besnijden en dat hij in het algemeen er geen bezwaar tegen maakte, wanneer men onder de Joden de besnijdenis nog als nationaal gebruik in eere hield. Het spreekt echter vanzelf, dat Paulus niet gedoogde dat men er een voorwaarde tot zaligheid van maakte.

dus ook de besnijdenis nog niet vervuld —, waarom dan toch nog allerwegen dat gestook? Dat klopt dan toch niet erg, broeders, vindt u ook niet?

Hun eigen gedrag levert het beste bewijs, dat ze zelf niet gelooven, wat zij over mij beweren.

12 De drijvers! De besnijdenisdrijvers! Ik wou dat ze haar zoover dreven, dat ze zichzelf niet slechts lieten besnijden, bèsnijden, maar zelfs lieten snijden, castreeren. Dan waart ge zeker van die gevaarlijke menschen af. Volgens hun eigen wetsleer.

Want volgens een bepaling der oude wet¹⁾ — en waarom zou diè dan óók niet alsnog van kracht zijn? — mocht iemand, die ontmand was niet in de gemeente des Heeren verschijnen.

Zoo weinig behoort gij die onruststokers nog langer in uw midden te dulden.

¹⁾ Deut. 23 : 1.

DEEL VII

DOOR VLEESCHELIJKEN GODSDIENST-UIT-DE-WET WORDT
GODS WET JUIST OVERTREDEN. PAS BIJ EEN LEVEN UIT
GODS GEEST EN WOORD WORDT ZIJ GEEËRD.

- 13 Wat hebt gij dus een gelukkig leven, broeders. Hoe gansch anders dan zij, die ook nog iets van 's menschen kant verwachten en die daardoor gebogen gaan onder een wettisch juk. Want dan leeft men altoos in zorg en kommer, nimmer recht vrij en blij, wijl altoos de vraag blijft drukken: „ben ik er nu of ben ik er niet? Is mijn bijdrage nu wel voldoende?”

Door het Evangelie van Gods loutere genade in Jezus Christus zijt gij echter tot vrijheid geroepen. Christus is onze volkomen gerechtigheid. Wij hebben maar in Hem te rusten. Er is voor ons te doen niets overgebleven. Wij zijn vrij!

Alleen — daar volgt niet uit, dat wij ons om God noch gebod zouden hebben te bekommeren. Dàt zou zijn: de vrijheid misbruiken. Dàt zou zijn: van de vrijheid een rechtsgrond maken, een voorwendsel, om voortaan maar te leven naar het goeddunken van 's menschen booze vleesch.¹⁾

Zeker, ge behoeft nu wel onder geen wettisch juk te dienen. Maar ge moet toch nog wel diènen. Ge blijft diènen.²⁾ Ge blijft elkaàr dienen. Alleen, niet dienen uit slaafsche vrees en angst, maar dienen moet ge nù uit liefde.

- 14 En zie, dan zijt gij het juist, die Gods wet vervult. De ànderen niet, maar gij. Want al wat God ons jegens elkaar

¹⁾ Voor de beteekenissen van vleesch zie inleiding op Romeinen § 7—10.

²⁾ Zoo spreekt Paulus ook in Rom. 6 : 15—19, waar hij zegt: „wij blijven dienaars, alleen vroeger van de ongerechtigheid, nu van de gerechtigheid”. Alleen spitst Paulus deze gedachte hier op de 2e tafel der wet toe, gezien de droeve onderlinge verhoudingen tusschen de Galatische Christenen tengevolge van de godsdienstigheid-uit-de-wet; zie 5 : 6, 15; 6 : 3.

in Zijn wet beveelt komt eenvoudig hierop neer en wordt
15 aldus vervuld: „heb uw naaste lief als uzelf”. Maar als ge den eisch der wet meent te vervullen door te leven zooals ge nù doet, dan vergist ge u. Al leeft ge dan schijnbaar nòg zoo nauw en strak, en hebt den mond vol van den eisch der wet, gij hebt elkaar niet lief en zijt dus zeer verre van de vervulling der wet.

Maar dat komt er van.

Waar geloofd wordt in Jezus Christus, den eenigen algenoegzamen Zaligmaker, en op Hem wordt vertrouwd als onze volkomen gerechtigheid, daar komt vanzelf nederigheid te heerschen. We hebben Hem immers allen even hard noodig. We zijn geen van allen oorspronkelijk iets waard en wat we bezitten, danken we allen alleen aan Hem.

Maar eigenwillige godsdienstigheid-uit-de-wet maakt altijd hoogmoedige menschen. Want zij maakt onderscheid. Zij geeft den een iets voor op den ander. Want die eene bracht het verder dan de ander. De ander bezit toch niet dàt wat de eerste wèl heeft. Meewarig ziet men op dien mindere neer. Maar dat is vreeselijke hoogmoed. En past maar op, straks komt daar twist en tweedracht uit voort. Men valt tenslotte op elkaar als verscheurende dieren aan. Door wettischen godsdienst wordt Gods gemeente verscheurd.

Maar waar het Evangelie van Gods loutere genade in Christus den scepter zwaait, komen ootmoed — we zijn allen oorspronkelijk immers even gering — en onderlinge liefde te heerschen.

16 Daarom zeg ik u: onderwerpt u aan het Evangelie. Laat door dit Evangeliewoord den Geest van Christus uwe harten regeeren en al uw doen en laten beheerschen. Moge dan het vleesch nog zekeren invloed blijven oefenen, — en dat zal het — ge zult dan toch tenslotte niet den lust van het vleesch, maar den wil des Geestes jegens elkander doen en elkaar liefhebben in plaats van minachten.

17 Want tusschen die twee gaat de strijd: tusschen vleesch en Geest. Die twee betwisten elkaar over u de heerschappij, gemeenten van Galatië! Het vleesch legt er zich op toe om den Geest terug te dringen en de Geest streeft er naar om

het vleesch te overwinnen. Zie daar den tweekamp.

En 't droef resultaat?

Dat ge eigenlijk nooit tot dat resultaat van Christenleven komt als ge wel steeds zoudt wenschen. Dat het vleesch toch nog veel te veel bereikt, wat het beoogt.

- 18 Intusschen — dààrdoor zijt ge dan echter geen dienst-knecht van de zonde en dit maakt u niet verdoemelijk onder de wet.

Dat is dan slechts overgebleven zwakheid en gebrekkigheid bij u.

Maar het is uw besliste wil om u door den Gèest te laten leiden. Gij wenscht niet te luisteren naar de stem van het vlèesch, maar naar die van den Gèest, naar het woord des Evangelies van Christus en gij begeert daarnaar jegens elkander te leven.

Welnu, dan zijt ge en dan blijft ge toch — ondanks dien tweestrijd en dientengevolge dat gebrek — onstrafbaar voor de wet en in Christus' volkomen gerechtigheid vrij!

- 19 Daarentegen zijn dit werken van het vleesch. 't Is duidelijk te zien. Dán volgt men niet den wil van Christus, maar den lust van het booze hart. Wanneer men bijvoorbeeld leeft in zonden als deze:

Allerlei verboden geslachtelijke omgang¹⁾ en verder alle sexueele onreinheid en losbandigheid.

- 20 Afgoderij en toovenarij.

Vijandschap van allerlei aard, twist, afgunst, driftige uitbarstingen van 't gemoed, allerlei egoïstisch naar voren streven, waarvan weer gevolg is vorming van groepen en partijen.

- 21 Dan noem ik allerlei vorm van nijd.²⁾ Uitspattingen in drinkgelag en brasserij.

Ziet al zulke zonden — ge kunt ze nu zelf wel verder opsommen — dat zijn werken van het vleesch. Daar heb ik u vroeger reeds voor gewaarschuwd, toen ge nog heidenen

¹⁾ „Overspel”, dat in de St. V. vooropgaat, hebben vele handschriften niet. Het ligt echter in het hier opgesomde begrepen.

²⁾ „Moord” hebben sommige handschriften niet. Het is in „allerlei vorm van nijd” reeds genoemd.

waart en in de goddelooze wereld leeftet.¹⁾ Doch thans moet ik die waarschuwing herhalen, omdat het gevaar dreigt, dat ge mijn Evangelie verlaát en dus niet meer naar de stem des Geestes luistert. Ik zeg u dan, vóór het voor eeuwig te laat is, dat alwie in zulke zonden leeft en er niet van ganscher harte mee breekt, het koninkrijk Gods niet zal beërven. Hem zal de beloofde erfenis ontgáán.

22. Evenwel, terwijl de zónde overal stukken en brokken maakt en de gemeente verscheurt, zal het leven uit den Geest samenbinden en vereenigen. Uit het ééne zaad, uit het Evangelie van Jezus Christus, hetwelk door Gods Geest ook in onze harten werd gezaaid, zal ook één groote liefelijke vrucht zich openbaren, die het gansche leven omvat. Dáár heerscht liefde, vreugde, vrede, geduld, voorkomend-
- 23 heid, mildheid, trouw, nederigheid, ingetogenheid, en al wat dies meer zij. En dát is dan de juiste vervulling van Gods wet. Dát is de réchte wetsbetrachting.²⁾ Geen wet, die dàar verdoemt. Omdat immers naar haar eisch gedaan wordt.
- 24 En aldùs is het toch bij u gesteld, nietwaar Galatiërs? Gij zijt toch Christenen geworden? Gij hebt geloofd, dat Christus Jezus Zich om der wille van onze zonde en vloek aan het kruis heeft laten nagelen. Hoe zou nu iemand, die in dezen Christus Jezus gelooft, nog kunnen voortleven in de boosheid? Is niet de dag, waarop gij tot het geloof kwaamt in Christus Jezus, de dag geweest, waarop uw zondig vleesch met zijn begeerten en wenschen een doodelijken
- 25 knak ontving? Indien we leven uit den Geest — en dat doet ge, want eertijds waart ge heidenen, waart ge dood, leeftet ge in de zonden, maar nu heeft Gods Geest u door het Evangeliewoord bekeerd — welnu, laat zulks dan ook in onze onderlinge verhoudingen blijken. Dan geen verdeeldheid meer onder elkaar! Geen partijschappen! Maar
- 26 eendrachtig opmarcheeren! Niet langer hoog opdoen tegen elkaar van iets, dat ik wel zou hebben, maar hÍj niét. Het gevolg zal noodzakelijk zijn, dat de één zal pogen mij zoo

¹⁾ 1 : 4.

²⁾ De wet is dus geen weg die krachtens onze verdienste ten leven leidt, 3 : 21, maar de regel voor 't leven uit geloof in alle goede werken, 5 : 7, 13—16.

6 : 1 mogelijk te overtroeven, om mij dan weer verre achter zich telaten, terwijl de ánder tegen mij eerbiedig zal opzien als tegen een gansch bijzonder persoon, ofschoon met een hart vol wangunst, omdat hij dat, wat ik zeg te bezitten, niet heeft. Foei, we zijn toch elkaars broeders, allen leden van één Hoofd en Zaligmaker! Niets van onszelf, alles van Hem!

Zelfs indien het mocht gebeuren, dat iemand in een of andere zonde kwam te vallen — zelfs dán behoort ge nóg niet bij u zelf te denken, dat zóó'n mensch nu toch wel veel lager staat dan gij. Dan hebt ge nóg niet op uw naaste uit de hoogte neer te zien, maar u te laten leiden door den Geest van Christus. Die Geest maakt nederig. Die leert ons immers in het Woord wat we zelf oorspronkelijk zijn. Die maakt ons nederig, zoodat we onzen broeder niet minachten, maar alle pogingen aanwenden om hem weer op het rechte pad terug te brengen, terwijl we bij onszelf denken: „laat ik maar waken en bidden, dat ik zelf ook niet in 's duivels valstrik val”.

- 2 Ja, laat ik nog beter raad geven. Voorkomen is beter dan genezen. Probeert het dus te voorkómen, dat uw broeder struikelt. Neemt reeds van tevoren voor elkaars voeten de steenen weg, waarover men op het rechte pad zou kunnen vallen. Zie, dát is de wet vervullen.¹⁾ Dat doen we dus niet door eigenbedachte godsdienstigheid-uit-de-wet. Zóó willen het uw Joodsche dwaalleeraars. Doch zóó maakt men maar hooghartige menschen. Neen, het gebod van Christus luidt eenvoudig, dat we elkaar zullen liefhebben. Doet dát!
- 3 Dát is de rechte vervulling der wet. Och, bedenkt het toch. Al die godsdienst-uit-de-wet kweekt hoogmoedige menschen. Dan verbeeldt de een zich meer te zijn dan de ander. Wat dwaasheid toch! Want we zijn oorspronkelijk immers allen
- 4 even verdoemelijk en onwaardig. Laat ieder maar naar zichzelf zien. Ik moet mijzelf niet meten met een ander. Dan is er altijd wel iemand te vinden, die nog slechter lijkt dan ik. Maar dat spreekt mij niet vrij. Ik moet mijzelf meten aan den eisch Gods en zóó moet ik bij mijzelf uitmaken of ik goed doe en dus te prijzen ben of dat ik kwaad doe en dus
- 5 ben te laken. Als wij straks voor den rechter zullen ver-

¹⁾ 5 : 6, 14, 21, 23.

schijnen, zullen de zonden van een ander mij niet verschoonen. Dan zou het mij niet baten of ik den rechter al op de gebreken en zonden van een ander wees. God zal ons onderzoeken aan het gebod van Zijn heilige wet.

- 6 Hiër komt het dus op aan: houdt in eere Gods Wóórd! Gods Evangeliewoord, hetwelk ik u gepredikt heb.

Wie dat Woord doet zwijgen, doet den Geest van Christus zwijgen, en godsdienst-uit-de-wet en hoogmoed en onderlinge naijver zullen hun kop opsteken!

Maar door het Evangeliewoord beweegt de Geest onze harten tot het geloof in één en denzelfden Zaligmaker voor allen, maakt ons dus nederig en — gij hebt elkander lief.

Zorg dus voor den dienst des Woords! Dan doet ge den Geest onder u regeeren! Dan krijgt ge Geestesvrucht. Laat het Woord gepredikt worden. Zorgt, dat de predikers hun arbeid ongehinderd kunnen verrichten. Zij moeten u onderwijzen uit het Woord. En daar moeten ze al hun tijd aan besteden. Daar gaat al hun tijd mee heen. Zorgt er dus voor, dat in al de zegeningen, waarmee God uw arbeid kroont, ook uw leeraar deelt.

- 7 Ik weet wel, dat er onder u zijn, die over dit Evangeliewoord geringschattend durven spreken. Zij stellen hun godsdiensteischen vóór en bóven het Evangelie. Minachtend drukken zij het Woord Gods terug. Neen, wat zij beweren is veel belangrijker!

Maar laten zij dit weten: dat Gød voor zich den neus niet laat optrekken. Weest gewaarschuid. Den neus optrekken voor het Wóórd — „wat zou nu alleen dat Evangeliewoord?” — is den neus optrekken voor Gód!

God zal dat niet ongestraft laten.

- 8 Hij zal ieder vergelden naar diens werk. Wat we zaaiden, zullen we oogsten. God zal vergelden naar den eerlijken regel: zoo zaad, zoo vrucht.

Hebben we op het veld van vleeschelijken godsdienst gezaaid, hebben we namelijk in vleeschelijke hoogheid van hart op anderen neergezien als op godsdienstig-minderwaardigen, den broederen leed berokkend, het Woord des Heeren achtergezet bij ons eigen uitdenksel, — het loon zal er naar zijn. Uit vleesch komt vleesch. Op dat zaaiveld wordt

straks het verderf geoogst. Zulke menschen gaan het Koninkrijk niet in.

Hebben we echter op het veld der ware godsvrucht gezaaid, de beloften Gods gaarne aangenomen, geloofd in het Evangelie van Gods loutere genade in Christus Jezus voor vloekwaardige zondaren, hebben we dáárop vertrouwd en op niets in of aan onszelf, en hebben we dus op onze medezondaren niet neergezien, maar naar de nederigheid getracht en de broederen liefgehad en alzóó den eisch der wet vervuld en den wil des Geestes — dát leven blijft tot in eeuwigheid. Op dát zaaiveld wordt het eeuwige leven geoogst.

9 Ziedaar Gods regel.

Gaan we toch volstandig en van harte op het pad van Zijn geboden voort en Hij zal ons te bestemder tijd Zijn rechtvaardig loon doen ontvangen.

10 Onze conclusie ligt thans voor de hand.

Galatiërs, we zijn thans nog in het land der levenden. ¹⁾ Zoolang er leven is, is er hoop. Gij kunt u nu nog radicaal losmaken van dien vleeschelijken godsdienst-uit-de-wet met zijn werken van het vleesch om u voortaan weer geheel en al te buigen onder het Evangelie van Gods genade in Christus om vrucht des Geestes te dragen.

En waar zal dan die ommekeer onder u zich terstond in openbaren?

Dan zal dat onderlinge verbijten en verscheuren uit zijn. Dan houdt ge op met kwaad doen.

Maar dan gaat ge weer het goede doen.

Reeds tegenover alle menschen. Staan wij er oorspronkelijk niet allen even verdoemelijk voor? Geen hooge oogen! Tegen niemand!

Doch zèker niet tegenover hen, die onze broeders zijn. Die zich evenals wij vertrouwend hebben overgegeven op Gods genadebelofte in Christus. Die evenals wij leden zijn van het groote huisgezin van denzelfden God en Vader.

¹⁾ Als Paulus terdege vermanen wil zonder echter onnoodig pijn te doen spreekt hij meermalen van wij inplaats van gij.

DEEL VIII.

GESCHREVEN UIT LIEFDE TOT CHRISTUS EN TOT U.

11 Ziet eens wat een groote plumpe letters. Het schrijven valt me zwaar. ¹⁾ Toch heb ik dezen brief voor u niet aan een ander willen dicteeren. Zooveel mogelijk wilde ik zelf tot u spreken. 't Is het eenige, waarmee ik op dit oogenblik mij tot u richten kan. Daarom heb ik er dit eigenhandig schrijven graag voor over gehad.

12 Wat zouden uw verlèiders voor u over hebben? Iets voor een ander over hebben? Daar zijn ze veel te groote egoïsten voor.

Want mij, mij kunnen de Joden natuurlijk geen oogenblik uitstaan. Ik predik immers het kruis en wel: dat kruis allèen! Geen zaligheid door wettische godsdienstigheid + kruis. Mijn prediking maakt Christenen, ziet u. Daarom kan ik geen goed bij de Joden doen. Ik ben een wetsverachter in hun oogen. Ze zouden mij wel kunnen vermoorden.

Maar die prediking van uw Joodsche Besnijdenis-evangelie-predikers geeft zoo'n aanstoot niet. Zij loopen geen gevaar. Hun prediking maakt immers van de heidenen allereerst Joden. Zij prediken immers eerst den godsdienstigen mensch naar hun wet. En dàn komt pas Christus met Diens kruis. En nu ja, als 't zóó maar gaat: de wet (naar Joodsche lezing) gehandhaafd en de Joodsch-godsdienstige mensch in eere — dan ziet men het kruis wel door de vingers. Dat raakt straks toch wel geheel op den achtergrond, om later geheel te verdwijnen.

Met zoo'n gemèngd Evangelie loopt men geen gevaar. Dat Besnijdenis-evangelie wordt niet vervolgd. Integendeel. Met dat Evangelie-van-het-compromis is men nog de mán. Men wordt geprezen: „wat hebben die predikers veel heide-

¹⁾ Gevolg van mishandeling? 6 : 17.

nen tot het Joodsche volk toegevoegd". Geprezen worden ze nog. En daar is 't hun om te doen.

- 13 Maar ik heb u nu getoond¹⁾: ze zijn de rechte wetsbetrachters niet. Zij nemen het met Gods heilig gebod juist nièt nauw. De broeders (die het minder ver in den wetsgodsdienst gebracht hebben) veràchten, is hun gewone doen. Zij hebben den naaste nièt lief. Is dat Gods gebod betrachtten?

Maar zij nemen den schijn aan van zeer op de wet gesteld te zijn. Waarom? Omdat gij natuurlijk — in den verkeerden waan gebracht, dat de wet zulks eischt — eerst besneden worden moet. Ze willen van u eerst Joden maken, Joodsche godsdienstbelevers, waarnemers van besnijdenis, spijswetten en meer van die vleesch-aangelegenheden. En als dat eerst maar gebeurd is en die vleeschelijke godsdienstigheid eerst maar gered, gaan zij bij de Joodsche publieke opinie door voor echte trouwe Joden. „Zij buigen nog gehoorzaam voor de wet. Zij zijn waarlijk Schriftgetrouw”, zegt men van hen.

- 14 Maar laten zij hun roem maar stellen in wetsvroomheid en menschengunst.

Wat mij betreft, God beware mij, dat ik ooit in iets anders roeme dan louter-en-alleen in het kruis van Hem, Dien ik weet, dat thans in heerlijkheid troont. In het kruis van Jezus Christus! Door dat kruis is bij mij een breuk veroorzaakt tusschen mij en alles wat deze wereld aan lof en roem mij biedt. Den naam van wetsgetrouw volgens Joodsche

- 15 opvatting te hebben, stel ik niet meer op prijs.²⁾ In het rijk van Jezus Christus wordt niet gevraagd: „zijt ge wel besneden of voldoet ge wel aan andere godsdienstregels? Is dit wel in en is dat wel aan u?” Zoo iemand in het rijk van Christus wil gerekend zijn moet hij dààr niet naar vragen. Maar hiërnaar moet onderzocht: „hebt gij gebroken met het oude, met het leven van zonde en dood, met de werken van het vleesch? En houdt ge het nu alleen met Gods genadebelofte in Christus en draagt ge uit het zaad des Evangelies vrucht des Geestes? Vervult gij zòò Gods gebod?” Dàt is het nieuwe leven, hetwelk God schept door

¹⁾ In „deel VII”, 5 : 13 — 6 : 10.

²⁾ 2 : 20.

- 16 Zijn Geest en Woord. Wilt gij spreken van een regel, zie daar den eenig juiste regel. En al wier hart en gangen zich naar dezen regel richten — hunner is Gods vrede en over hen zal Hij Zich ook verder ontfermen. ¹⁾

En dat geldt, Galatiërs, natuurlijk niet alleen voor u. Voor heidenen.

Maar dat geldt natuurlijk evenzeer voor iederen Jood, die zich tot God van harte bekeert.

- 17 Kan het nu voortaan niet uit zijn, dat ik steeds maar gehinderd wordt door deze menschen bij mijn Evangeliewerk? Ik zoek toch waarlijk mijzelf niet. Ik dien Jezus, mijn Meester. Ik ben Zijn slaaf, getuige de litteeken, welke ik in Zijn Evangeliedienst opliep.

- 18 Onze Heer en Gebieder Jezus Christus zij u genadig en richt al uw zinnen en zoeken, heel den koers van uw leven, op Hem.

Dat is voor u mijn laatste wensch.

Ik heb u zoo lief. Wij zijn toch broeders. Amen.

¹⁾ Namelijk over hun nog blijvenden strijd tusschen vleesch en Geest, 5:13-24, tengevolge van de nog inwonende zonde, Rom. 7. Maar het bloed van Jezus Christus reinigt ons — Johannes en alle andere geloovigen — van elken mistap. 1 Joh. 1 : 7.

P A R A P H R A S E
VAN DEN EERSTEN BRIEF AAN DE
THESSALONICENSEN

DOOR

J. VAN DIJK

TER INLEIDING.

Wie den eersten brief aan de Thessalonicenzen met aandacht leest, wordt aanstonds getroffen door de hartelijke betrekkingen, die tusschen den apostel Paulus en de jonge gemeente blijken te bestaan, welke uitkomen in de innigheid van toon en de groote bezorgdheid, voor haar geestelijk heil, welke uit dit schrijven spreekt.

Op zijn 2de zendingsreis was de apostel met zijn beide helpers Silas en Timotheüs na zijn vertrek uit Filippi over Amfipolis en Appollonia te Thessalonica aangekomen.

Hoe machtig moet de drie reizigers getroffen hebben de aanblik van deze prachtige stad, die, amphitheatersgewijs zich slingerend langs de glooiende helling van een berg, haar schoone marmeren paleizen weerspiegelde in de blauwe wateren van de Thermeische golf. Want rijk was de stad, die langs de via Ignatia, de groote handelsweg, die van Italië naar Azië liep, zoowel als over de Middellandsche zee, levendigen handel dreef met alle deelen der toenmalig bekende wereld. De predikers vonden in Thessalonica een talrijke bevolking, machtig en welvarend, maar door de heerschende weelde ook weelderig, wuft en zedeloos. Het meerendeel der bewoners bestond natuurlijk uit Grieken, maar ook trof Paulus er, naast het gewone percentage Romeinen, een groot aantal Joden aan, die door het drukke handelsverkeer waren aangelokt. Dat ze talrijk waren, kunnen we o.m. afleiden uit het feit, dat ze, in tegenstelling tot Filippi, waar de Joden alleen maar een bidplaats aan de rivier hadden, te Thessalonica zich in het bezit van een eigen synagoge verheugden.

Zijn gewoonte getrouw, begaf de apostel zich op den sabbat naar deze synagoge, en predikte den Joden den Christus, maar won slechts weinige Israëlieten voor het Evangelie. Des te meer ingang vond hij bij de proselyten en heidenen, die zijn woord gaarne aannamen. Zoo ontstond na weinige weken een gemeente, die misschien niet in grootte, maar wel in geloofsvreugde uitmunten, waarmee zij den Heere Christus als haar Zaligmaker omhelsde, en uitblonk in onderlinge liefde.

Verbitterd over dit gevolg van Paulus' prediking, maar wel het meest door haat tegen Christus en beducht voor hun invloed onder de heidenen, die begon te tanen, naarmate zij het evangelie aannamen, wisten de Joden onder het gepeupel een opstand aan te stoken, die zulk een af-

meting aannam, dat de broeders het gewenscht achtten, Paulus en zijn helpers bij nacht naar elders te voeren.

Via Beréa, waar zij eenigen tijd arbeidden, en een gemeente stichtten, bereikten zij Athene. Daar kwamen den apostel alarmeerende berichten ter oore uit Thessalonica.

Hij vernam, dat, toen hij en zijn helpers onvindbaar bleken, de woede van de tegenpartij zich tegen de jonge gemeente had gekeerd.

De Joden, wien Paulus was ontsnapt, maakten den christenen op allerlei wijze het leven lastig.

Vol zorg, of de jonge gemeente, zonder krachtige en ervaren leiding, wel bestand zou blijken tegen den zwaren druk, op haar uitgeoefend, was de apostel tot twee maal toe gereed, terug te ijlen, om de kerk van Thessalonica bij te staan. Maar beide keeren werd de uitvoering van dit voornemen hem belet.

Zijn vrees niet langer meester, besloot hij, om zelf maar alleen te Athene achter te blijven, en Timotheüs te zenden, die hem allereerst omtrent den toestand der gemeente zou kunnen inlichten, en meteen haar zou kunnen sterken in het geloof, en opwekken tot lijdzaamheid.

Na eenigen tijd keerde Timotheüs met verblijdende berichten bij Paulus terug.

Trots aanvechtig en benauwing, stond de gemeente in het algemeen vast in het geloof, en verrichtte wonderen van dapperheid.

Opvallend was de onderlinge liefde, waarmee de gemeenteleden elkan- der aanhingen en bijstonden in den strijd.

Het gansche leven stond in het teeken van de verwachting van de wederkomst van Christus.

Verwonderlijk was de zendingsdrang van het kleine groepje christenen. Zij hadden gebruik gemaakt van de vele connecties, die zij in een handelsstad als Thessalonica hadden met vele andere plaatsen, en het evangelie met blijdschap doorgegeven.

Toch waren er anderzijds ook dingen, die den apostel met groote zorg vervulden.

Allereerst waren de tegenstanders van het evangelie een lastercampagne begonnen, en trachtten het apostolisch gezag van den stichter der gemeente op allerlei wijze te ondermijnen.

In dien tijd, toen het oude heidendom zijn greep op de massa had verloren, en het geloof in de oude goden bij velen aan het wankelen was gebracht, waren, als te Athene, velen er op uit, om iets nieuws te hooren of te spreken.

Nu maakten sommigen van die stemming misbruik, en trachtten deze

omwenteling in de wereld der geesten tot eigen voordeel uit te buiten.

Rondreizende „filosofen” trachtten aan den kost te komen, door hun wijsheid te koop aan te bieden.

Op sluwe wijze wisten zij als waarheid te verkondigen, wat men gaarne geloofde, praatten graag het volk naar den mond, en gingen „met pluimstrijkende woorden om”. Maar 't was hun niet te doen om het heil der hoorders, doch om eigen zak te spekken.

Het „leeren van wijsheid” werd een winstgevend bedrijf.

De lasterende tong beweerde nu, dat Paulus en zijn helpers tot dat gilde der broodprofeten behoorden.

De bedoeling was duidelijk: was de grondlegger der gemeente een bedrieger, dan bleek het geloof der Thessalonicenzen een waandenkbeeld.

Verder stond de gemeente te midden van 't wulpsche leven der groote handelsstad bloot aan velerlei verleiding. Inzonderheid van de twee vuile smetten van de heidenwereld: de wellust en de hebzucht, bleken verschillende gemeenteleden zich niet rein te houden.

Dan had bij sommigen de sterke instelling der gedachten op de wederkomst des Heeren tot dweepzucht geleid, die hen bracht tot lediggang.

Het was niet meer noodig, om te arbeiden, zoo leerden zij, daar Christus toch spoedig wederkwam. Zij liepen bij de huizen, en hielden ook anderen van hun werk af, terwijl zij zich door hun broeders lieten onderhouden.

Paulus was er van overtuigd, dat deze dingen een groot gevaar betekenden voor den welstand van de jonge gemeente.

Met de hem eigene voortvarendheid greep hij aanstonds naar de pen, De brief werd zoo van het hart geschreven. Men voelt er de sterke liefde van den zieleherder voor zijn schapen in kloppen.

Allereerst lezen we een krachtig verweer tegen de vuige laster, die zijn apostelschap disputabel stelde. De zuiverheid van zijn bedoelingen stelt Paulus in helder licht.

Verder bevat de brief een ernstig vermaan tot een Gode welgevalligen wandel. Uitgebannen worde alle onzedelijkheid en hebzucht.

Ook wordt de gemeente opgewekt, zich aan de leiding der ambtsdragers te onderwerpen, die door God aan de kerk zijn gegeven.

Ten slotte ontsteekt de apostel der gemeente nog licht in een zaak, die in de gemeente de grootste onrust en spanning had gewekt.

Sedert Paulus' vertrek waren er n.l. eenige sterfgevallen in den kring der gemeente voorgekomen.

Nu kwelde de achtergeblevenen de vrees, dat de gestorvenen de wederkomst van Christus niet zouden meemaken.

De apostel haast zich, de gemeente gerust te stellen, en daaraan hebben wij een der heerlijkste gedeelten van den brief te danken.

Geen brief, waarvan duidelijker is, in welken tijd ongeveer hij moet geschreven zijn.

Van Athene heeft Paulus Timotheüs ter informatie uitgezonden naar Thessalonica. Inmiddels is hij zelf naar Corinthe doorgereisd, daar wij weten, dat hij slechts korten tijd te Athene heeft vertoefd.

Nu was Gallio tijdens de werkzaamheid van den apostel aldaar stadhouder, en we weten met zekerheid, dat diens ambtsperiode viel van 51 op 52 n. C.

Onze brief moet geschreven zijn kort na Paulus' aankomst te Corinthe, dus ongeveer in 't jaar 50 of 51.

DEEL I.

DE GEMEENTE TE THESSALONICA EEN WERK GODS.

1 : 1 Ik, Paulus, met medeweten en instemming van mijn medearbeiders, Silvanus en Timotheüs, die gaarne aan uw zijde zouden willen zijn, om u te troosten en te sterken in den goeden strijd des geloofs, maar een- en andermaal verhinderd om tot u te komen, neem nu de toevlucht tot de pen, om u, geliefde gemeente der Thessalonicenzen, te schrijven.

Hoe heerlijk, al dadelijk te mogen constateeren, dat ge maar niet een gewone religieuze vereeniging zijt, zooals de lasteraars zeggen, door een zekeren gewieksten volksmenner Paulus misleid, maar geroepen door, en uw grond en eenheid vindende in God, den Vader van onzen Heere Jezus Christus. Uit de volkeren der wereld riep Hij u, om u te vereenigen door onzen Zaligmaker Jezus, van God gezalfd en aangesteld, om uw Heere en Gebieder te zijn.

Hij geve u Zijn genade, en den vrede, die alle verstand te boven gaat.

- 2 Wanneer er zijn, die beweren, dat wij u al hebben vergeten, nu we verhinderd zijn om tot u te komen, kunnen
3 we u aanstonds bewijzen, hoe ze zich vergissen. Immers, wij gedenken u in onze gebeden, en danken God altijd voor u allen.

Wanneer wij biddend naderen voor onzen God en Vader, gedenken wij gedurig uw geloofswerk, en uw liefdearbeid voor den Heere, en uw standvastige hoop op Hem, en dragen die dan den Heere op.

Uw geloofswerk, want het is bij u maar niet gebleven bij een belijden met wòorden alleen, doch door het geloof zijt ge dàders des Woords geworden. Uw liefdearbeid, want

ge getroost u, door de liefde tot den Heere moeite en inspanning en offers. Uw standvastige hoop op den Heere Jezus Christus, waardoor ge ook onder de zwaarste verdrukking u niet laat ontmoedigen, maar vasthoudt aan 's Heeren beloften, ook al vertoeft de Bruidegom te komen.

- 4 Uit dit alles blijkt wel, dat er bij u heel wat anders gebeurd is, dan wat spotters lasteren, dat een zekere zelfzuchtige Paulus u tot zijn operatie-terrein heeft gekozen, om bij u zijn voordeel te zoeken. Wij weten, door God beminde broeders, dat Gød u verkoren heeft, om arbeidsveld te zijn van Zijn genade en zoekende zondaarsliefde!

Dat is wel gebleken uit de wijze, waarop de Heere u geroepen heeft.

- 5 Immers, wij werden, toen wij gebeukt en gestriemd uit Filippi tot u kwamen met een gebroken lichaam, vervuld met ongebroken geestkracht. Wij hebben toen het evangelie aan u maar niet gepredikt met wòrden alleen, maar God gaf ons te spreken met overtuigende kràcht.

De bezieling van den heiligen Geest straalde er in door, en vast vertrouwen in de uitkomst van ons werk, waardoor wij onversaagd en onvermoeid voortarbeiden konden te midden van de grootste moeilijkheden.

Gij weet nog wel, hoe de Heere ons om uwentwil bekrachtigd heeft, toen we bij u waren, opdat gij door ons het heil in Christus maar zoudt aanvaarden.

- 6 En, zooals uit ònze prediking, bleek die verkiezende genade Gods, waarmee Hij onder u werkte, ook uit ùw ontvankelijkheid voor die prediking.

Het werd u al even moeilijk gemaakt, om het evangelie aan te nemen, als ons, om het te verkondigen.

Het ging u net als ons, die om het evangelie vervolgd werden, ja, als den Heere Jezus zèlf, Die werd gesmaad en uitgeworpen.

- Maar toen gij, onder veel verdrukking, toch met blijdschap het Woord hebt ontvangen, bleek dat duidelijk het werk des Heiligen Geestes te zijn. En zoo werdt gij, des Heeren en onze navolgers, zèlf weer een voorbeeld voor alle geloovigen in Macedonië en Achaje!

- 8 Want het Woord des Heeren heeft van u uit als een verklinkend bazuingeschal echo's opgewekt.

Niet alleen in de beide provinciën van Griekenland, Macedonië en Achaje, maar overal in het rond, tot zelfs in Klein-Azië toe, is de mare doorgedrongen, dat gij nu ook gelooft in den levenden God, inplaats van, zooals vroeger, aan de stomme afgoden.

9 Wij behoeven daarvan nergens iets mee te deelen, want men is er overal vol van! Ja, men vertelt elkander van ons, welk een intocht wij bij u hebben gehouden, en als overwinnaars bij u zijn binnengetrokken, u allen onderwerpende aan Koning Jezus! En hoe gij u gekeerd hebt van de denkbeeldige levenlooze afgoden tot den wezenlijken levenden God, om Hem toe te behooren en te dienen.

10 En dat gij, eens als heidenen levend voor de bevrediging van uw begeerten in dit leven, in allerlei onreinheid, thans uw leven schikt en richt, om Zijn Zoon, dien Hij der gemeente gaf tot een Hoofd, uit zijn residentie, de hemelen, te verwachten. Hem, dien God opwekte uit den dood, omdat Hij gestorven was voor onze zonden. Ge weet wel, Jezus, onzen Zaligmaker, Die ons redt van den toekomstenden toorn, waarmee God oordeelen zal allen, die Hem niet als Koning erkennen.

DEEL II.

PAULUS' NADERE VERDEDIGING VAN ZIJN BEWEEG-
REDENEN TOT DE PREDIKING VAN HET EVANGELIE.

2 : 1 Dat zeggen vréemden van onzen arbeid onder u. En zèlf weet gij ook wel, broeders, *hoe* wij gearbeid hebben. We kwamen niet, om van u iets te halen, maar om u iets te brengen.

We leken niets op die rondreizende filosofen, zooals er bij u in Griekenland zoo vele zijn, die er op uit zijn, om te teren op de zakken van de lichtgeloofige goê-gemeente. 't Was vèr van ons, u te willen exploiteeren.

Denk er nog maar eens aan, hoe we tot u kwamen. Hadden we toen soms voordeel van de evangelieprediking gehad, of er eer mee behaald?

2 Maar al hadden we pas veel geleden, en waren we hoogmoedig behandeld te Filippi, we hebben het ons, toen we te Thessalonica kwamen, maar niet gemakkelijk gemaakt, en het er eens van genomen. Maar we zijn onmiddellijk weer met de prediking van het evangelie aangevangen.

Ge weet nog wel, hoe we van Filippi kwamen, beroofd en berooid, geslagen en gegeeseld. En onze ervaringen dàar zouden ons den moed benomen hebben, om bij u nog weer te beginnen, ware het niet, dat andere motieven ons dreven, dan om ons eigen voordeel te zoeken.

Wij hadden een boodschap Gòds aan u, wij kwamen als Zijñ knechten, en daarom hebben wij ons vertrouwen gesteld in onzen God, en brachten u Zijñ evangelie, hoewel we daardoor veel nieuwen strijd en tegenkanting uitlokten.

Het ging bij u ook zoo gemakkelijk niet! Maar we gingen de nieuwe aanvechtingen en gevaren, die ons bij u wachtten, moedig tegen.

3 Want onze vermaning tot geloof en bekeering, die wij overal brengen, berust niet op een waanvoorstelling, alsof

wij zèlf misleid waren. Noch trachtten wij tegen beter weten in ú te misleiden, en te winnen voor een zaak, waarin we zelf niet geloofden. We hadden geen onzuivere motieven, want we zochten niet ons eigen voordeel, maar uw heil.

We waren dus noch bedrogenen, noch bedriegers.

- 4 Want we hebben onszelf niet tot evangeliepredikers opgeworpen. Maar Gød heeft ons waardig gekeurd, dat ons de prediking van het evangelie werd toebetrouwd.

En zoo brengen wij een boodschap Gods, en zijn er niet op uit, om mēnschen te behagen, maar 't is onze begeerte, om Gød te behagen in ons werk. Die onze harten keurt, of we Zijn eere zoeken in de uitoefening van het ambt, dat Hij ons opdroeg.

- 5 Nu, de gesteldheid van ons hart kwam uit in ons optreden onder u. We hebben noch uw gunst, noch uw geld gezocht. Nooit hebben we u met vleierende woorden toegeproken, dat hebt ge zelf kunnen hooren, en ge weet, hoe harde waarheden we u hebben gezegd.

Ook diende onze prediking niet als dekmantel van hebzucht, daarvan is Gød getuige, die de verborgen beweegredenen kent van ons hart.

- 6 Ook hebben wij geen eer van menschen gezocht, van
7 u niet, noch van anderen, al zouden wij, als apostelen, — gezanten, denk het u eens in, niet maar van een aard-schen koning, maar van den Vorst des hemels, Christus! — er aanspraak op kunnen maken, met onderscheiding behandeld te worden, ter wille van ons hooge ambt!

We hebben echter heelemaal niet gewichtig gedaan bij u, maar wij waren vriendelijk te midden van u. Zooals een zoogende moeder haar eigen kinderen koestert, niet haar eigen eer en voordeel, maar het welzijn van haar kleinen zoekende, met opoffering van zichzelf, ja, zèlfs een kind met haar kinderen wordt, terwijl ze hen verzorgt.

- 8 Zooals dus het moederhart uitgaat naar haar kind, om het te voeden en te beschermen, zoo waren wij van zorgende liefde voor ù vervuld. We waren er niet op uit, iets van ú te ontvangen, maar ons begeeren was, om u alles te geven, wat wij hadden. En zoo waren we bereidwillig, u niet alleen het evangelie Gods mee te deelen, maar ook onszelf voor u op te offeren, en voor u werkzaam te zijn met inspanning

van al onze krachten, omdat gij ons lief waart geworden, als waart ge onze eigen kinderen.

- 9 We roepen uzelf tot getuigen. Want ge herinnert u immers nog wel onze moeite en inspanning, broeders, waarmee we onder u gearbeid hebben? Om zelfs den schijn te vermijden, dat we onszelf zochten, waren we nacht en dag bezig, om maar niemand van u lastig te zijn. 's Nachts arbeidden we voor ons levensonderhoud, des daags predikten wij u het evangelie Gods.
- 10 Gij zijt getuigen aangaande onzen wandel, en God aangaande onze beweegredenen, hoe heilig en rechtvaardig en onberispelijk wij ons bij u, die gelooft en dus onze motieven verstaan kunt, waarom we er zooveel voor over hadden, om u het evangelie te brengen, gedragen hebben.
- 11 Ge weet immers nog wel, hoe wij ieder van u afzonderlijk, zooals een vader zijn kinderen, vermaanden en moed
- 12 inspraken, en u bezwoeren, dat ge een leven zoudt leiden, Gode waardig, die u immers roept, om tot Zijn koninkrijk te behooren en Zijn heerlijkheid deelachtig te zijn. De Koning wordt geëerd, doordat de burgers een leven leiden, passend bij hun staat, zoodat de wereld kan zien, welk een heerlijk Koning gij dient.
- 13 Zoò hebben wij onder u gearbeid. En dat God met Zijn Geest werkte onder u, toen wij u de evangelieboodschap brachten, bewijst wel de wijze, waarop gij op die prediking hebt gereageerd.

En daarom danken wij ook God nog voortdurend, dat gij, toen ge het door ons gepredikte Woord Gods aangenomen hebt, het niet als een menschenwoord hebt ontvangen, maar, zooals het ook werkelijk is, als Gods Woord, hetwelk een kracht Gods tot zaligheid is een iegelijk, die gelooft, en dan ook werkt in ú, die gelooft.

Immers, daardoor, en daardoor alleen, kan worden verklaard de standvastigheid en de blijmoedigheid, waarmee ge de vijandschap, die uw deel werd door het aannemen van het evangelie, hebt verduurd.

- 14 Want daarin zijt ge navolgers geworden, broeders, van de gemeenten Gods in Christus Jezus in het land der Joden, daar gij hetzelfde ondergaan hebt van uw heidensche stamgenooten, als zij van de Joden.

- 15 Nu zou iemand kunnen beweren: die vijandschap van de Joden tegen het evangelie van Christus is toch wel een krachtig bewijs tegen de echtheid van dat evangelie. De Joden, die immers Gods volk heeten, zullen toch wel het beste kunnen beoordeelen, of dit evangelie wel waarlijk Gods boodschap is.

Maar ge weet toch wel, dat het juist de Joden zijn geweest, die den Heere Jezus gedood hebben, Die toch wel krachtig bewezen heeft, dat Hij de Zone Gods is! Vroeger hadden zij al zijn profeten omgebracht, die Zijn komst voorspelden, terwijl ze nu ons, Zijn apostelen, vervolgen, die hen van Zijn leven en werken kwamen spreken. En daarom zijn ze Gode niet meer welgevallig, hoewel ze zich beroemen Zijn volk te zijn.

- 16 En ze zijn vijanden van alle menschen, daar ze niet kunnen verdragen, dat anderen de boodschap des heils gebracht wordt, die zij zelf verworpen hebben, en ons overal verhinderen te spreken tot de heidenen, opdat die gered zouden worden. Zoo zijn er echter bezig, om al meer de maat van hun zonden vol te maken.

En de toorn Gods over hen is tot zijn uiterste grens gekomen.

Weldra is de lankmoedigheid des Heeren over hen uitgeput, en breekt een schrikkelijk oordeel over hen los.

DEEL III.

PAULUS' VERDEDIGING VAN ZIJN AFWEZIGHEID.

17 Booze tongen fluisteren, dat wij u in uw strijd dan toch maar leelijk aan uw lot overgelaten hebben, en u maar wat laten voorttobben. 't Was bij Paulus: uit het oog, uit het hart, zoo lasterde men. Want hij is in het geheel niet teruggekomen, om eens naar u te vernemen, hoe het er met u voorstond.

't Is waar, het is reeds geruimen tijd geleden, sinds wij genoodzaakt werden u te verlaten, maar dat ge ons niet weergezien hebt, komt niet, omdat we geen belang meer stellen in uw lot!

Integendeel! Wij broeders, waren nog maar korten tijd van u beroofd, — al was het dan alleen een verwijderd zijn in persoon, niet met het hart, — voelden ons als een vader, wien men van zijn kinderen gescheiden houdt, en hebben, waar de heugenis aan die wreede scheiding ons nog zoo versch in het geheugen lag, des te ijveriger ons best gedaan, 18 om tot u terug te keeren. Omdat we zoo naar u verlangden, hebben we ook tot u willen komen, ik, Paulus, zelfs een- en andermaal.

Maar de Satan, die het er op toelegt, Gods werk te verstoren, en tegen te houden, en u daarom allen steun wilde onthouden in uw strijd, heeft het ons belet.

19 Hoe groot was onze teleurstelling! Want wie anders is onze hoop en vreugde, dan gij, mijn kinderen, die ik door het evangelie heb geteeld en opgekweekt, opdat ge rein en onbevlekt moogt gesteld worden voor den Heere Jezus Christus, bij Zijn komst?

En wie is onze eerekrans, om Hem bij zijn wederkomst aan te bieden als een blijk van Zijn overwinningen, die Hij behaalt, overal waar Zijn evangelie komt? Zijt gij het niet,

gemeente van Thessalonica, waar ge met zoo groote vreugde den Heere hebt aangenomen, en met zoo groote trouw aan Hem hebt vastgehouden?

20 Ja, gij zijt onze roem en onze vreugde, hoe zouden wij dan onverschillig voor u kunnen zijn?

3 : 1 Wij konden ons verlangen, om iets van u te hooren, dan ook niet langer bedwingen, en besloten, liever alleen achtergelaten te worden in Athene, waar wij zoo weinig ingang vonden, en elkanders hulp en troost zoo moeilijk konden ontberen, dan nog langer in ongerustheid te moeten verkeer en over u.

2 En we hebben, toen ik zelf niet komen kon, Timotheüs gezonden, onzen broeder, wiens troost, en onzen medearbeider in het evangelie van Christus, wiens hulp wij zoo moeilijk konden missen, maar die in onze plaats u tot grooten steun zou kunnen zijn, om u te versterken en te bemoedigen, opdat niemand zou beginnen te wankelen in zijn geloof, door de verdrukkingen, waarin gij gedurig verkeert.

3 Want ge weet zelf wel, dat wij, en alle discipelen van Christus, tot deze verdrukkingen bestemd zijn.

4 Immers, ook toen wij nog bij u waren, hebben wij u herhaaldelijk voorzegd, dat wij verdrukt zouden worden. En zoo is het ook uitgekomen, zooals gij hebt ondervonden. Zoodat deze benauwing uw geloof niet tot wankelen behoeft te brengen, als zou de Heere u vergeten hebben, doch integendeel is ze een bevestiging van Zijn Woord.

5 Daar ik het dan niet langer uithield, vol verlangen om iets van u te hooren, omdat ik wel wist, hoe moeilijk gij het hadt, zond ik Timotheüs, opdat ik door hem vernemen zou, hoe het stond met uw geloof, of toch niet de verzoeker u door de verdrukking verleid had, avvallig te worden, waardoor onze moeitevolle arbeid onder u op niets zou uitloopen.

6 In spanning hebben wij op den terugkeer van onzen afgezant gewacht. Juist echter is Timotheüs van u tot ons teruggekeerd, en bracht ons een blijde boodschap.

Hij vertelde verheugd van uw geloof, waarmee ge staat in den Heere, en van uw liefde, waardoor ge alles voor Zijn zaak over hebt.

Wij hoorden ook van hem, dat ge nog steeds aan ons denkt en goede gedachten van ons hebt.

Gij hebt, tot onze vreugde, het oor niet geleend aan de verdachtmakingen, maar ziet met wederkeerig verlangen naar ons uit, evenals wij naar u.

- 7 Door dit heuglijk bericht, dat Timotheüs ons bracht, werden wij in onze zorg over u vertroost, broeders, en bracht de goede tijding, die we over u ontvingen, ons in al onzen nood en verdrukking, die wij zelf ondervonden, een groote verkwikking.

Door ùw geloofsmoed werden wij versterkt.

- 8 Wij leven op, grijpen nieuwe moed en kracht, wanneer gij staat in den Heere.

Immers, dat de Heere het goede werk bevestigt, dat wij in Zijn Naam onder u begonnen zijn, geeft ons gewisheid, dat Hij ook hier onze arbeid kronen zal met Zijn zegen.

- 9 Want met welke dankzegging over u kunnen wij God wedervergelden al de vreugde, die ons om uwentwil vervult voor onzen God!

- 10 Het is niet in woorden uit te drukken, hoe ons hart verrukt is over wat Hij reeds onder u heeft gewrocht, terwijl wij nacht en dag zeer overvloedig smeeken, dat we u mogen weerzien, en aan kunnen vullen, wat nog aan uw geloof ontbreekt.

- 11 Hij nu, Die alleen machtig is onzen wensch te vervullen, onze God, Die alle hinderpalen kan wegnemen, en onze Vader, Die ons niets onthouden zal, wat wij begeeren tot Zijn dienst, en onze Heere Jezus, door Wien Hij alle dingen regeert, en Zijn kerk vergadert en beschermt, bane onzen weg tot u.

- 12 En u doe de Heere overvloedig toenemen in liefde tot elkaar en tot allen, zooals ook wij vol liefde zijn tot u.

- 13 Opdat Hij door de liefde uwe harten bevestige en sterke, dat zij onberispelijk zijn in heiligheid voor onzen God en Vader bij de wederkomst van onzen Heere Jezus Christus.

DEEL IV.

PAULUS' VERMANING TOT MEERDERE HEILIGING.

4 : 1 Die heiliging van uw hart en leven moet u gedurig voor oogen staan.

Ge hebt ook al van ons vernomen, hoe uw levenswandel moet zijn, en gij Gode moet behagen.

Daarmee is uw levenswandel ook wel in overeenstemming, maar wij vragen u en vermanen u, niet uit onszelf, maar in Naam van den Heere Jezus, Wiens dienstknechten wij zijn, dat ge daarin nog meer wasdom toont.

2 Want ge weet, welke verordeningen wij u gegeven
3 hebben, op bevel van den Heere Jezus. Dit immers is Gods wil: uw geheiligd zijn en leven in heiliging. Dat ge zult leven als een volk, door Christus gereinigd, dat nu de zonde, de wereld en eigen vleesch afsterft, en opstaat tot een nieuw, Godgewijd leven.

Daaruit vloeit onmiddellijk voort, dat ge u onthoudt van iederen vorm van hoereriĳ, in de heidenwereld om u heen zoo algemeen, maar in Gods oog verfoeilijk.

4 Niet in den weg der ontucht mag de bevrediging der zinnelijke begeerte gezocht. Ieder van u wete zich zijn eigen vrouw te verwerven, in den weg van het christelijk huwelijk,
5 dat het stempel draagt van heiliging en eere. Niet in hartstochtelijke begeerte, waardoor de heidenen zich veelal slechts laten leiden bij het zoeken van een vrouw, omdat ze God niet kennen, en Zijn ordinantiën niet achten.

Gods geheiligde kinderen moeten een wettig huwelijk sluiten, naar Gods ordinantiën, met de begeerte om in dat huwelijk God te dienen en elkander lief te hebben.

6 Een Gode geheiligd volk past ook geen uitbuiten en afzetten van zijn broeder bij het zaken-doen. De liefde zoekt niet zichzelf ten koste van den broeder.

Trouwens, dat brengt ook geen voordeel aan. Want een

Wreker is de Heere over al deze dingen, zooals wij u ook te voren hebben gezegd en betuigd.

7 Ontucht, en hebzucht, en alle leven naar uw vleesche-lijke lusten is in strijd met uw roeping. Want God riep ons niet tot onreinheid, opdat we onszelf zouden blijven bezoedelen met allerlei vuile zonden, maar om te leven in heiliging, gelijk we in Christus geheiligd zijn.

8 Daarom, wie verwerpt, wat wij u gebieden, verwerpt niet een mensch, maar God. Hij geeft u immers Zijn Heiligen Geest, opdat ge den strijd zoudt aanbinden tegen het vleesch. Opdat ge van gedaante veranderd zoudt worden van heerlijkheid tot heerlijkheid!

DEEL V.

PAULUS' ONDERWIJS INZAKE VERSCHILLENDE MIS-
VATTINGEN AANGAANDE DE WEDERKOMST DES HEEREN.

En Gods Geest hééft onder u reeds velerlei heerlijke verandering teweeg gebracht!

- 9 Het is immers niet noodig, dat wij u schrijven over de broederliefde, om u daartoe nog eens nader op te wekken. Want zelf zijt gij door God onderwezen, om elkander lief te hebben.

En ge beperkt die liefde maar niet enghartig tot eigen kring. Ze gaat uit tot allen, die den Heere liefhebben.

- 10 Dat bewijst ge immers aan alle broeders in den Heere in geheel Macedonië.

Wij vermanen u echter, broeders, daarin nog meer toe te nemen.

- 11 Stelt er een eer in, u rustig te gedragen, en uw eigen zaken te behartigen en te werken met uw eigen handen, om uzelf en uw vrouw en kinderen te onderhouden, en niet te teren op de zakken van anderen.

Ons kwam namelijk ter oore, dat uit onze prediking van de wederkomst van Christus sommigen een grond ontleend hebben tot allerlei ongeregeldheid en geestdrijverij. Wij hooren, dat zulken, met het oog op de komst van Christus, die zij aanstaande achten, hun werk maar in den steek gelaten hebben, en in opgewonden stemming bij de huizen loopen, en ook anderen trachten over te halen tot hun wanordelijkheden. Wij vernemen, dat ze zichzelf en hun gezin niet meer onderhouden kunnen, en ten laste komen van anderen, en de gemeente zelfs bij de buitenwereld in opspraak brengen. Zij moeten daarmee ophouden!

- 12 Wij hebben u immers bevolen, uw van God opgedragen taak trouw te volbrengen, en te werken met uw eigen handen, om te voorzien in uw levensonderhoud, opdat gij een

eerbaar leven leidt voor het oog van hen, die buiten de gemeente staan, en van niemand afhankelijk zijn.

Laat de Naam des Heeren om uwentwil in de wereld niet gelasterd worden. Maar uw levenswandel zij het middel, om de heidenen tot het geloof te brengen. Zoo wacht ge het best de komst van den komenden Koning af.

Dat Hij u vinde, alzoo doende.

Inzake de wederkomst des Heeren is er onder u nog een andere misvatting.

We hooren, dat er na ons vertrek bezorgdheid is gezeten over de sterfgevallen, die in de gemeente zijn voorgekomen.

Ge schijnt er ernstig aan te twijfelen, of de overledenen de glorieuze terugkeer van Koning Jezus wel zullen meemaken, en deel zullen nemen aan Zijn koninklijke intocht.

De gedachte schijnt onder u te hebben postgevat, dat alleen de dan nog levenden die komst des Heeren zullen meemaken.

Uw droefheid daarover verraadt uw rijkdom aan broederlijke liefde jegens elkander, maar ook uw gebrek aan kennis.

13 Wij willen echter niet, broeders, dat ge onkundig zijt omtrent het lot der ontslapenen, opdat gij niet treurt als de anderen, de heidenen, die Christus niet kennen, en geen hoop hebben voor hen, die gestorven zijn.

14 Want gelooven wij, dat Jezus, zooals Hij eens als mensch onder de menschen leefde, gestorven is, en weer opgestaan? Natuurlijk, dat staat immers rotsvast!

Nu, op dezelfde wijze zal God door Jezus, die de Opstanding en het Leven is, ook de ontslapenen, die in Hem geloofden, met Hem wederbrengen. Als Hij komt, zal Hij ze terstond opwekken, en met Zich voeren. Dat kost Hem geen moeite! Toen ze stierven, was het voor Hem, alsof ze slechts gingen slapen, en even gemakkelijk, als wij een slapende kunnen wakker maken, kan God, wanneer Hij wil, die dooden terstond weer opwekken. En Hij zal dat ook doen door Jezus, wanneer Hij wederkomt, en ze met Hem voeren bij Zijn koninklijke intocht.

15 Dit toch zeggen wij u, krachtens een Woord des Heeren,

't welk Hij mij heeft geopenbaard: wij, de levenden, die nog overgelaten zullen zijn op de aarde, wanneer de Heere komt, zullen de ontslapenen volstrekt niet vòòrkomen.

Alle bezorgdheid voor de in Christus ontslapenen, en alle stervensvrees voor zichzelf mag hij, die in het geloof gemeenschap met den Heere des Levens heeft, laten varen!

- 16 Want Hij, de Heere Jezus Christus, die opgevaren is, en nu in den hemel woont, zal met een machtig signaal, dat allen oproept, met de stem van den aartsengel, die den grooten dag des Heeren aankondigt, en 't geweldige, overal hoorbare geklank der Bazuin Gods, nederdalen van den hemel, en daardoor al de Zijnen, nog levenden, of reeds ontslapenen het sein geven, zich voor hun Koning gereed te houden.

En de dooden, in Christus ontslapen, zullen eerst opstaan.

- 17 De levenden, zullen op hen moeten wachten!

Daarna eerst zullen wij, levenden, die van ons dan nog overgebleven zijn op de aarde, tezamen met hen snel weggevoerd worden van deze aarde den Heere tegemoet in de lucht, om deel te nemen aan de koninklijke intocht van onzen Heiland.

En zoo zullen wij allen altijd met den Heere zijn, deelend in Zijn levensgemeenschap, in Zijn eeuwige heerlijkheid.

Zoo staat het met de zaak, waarover gij zoo ontrust waart.

Inplaats van reden tot bezorgdheid en droefheid, is er oorzaak tot groote vreugde en blijde verwachting!

- 18 Zoo treurt dan niet langer, waar niets te treuren valt, maar vertroost elkander met deze woorden.

5 : 1 Ik weet wel van het ongeduld, waarmee het verlangen u doet uitzien naar den dag, waarop de Heere Christus zal wederkomen, om Zijn volk te bevrijden van alle geweld en list, die hen bestrijden.

Maar hoelang dat nog duren zal, en wanneer het zal gebeuren, daarover een schrijven van mij te ontvangen, hebt ge niet noodig.

- 2 Want zelf weet ge wel nauwkeurig uit onze prediking,

wat onze Heiland omtrent die toekomst heeft voorgezgd.

De dag des Heeren, waarop de Heere Jezus Christus zal wederkomen in majesteit en heerlijkheid, komt voor de goddelooze en zorgelooze wereld, die Hem niet verwacht, zoo onverhoeds en huiveringwekkend, als een dief in den nacht.

- 3 Wanneer zij, die niet in den Heere gelooven, volkomen rustig zijn, en zeggen: er is niets te vreezen! Het is vrede, en alles is veilig! dan juist overvalt hen een plotseling verderf.

Want de Heere komt voor hen zoo onverwacht ten oordeel, als de weeën een zwangere vrouw overvallen. En zij zullen gewis niet ontkomen aan den toorn des Heeren, die dan over hen losbreekt.

- 4 Gij echter, broeders, wien het Woord des Heeren een licht is op uw pad, zijt niet in de duisternis, waarin de zondesfeer den goddelooze houdt, zoodat de dag der dagen u als een dief, zoo onverwacht, zou overvallen!

- 5 Want gij zijt allen lichtkinderen, dagkinderen. Gij hebt de verlichting van den Heiligen Geest en door de kennis van God en van Zijn Woord een helder inzicht in alle dingen.

Wij behooren niet bij den nacht en bij de duisternis, die daar heerscht, waar men God niet kent en van Zijn Woord niet weten wil. Waar men dus alle ware kennis mist, en alle inzicht in en uitzicht op de komende dingen ontbreekt.

- 6 Laat ons dan niet slapen, en ten opzichte van de komst des Heeren leven, als hadden we daarvoor de oogen gesloten en daarvan geen bewustzijn, gelijk de anderen, die God niet dienen.

Maar laat ons waken! In het heldere bewustzijn leven, dat de Heere komt, en daarnaar heel ons leven inrichten. En laat ons daarbij nuchteren zijn, en in getrouwe plichtsbetrachting Hem verwachten, en ons niet laten benevelen door den schijn der wereldsche genietingen.

- 7 Want die slapen, slapen des nachts, en die zich bedrinken, zijn des nachts dronken.

Ja, zoo is het met de ongeloofigen, ondanks al hun activiteit en energie.

Ze houden de oogen gesloten voor de werkelijkheid,

die ons het Woord van God openbaart. En hun verstand is beneveld door de zucht naar de dingen der tegenwoordige wereld, en het jagen naar de bevrediging van hun booze begeerten.

- 8 Laat ons, die bij den dag behooren, waar het Woord der waarheid alles voor ons stelt in het rechte licht, nuchter zijn!

Wij moeten ons niet laten benevelen door wereldsche begeerlijkheid, noch door mystieke dweperij met de komst des Heeren allen zin voor de werkelijkheid verliezen en vergeten te strijden. Maar uitzien naar de komst des Heeren, tegelijk het oog richten op den vijand, die er alles op toelegt, om ons van den Heere af te trekken.

Wapent u daartegen en laat ons het borstharnas van geloof en liefde aandoen, en als helm de hoop der zaligheid opzetten.

Wanneer wij in vast geloof ons vertrouwen stellen op Christus, onzen Koning, en ons houden aan Zijn Woord, en in vurige liefde Zijn zaak blijven toegedaan, en Hem blijven verwachten met onwankelbare hoop en vertrouwen, dat Hij ons geven zal wat Hij heeft beloofd, nadat we een weinig tijds voor Hem gestreden en geleden hebben, en dat wij niet kunnen ondergaan, dan kan de Booze ons niet deren, en zullen zijn vurige pijlen op ons afstuiten. En we worden niet meer verlokkt door het schijnschoon der wereld.

- 9 Laat ons dan leven als een volk, dat uitverkoren is tot heerlijkheid.

Want God heeft ons niet bestemd, om Zijn toorn te ondervinden, zooals de goddelooze wereld, maar om het heil te verwerven, dat onze Heere Jezus Christus door Zijn verlossing voor ons heeft verkregen.

- 10 Zal dat dan in ons leven niet uitkomen? En zullen we niet voor onzen Heiland leven, die ons zoo liefhad, dat Hij voor ons stierf? Daartoe is immers Christus voor ons gestorven, opdat wij, hetzij, dat we waken en nog leven in de verwachting van zijn komst, of reeds zijn ontslapen, tesamen met Hem zouden leven voor eeuwig.

- 11 Vermaant dan elkander, om al meer voor Hem te leven, en sticht elkander. Steunt elkander in het dienen van onzen Heere Jezus Christus, zooals gij ook al doet.

DEEL VI.

PAULUS' SLOTVERMANINGEN EN GROETEN.

- 12 *Elkander* stichten en bouwen sluit echter niet uit, dat ge u laat opbouwen door degenen, die Christus daartoe een bijzonder ambt gegeven heeft in de gemeente!

Ik vernam, dat er onder u zijn, die weinig respect hebben voor de ambtsdragers.

Wij vragen echter van u, broeders, erkent hen, die onder u arbeiden in den dienst van het evangelie, hen van 's Heeren wege opgedragen, en u leiden in den Heere, niet naar hun wil, maar naar Zijn wil en in Zijn wegen. En u daarom ook vermanen, wanneer ge daarvan afwijkt.

- 13 En zijt vol liefde jegens hen, om hun werk en hooge roeping, waar ze dienaren van Christus zijn. Hijzelf werkt door hen onder u.

Want erkennen is nog niet genoeg. Waardeering en liefde doet pas hun arbeid onder u gedijen, en geeft de rust, die de sfeer is, waarin de gemeente van Christus alleen maar bloeien kan.

Houdt dan vrede onder elkander.

- 14 En wij vermanen u, broeders, dat ge hen, die zich onordelijk gedragen en den dagelijkschen arbeid verwaarloozen onder den indruk van onjuiste voorstellingen aangaande het tijdstip van 's Heeren komst, terechtwijst.

Vertrouwt echter de kleinmoedigen, die met vreeze voor de komst des Heeren zijn vervuld.

Steunt de zwakken in het geloof, wier inzicht in den wil des Heeren nog zoo onhelder is. Leert ze den wil des Heeren verstaan en den Koning te verwachten op de juiste wijze.

Wordt niet bitter en hard tegen hen, die nog veel leiding van noode hebben, maar zijt lankmoedig jegens allen. En leert veel te verdragen, om allen voor den Heere te winnen,

- en tot de gehoorzaamheid van Christus te brengen.
- 15 Ziet er ook allen op toe, dat niemand kwaad voor kwaad iemand vergeldt. Dat bouwt de gemeente niet op, maar breekt ze af, en stoot af van Christus.
- Maar streeft altijd naar wat goed en heilzaam is, en winnen kan voor den dienst des Heeren, jegens elkander, en ook jegens allen, die buiten de gemeente zijn.
- 16 Verblijdt u altijd. Ook als u leed overkomt. De christen kan steeds van een innerlijke vreugde vervuld zijn, daar hij weet, dat alle dingen medewerken ten goede, dengene die gelooft.
- 17 Bidt daarom zonder ophouden, in alle omstandigheden. Overleg heel uw leven met den Heere.
- 18 Maar vergeet dan bij uw vragen niet, gedurig op te merken de zegeningen, die ge ook in den grootsten nood nog ontvangt. Dankt God in alles. Want dit is de wil van God in Christus Jezus over u, dat ge als blijde kinderkens vertrouwelijk met uw Vader in de hemelen omgaat, en genietende van de herstelde gemeenschap met God, blijmoedig verwacht, wat Hij u heeft bereid.
- 19 Bluscht den Geest niet uit, wanneer Hij onder u bijzondere gaven schenkt. Zet geen domper op die geestegaven door critiek en spot.
- 20 Geeft de Heilige Geest aan sommigen onder u bijvoorbeeld de gave der profetie, een klaar inzicht in Zijn Woord en wil, veracht die profetieën dan niet.
- 21 Neemt echter alles niet zoo maar zonder reserve aan, doch toetst alles, wat gezegd wordt, aan het Woord des Heeren, en behoudt dan het goede, dat overeenstemt met de Heilige Schrift.
- 22 Er moet trouwens niet alleen voorzichtigheid betracht worden ten opzichte van dergelijke profetieën. Maar legt zorgvuldig keurend den maatstaf van Gods Woord aan alle dingen aan, vòòr ge u er mee inlaat. En houdt u ver van alle soort van kwaad, in welken vorm ook.
- 23 Dat alles leert ge echter alleen in 's Heeren kracht. De God des vredes zelf heilige u daarom geheel en al, en volmaakt en onberispelijk worde uw geest en ziel en lichaam bewaard, tot de komst van onzen Heere Jezus Christus. In uw geest regeere de Waarheid, zoodat uw ziel alle zinnelijk-

heid bestrijdt, en uw lichaam zich niet misbruiken laat tot onreinheid.

- 24 De bestrijding is zwaar in deze wereld en de verleiding groot, maar trouw is Hij, Die u roept; wat Hij beloofd heeft, zal Hij ook doen, en volmaken, wat Hij in u heeft begonnen.
- 25 Broeders, we zijn begonnen, met u te schrijven, dat wij ù altijd gedenken in onze gebeden. Bidt ook voor òns, en laat uw voorbede onze handen sterken in al onzen moeitevollen arbeid.
- 26 Groet alle broeders met een heiligen kus.
- 27 Ik bezweer u bij den Heere, dat deze brief aan alle broeders worde voorgelezen. Allen moeten weten, wat ik heb geschreven!
- 28 De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met u. Amen.
-

P A R A P H R A S E
VAN DEN TWEEDEN BRIEF AAN DE
THESSALONICENSEN

DOOR

J. VAN DIJK

TER INLEIDING.

Niet lang nadat de apostel Paulus zijn eersten brief aan de Thessalonicenzen verzonden had, ontving hij nieuwe berichten over den toestand van de gemeente aldaar. Deels waren het verblijdende tijdingen. De vervolging scheen in hevigheid eer toe-, dan afgenomen. Maar de jonge gemeente was in haar geloof standvastig gebleven, zoodat er wijd en zijd van gesproken werd. En de onderlinge liefde had onder den druk niet geleden. Integendeel, in het onderling liefdebetoon, waartoe ruimschoots gelegenheid was te midden van de verachting en vijandschap, die de christenen te Thessalonica van de wereld om hen heen ondervonden, kwam ontroerend uit, hoe de Heilige Geest de eens zoo liefdelooze heidenharten had veranderd.

Toch waren er anderzijds symptomen, die Paulus, als een goed medicijnmeester, deden oordeelen, dat het noodzakelijk was, zijn eerste schrijven door een tweede te laten volgen.

Het schijnt, dat de langdurige en zware verdrukking bij hen de vraag had doen opkomen, hoe de Heere dit kon toelaten, en hoe dit te rijmen was met Zijn liefde tot Zijn volk. Zij hadden dus moeilijkheden met het vraagstuk van de theodicee, het probleem van de rechtvaardiging van het Godsbestuur.

In het eerste hoofdstuk van den brief geeft de apostel daaromtrent een verklaring. Hij bemoedigt de gemeente, door haar te wijzen op den dag der vergelding, die door de verdrukking van Gods volk en de goddeloosheid van Zijn vijanden wordt gepostuleerd. En op de heerlijkheid, waarmee de geloovigen in den Dag der dagen zullen worden bekleed, waarin de Heere Christus zijn eigen majesteit manifesteert.

De bezorgdheid omtrent het lot der ontslapenen bij de wederkomst van Christus scheen door het eerste schrijven van den apostel opgeheven. Op dat punt waren de gemoederen te Thessalonica geheel tot rust gekomen.

Maar een nieuwe en veel ernstiger dwaling ten opzichte van die wederkomst had sommigen in de grootste opwinding gebracht. Er werd beweerd, dat de Dag des Heeren al was aangebroken, waarbij men zich op valsche brieven scheen te beroepen, die aan Paulus werden toegeschreven.

Daartegenover herinnert de apostel aan wat hij ook al had geleerd tijdens zijn verblijf te Thessalonica: dat er nog heel wat aan de wederkomst van Christus moest voorafgaan. Daaraan is het grootste deel van het tweede hoofdstuk gewijd.

Vooraf aan dit deel, dat over den komenden antichrist handelt, heeft de brief zijn belangrijkheid te danken.

De verklaring stelt den exegeet voor groote moeilijkheden.

Allereerst maakt de apostel zelf toespelingen op wat hij in zijn onderwijs te Thessalonica heeft geleerd. Naar den inhoud van dat onderwijs kunnen wij uit den aard der zaak slechts raden.

Verder is Paulus in zijn stijl en zinsbouw juist bij de belangrijkste uitspraken zeer abrupt. De zinnen loopen niet af. Ze kunnen daarom op verschillende manieren worden aangevuld, die den zin echter telkens een heel andere beteekenis geven.

Door echter een van de hoofdregelen der Gereformeerde exegese toe te passen, n.l. Schrift met Schrift vergelijken, meenen wij, dat de bedoeling van dit schriftgedeelte zeer wel is te verstaan.

De resultaten van ons onderzoek hebben we in de parafraze ingevlochten.

Een enkele opmerking over de omschrijving van vs. 6 en 7.

In vs. 6 zegt de apostel, dat de Thessalonicenzen wel weten, wat den antichrist weerhoudt.

In aansluiting aan Calvijn gelooven we, dat Paulus hier het oog heeft op het evangelie, dat eerst in de geheele wereld gepredikt moet worden, en daarna eerst zal het einde zijn.

Het boek der Openbaringen zegt immers, dat de Satan 1000 jaren zal gebonden zijn. Dat is het tijdperk, gedurende hetwelk het evangelie zijn omloop over de aarde volbrengt. Voordat dit geschied is, zal de Satan in Zijn strijd tegen de komst van het koninkrijk Gods op aarde getemperd zijn, en zijn booze plannen niet tot volle ontplooiing kunnen brengen.

In vs. 7 staat een niet aflopende zin. Letterlijk lezen we daar: want een mysterie der onwettelijkheid is reeds werkzaam; alleen, die hem wederhoudt nu (reeds) totdat hij uit het midden weggedaan is.

Wij sluiten ons hier aan bij de Statenvertaling, die aanvult: alleenlijk, die hem nu wederhoudt, die zal hem wederhouden, totdat hij uit het midden zal weggedaan worden.

Paulus is immers bezig, de gemeente van Thessalonica voor te bereiden op een langen en ernstigen strijd. Een strijd, niet slechts tusschen de gemeente en haar vijanden, maar tusschen Christus en Satan.

Tegenover de prediking van het evangelie der waarheid, dat overal in

den naam van Christus de wereld voor Hem opeischt, als haar wettigen Koning, zet Satan al zijn leugenmacht in. Hij, die zichzelf de overste der wereld noemt, wil de wereld aan zich houden.

Reeds nu wroet in het verborgene het verzet tegen de inbezitneming van de wereld door Christus, en laait nu eens hier, dan daar op in tegenkating en vervolging van de gemeente, in het opkomen van allerlei dwaalgeest en leugenprofeet.

Tot volle ontplooiing van de vaan des oproers komt het voorloopig nog niet, omdat Christus den satan gebonden houdt, en door Zijn Geest de organisatie van het verzet nog keert. Zoodat slechts hier en daar verspreid die tegenwerking van satan zich kan uiten.

Enmaal zal echter de Heere toelaten, dat de Booze op aarde al zijn macht zal mogen organiseeren. Maar zijn plannen zijn den Heere reeds van te voren bekend.

Hij zal dan komen met een mensch, die een incorporatie is van alle satanische boosheid, waarin al zijn woelen tegen Christus en zijn koninkrijk zijn bekroning vindt.

Door het organisatie-talent van dien zonde-mensch zal, onder de toelating Gods, de Satan nog eenmaal al zijn krachten mogen mobiliseeren in den strijd tegen Gods Koninkrijk.

Dan zal door de werking van allerlei leugengeest al wat vijand is van God zich openbaren. Het gaat dan openlijk over heel de wereld voor of tegen den Christus.

Maar de gemeente van alle tijden wordt hier gewaarschuwd, en is bij voorbaat van al de plannen des Boozen op de hoogte.

Mocht het volk des Heeren bevreesd zijn voor de machtsontplooiing, die door dien mensch der zonde het rijk des satans zal krijgen op de aarde, daar juist in dien tijd de hemel schijnt gesloten, dan zij de gemeente gerust.

De bedoeling van den apostel is met heel dit hoofdstuk, de gemeente niet alleen te waarschuwen, maar ook te troosten.

De Heere, die heel het boos beleid des Satans nu al weet, en zonder Wiens wil de Booze zich noch roeren noch bewegen kan, Die ook den tijd aangeeft voor die laatste apotheose van de satansmacht, heeft ook al reeds den tijd bepaald voor haar einde.

Hij, die nu de volle openbaring van satans vijandschap in den antichrist tegenhoudt, houdt dan ook al zijn werken en woeden in teugel en toom.

En slechts een korte periode is hem gegund. Dan komt de Heere weer, en Zijn macht is zoo groot, dat enkel Zijn verschijning al den antichrist en zijn macht doet ineenschrompelen tot niets.

De Heere is getrouw en zal Zijn gemeente bewaren in alle bestrijding en verdrukking.

Aan het slot komt de apostel nog eens met kracht op tegen hen, die de gemeente verstoren door hun dweperij.

Zij hebben, daar zij de toekomst des Heeren aanstaande achten, al vast maar den arbeid neergelegd, en trachten ook anderen daartoe te bewegen. Om dan den dag verder door te brengen in allerlei dwepende gesprekken over de komst des Heeren.

Scherp is het vermaan van den apostel tegen dezulken.

Zulk gedoe *lijkt* wel vroom, maar *is* in het geheel niet vroom.

Rustig de taak verrichten, die God heeft opgelegd, en zijn eigen brood verdienen, dat is het wat de Heere wil. En is er iemand, die niet naar Paulus' bevel in dezen wil hooren, dan moet men de gemeenschap met hem verbreken.

Aan het einde voegt de apostel bij groet en zegenbede nog zijn handteekening, en verklaart, dat hij deze toevoeging aan al zijn brieven geven zal, als voorbehoedmiddel tegen ondergeschoven brieven.

DEEL I.

PAULUS' BEMOEDIGING VAN DE THESSALONICENZEN IN HUN VERDRUKKING.

1 : 1 Wij, Paulus en zijn helpers, Silvanus en Timotheüs, richten ons andermaal tot u, gemeente van Thessalonica, vereenigd niet in den naam van eenig mensch, maar in God den Vader, Die u om der wille van Zijn Zoon, onzen Heere Jezus Christus aannam tot Zijn kinderen, en vereenigde onder Hem als uw Hoofd en Heer.

2 Genade zij u en vrede van God den Vader en den Heere Jezus Christus.

3 Wij voelen ons gedurig innerlijk gedrongen, om God over u te danken, broeders. Dit is ook niet meer dan gepast, daar God Zijn genade onder u zoozeer bewijst.

Immers, inplaats, dat de verdrukking, die ge lijdt, uw geloof doet kwijnen, wast uw vertrouwen op den Heere op buitengewone wijze onder den druk, zoodat ge alles voor Hem over hebt.

En het lijden, dat zoo licht slechts doet denken aan eigen leed, en dan egocentrisch maakt, doet bij u integendeel de onderlinge liefde en het wederkeurig liefdebetoon toenemen.

4 Anderen prezen die wijd en zijd, maar ook wijzelf kunnen niet laten, bij de overige gemeenten Gods uw volharding en trouw aan den Heere in al uw vervolgingen en verdrukkingen die gij verduurt, te roemen.

Vreest dus niet, dat ge strijdt op een eenzamen post, waar niemand aan u denkt, of dat wij u vergeten zijn. Uw geestelijke vaders en uw broeders en zusters in andere plaatsen worden gesterkt door uw resoluten geloofsmoed.

5 Denkt ook niet, dat God u vergeet, terwijl ge zoo behard wordt. Uw geloofsstrijd veronderstelt juist, dat God,

Die rechtvaardig is, Uw recht zal doen voortkomen als den middag.

Ge begrijpt toch wel, dat God niet zoo maar toelaat, dat Zijn volk wordt mishandeld, en de goddeloozen hen maar ongestraft mogen molesteeren. Juist die verdrukking roept om Zijn rechtvaardig oordeel, waarin Hij voor aller oog zal doen uitkomen, dat Hij u het koninkrijk waardig acht,¹⁾ waarom gij nu lijdt, en u als Zijn kinderen erkent voor heel de wereld.

6 Vreest dus niet, dat de Rechter der gansche aarde geen recht doen zal. Dit is immers een van de regelen van het recht, dat bij God geldt, dat Hij hen, die u, Zijn volk, verdrukken, verdrukking wedervergelden zal, en u, die nu verdrukt wordt, verademing schenken, te samen met ons.

7 (Want wij zien maar niet uit de verte als belangstellende toeschouwers uw strijd aan. Ge weet, hoe wij evenals gij verdrukt worden om het evangelie!)

Dat zal de Heere doen op den grooten dag, wanneer de heerlijkheid van den Heere Jezus als den van God gezalfden Koning, die nu nog verborgen is, voor heel de wereld onthuld wordt. Immers, dan verschijnt Hij uit den hemel, omstuwde van de engelen, die Zijn macht manifesteeren, in 8 een vuurgloed, schrikwekkend om te aanschouwen voor Zijn vijanden, om vergelding te doen aan hen, die God niet erkennen en niet gehoorzamen aan het evangelie van onzen Heere Jezus.

9 Die zullen dan als rechtvaardige straf een eeuwig verderf ondergaan. Hier hebben zij den Heere der heerlijkheid niet erkend en gezocht: dan zullen zij ver zijn van 's Heeren aangezicht, ver van Zijn zegenrijke nabijheid, en ver van de 10 heerlijkheid, waarin Zijn macht uitblinkt, wanneer Hij komt om in al Zijn heiligen verheerlijkt te worden.

Want dan zal Hij van zijn heerlijkheid ook de Zijnen doen schitteren, en dat zal de majesteit des te meer doen uitkomen van hun Koning, Die hen tot die heerlijkheid heeft gebracht. Dan zal Hij bewonderd worden in allen, die in Hem geloofd hebben om de groote zaligheid, die ze door Hem genieten in dien dag! Dus zal die heerlijkheid

¹⁾ Niemand wordt immers gekroond, die niet wettiglijk gestreden heeft.

ook ùw deel worden, immers ons getuigen van den Heere Christus werd ook door u in geloof aangenomen!

- 11 Met 't oog hierop bidden wij dan ook altijd voor u, dat God u de heerlijkheid waardig keure, tot welke gij geroepen zijt (want wie volhardt tot het einde toe, die zal zalig worden). Maar dat kunt ge niet in eigen kracht: Hij brenge in u de lust tot al het goede tot volmaking, en alle werk des geloofs tot volle kracht, opdat de naam van onzen Heere Jezus Christus ook in u verheerlijkt worde, en gij wederkeerig in Hem, volgens de werking der genade van onzen God den Heere Jezus Christus, die altijd zóó is, dat ze wederkeerig leidt tot verheerlijking van God in Zijn volk, en van Zijn volk in Hem.
-

DEEL II.

RECHTZETTING VAN ONJUISTE MEENINGEN AANGAANDE
DEN DAG DES HEEREN.

2 : 1 Wij moeten echter nog eens terugkomen, broeders, op wat wij u schreven aangaande de komst van onzen Heere Jezus Christus, en hoe Hij bij Zijn wederkomst ons tot Zich zal saamvergaderen.

2 Wij vragen van u, dat ge niet zoo gauw uw nuchtere bezinning verliest, en u in opwinding laat brengen, als zou de Dag des Heeren al aangebroken zijn. Sommigen schijnen dit te verkondigen, voorgevende door een bijzondere openbaring des Geestes te spreken, of met beroep op een woord of brief van ons, maar dan is dat geen echte brief.

3 Laat niemand, op geen enkele wijze, u misleiden, alsof de strijd spoedig voorbij, en de heerlijkheid reeds aanstaande zou zijn.

Maakt u maar gereed tot langdurigen zwaren strijd.

4 Immers, de Dag des Heeren is de uitkomst van een langdurig proces. Vooraf gaat een groote algemeene afval van God, hierin uitkomende, dat men niet meer rekent met Hem en al meer openlijk Zijn ordinantiën loslaat. En die afval zal uitloopen op de komst van een mensch, welken de satan, die als geestelijke drijfkracht achter die los-van-God-beweging werkt, aan het licht zal brengen en waarin hij die afval bekroont en tot haar schrikkelijke voltooiing brengt. Een mensch, die, geheel beheerscht door den grooten tegenstander Gods, welbewust het verzet tegen God zal organiseren, en revolutie prediken tegen zijn geboden, waarom hij ook de mensch der wetteloosheid kan heeten, want dat zal het karakteristieke in Zijn optreden zijn.

Zoolang nu niet eerst die afval is gekomen, en die ongerechtige mensch, de goddeloosheid dienende, en voor het verderf geboren, geopenbaard is, komt de Dag des Heeren niet.

In zijn euvelmoed en overmoed, zal hij er zelfs niet voor terugdeinzen, zich te verheffen boven al, wat God heet, of vereering ontvangt, zoodat hij zich zetten zal in den tempel Gods, de gemeente des Heeren, en bewijzen trachten te geven, dat hij God is, en zich goddelijke eer laten brengen. De vijand zal dus niet slechts van buiten af de gemeente bestrijden, maar in de gemeente onder Gods naam God tegenstaan, en het volk des Heeren tot afval willen brengen.

5 Herinnert gij u niet, dat ik u dit, toen ik nog bij u was, gezegd heb?

6 Welnu, gij weet dus daaruit, wat dien zonde-mensch wederhoudt, tot hij op de hem aangewezen tijd geopenbaard zal worden.

Waarom God den satan belet, hem nu aan de dag te brengen.

Immers, het evangelie moet eerst wijd en zijd verkondigd worden, totdat het zijn loop voleindigd hebbe door de wereld. God de Heere zorgt door Zijn Geest, dat tot zòolang de ongerechtigheid zich niet onder één hoofd kan organiseeren, om de prediking van het evangelie en het leven der gemeente onmogelijk te maken op aarde.

Juist die prediking van het evangelie zal de ongerechtigheid der wereld tot openbaring brengen. Immers, ze
7 wekt verzet bij den satan en de goddelooze wereld. Want reeds nu werkt in het geheim het proces, waarin de krachten der goddeloosheid zich beginnen te openbaren. Nu reeds is de satan bezig in het verborgene de fundamenten te leggen van het gebouw der goddeloosheid, dat eenmaal aan het licht zal komen, en in den antichrist zijn bekroning zal vinden.

Maar Die hem nu weerhoudt, zal hem aan den teugel houden in zijn hevigst woeden, tot de antichrist weggedaan is. Hij blijft afhankelijk in zijn werking en tijd van optreden van den Heere, die hem slechts toelaat te woeden zoolang het Hem goeddunkt.

8 En dan, als zijn tijd komt, zal de wetteloze wel geopenbaard worden, maar troost u: hoe overmoedig hij zal pralen op zijn macht, hij bezit die alleen bij toelating door den Heere. De Heere Jezus zal hem verdelgen enkel

door den adem van Zijn mond, zoo zeer staat Hij in macht boven Zijn tegenstander, en zal hem te gronde richten, alleen al door Zijn verschijning, bij Zijn komst.

- 9 Wat de wijze betreft van de komst van den mensch der zonde, in zijn komst zal de werking van Satan zich openbaren, in allerlei krachtsuitingen en leugenteekenen en -wonderen om te bedriegen en te misleiden.
- 10 En op allerlei wijze zal hij hen, die verloren gaan, verleiden tot ongerechtigheid, daarom, dat zij de liefde Gods, in het evangelie der waarheid geopenbaard, niet aangenomen hebben, om daardoor behouden te worden.
- 11 Want omdat zij Zijn liefde in Christus voor zondaren hebben versmaad, brengt God verblinding en verdwazing over hen. God zendt hen een verleidende werking, die hen aan de leugen, door den antichrist gepropageerd, geloof doet slaan. Zoo toonen zij, waar hun hart heentrekt, en openbaren de vijandschap tegen God, die hen de waarheid deed verwerpen en aan de leugen geloof slaan. Opdat allen
- 12 geoordeeld worden, die de waarheid niet geloofd hebben, maar een welbehagen hadden in de ongerechtigheid.
- 13 Wij echter voelen ons gedrongen, God gedurig over u te danken, broeders, die door den Heere bemind wordt, dat God u van den beginne verkoren heeft tot zaligheid. Dit blijkt immers duidelijk uit het feit, dat gij geen behagen hebt in de ongerechtigheid, maar dat de Heilige Geest u heiligt, en brengt tot het geloof in de waarheid. De Heere zal u niet overgeven aan die doodelijke betoovering door de leugen, die eindigt in het verderf.
- 14 Hij heeft u geroepen door ons evangelie, opdat gij de heerlijkheid van den Heere Jezus Christus zoudt verwerven.
- 15 Welnu dan, broeders, waar ge zoo bevoorrecht zijt, staat vast, en houdt u dan ook aan hetgeen wij u overgeleverd hebben, hetzij mondeling of schriftelijk (en waarin wij u niets anders overgebracht hebben, dan wat ons door
- 16 den Heere was toevertrouwd). En Hij, onze Heere Jezus Christus wiens eigendom gij nu zijt, nadat Hij u verlost heeft, en God, onze Vader, heeft ons als Zijn kinderen aangenomen en een eeuwigen troost geschonken, een zeker goed, dat in eeuwigheid niet meer vergaat. En ook een goede hoop door Zijn genade, die u met vast vertrouwen

in de toekomst vervullen mag, dat Hij schenken zal, wat
17 Hij heeft beloofd. Hij vertrooste uw harten, en make u
sterk in alle goed werk en woord.

3 : 1 Ten slotte broeders, wij bidden voor u, bidt gij voor
òns, in onzen apostolischen arbeid, opdat het Woord des
Heeren, dat wij prediken, zijn loop hebbe, ondanks allen
tegenstand, en verheerlijkt worde en geprezen in zijn ver-
2 lossende kracht, zooals ook bij u. En dat wij verlost worden
van de verkeerde en boosaardige menschen, die ons in
onzen arbeid hinderen en tegenstaan. Want niet allen
hebben het geloof.

3 Ze zullen echter Gods werk niet kunnen verstoren.
Want trouw is de Heere. Hij zal u sterken, en bewaren voor
den Booze.

4 En op grond van die trouw des Heeren, Die niet ver-
laten zal, wat Zijn hand in u heeft begonnen, en van uw
liefde tot Hem, waardoor het uw lust is om Hem te dienen,
vertrouwen wij op u, dat gij doet en doen zult, wat wij u
bevelen, en niet zult luisteren naar menschen, die u van den
goeden weg willen afbrengen.

5 De Heere nu neige uwe harten tot de liefde tot God,
waardoor gij alles voor Hem over hebt, en tot het uithou-
dingsvermogen en de standvastigheid, welke Christus zelf
in Zijn lijden heeft betoond.

DEEL III.

PAULUS' VERMANINGEN TEGEN ONGEREGELDHEDEN.

- 6 Wij bevelen u dus zoo ernstig en nadrukkelijk mogelijk, in den naam van den Heere Jezus, Die ons dit opdraagt, dat ge als gemeente u terugtrekt van iederen broeder, die zijn werk verzuimt, en niet leeft volgens de voorschriften des Heeren, die wij u overgeleverd hebben, toen we bij u waren.
- Want wij vernemen, dat sedert onzen vorigen brief bij sommigen de dwepende opwinding ten opzichte van de verwachting van onzen Heere eer vermeerderd, dan verminderd is, en ze hun werk neerleggen, om naar den Heere uit te zien.
- 7 Gij weet toch zelf wel, dat wij u een heel ander voorbeeld hebben gegeven, waarin gij ons moet navolgen!
- 8 Want wij hebben, toen we bij u waren, onzen tijd niet in lediggang doorgebracht en werkeloos rondgelopen. Nooit hebben we om niet bij iemand brood gegeten, maar zwaar zwoegend nacht en dag gearbeid, ('s nachts werkend voor ons levensonderhoud, en 's daags bezig in de prediking des Woords), om maar niet iemand van u met ons onderhoud te bezwaren.
- 9 Niet, dat wij als predikers van het evangelie de bevoegdheid niet hebben, om ons te laten verzorgen in ons levensonderhoud door hen, die wij het evangelie prediken. Maar omdat we vreesden, dat er zouden zijn, die er een verkeerde uitlegging aan zouden geven, als we gebruik zouden maken van onze bevoegdheid in dezen, wilden we ons u tot een voorbeeld stellen, ter navolging.
- 10 Immers, toen we bij u waren, hebben wij u dit geboden: als iemand niet wil werken, laat hem dan ook niet eten.
- 11 Wij vernemen namelijk, dat sommigen onder u maar omloopen zonder geregelde bezigheid. Niet arbeiden voor hun levensonderhoud, maar zich overal druk mee maken, in dweperige opwinding.

- 12 Zulke menschen bevelen wij en vermanen wij in den naam van den Heere Jezus Christus, dat zij, rustig arbeidende, hun eigen brood verdienen.
- 13 Gij echter, broeders, die u tot nog toe onthouden hebt van dergelijke ongeregeldheden, laat u door het slechte voorbeeld niet aansteken! Verslapt niet in het doen van het goede!
- 14 Maar als iemand ons woord in dezen brief niet gehoorzaamt, zet zoo een op de zwarte lijst, en gaat niet met hem om, opdat hij beschaamd worde, en zich betere.
- 15 Beschouwt hem echter niet als een vijand, maar vermaant hem als een broeder.
- 16 De Heere nu des vredes zelf beware u voor verdeeldheid en geve u, ook in uw verhouding tegenover elkander den vrede, altijd door, op allerlei wijze. De Heere zij met u allen.
- 17 Het bovenstaande heb ik gedicteerd aan een van mijn helpers. Opdat echter niemand zal kunnen betwisten, dat dit een brief van mij, Paulus, is, (en ook niemand een valschen brief als van mij gekomen, zal kunnen onderschuiven, zooals bij u schijnt gebeurd te zijn), volgt hier een door mij eigenhandig geschreven groet, welk onderschrift een teeken van echtheid is in iederen brief, die van mij komt: zò schrijf ik.
- 18 De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met u allen.
-

INHOUD.

GALATIËRS.

	Pag.
Ter Inleiding	7
Deel I. Ik geen apostel? (1 : 1—24)	10
Deel II. De andere Apostelen het niet met mij eens? (2 : 1—3 : 1)	17
Deel III. Gij zonder meer geen erfgenamen der belofte? (3 : 2—4 : 7)	28
Deel IV. Wordt weer als vroeger! (4 : 8—20)	40
Deel V. Wij strijden den ouden strijd. (4 : 20—5 : 1)	44
Deel VI. Christus alleen en dan alles, of Christus + nog wat en dan niets. (5 : 2—12)	51
Deel VII. Door vleeschelijken godsdienst-uit-de-wet wordt Gods wet juist overtreden. Pas bij een leven uit Gods Geest en Woord wordt zij geëerd. (5 : 13—6 : 10)	56
Deel VIII. Geschreven uit liefde tot Christus en tot u. (6 : 11—18)	63

I THESSALONICENZEN.

Ter Inleiding	69
Deel I. De gemeente te Thessalonica een werk Gods. (1 : 1—10)	73
Deel II. Paulus' nadere verdediging van zijn beweegredenen tot de prediking van het evangelie. (2 : 1—16)	76
Deel III. Paulus' verdediging van zijne afwezigheid. (2 : 17—3 : 13)	80
Deel IV. Paulus' vermaning tot meerdere heiliging. (4 : 1—8)	83
Deel V. Paulus' onderwijs inzake verschillende misvattingen aangaande de wederkomst des Heeren (4 : 9—5 : 11)	85
Deel VI. Paulus' slotvermaningen en groeten (5 : 12—28)	90

2 THESSALONICENZEN.

Ter Inleiding	95
Deel I. Paulus' bemoediging van de Thessalonicenzen in hun verdrukking (1 : 1—11)	99
Deel II. Rechtzetting van onjuiste meeningen aangaande den dag des Heeren (2 : 1—3 : 5)	102
Deel III. Paulus' vermaningen tegen ongeregeldheden. (3 : 6—18)	106